

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Dekan: prof. Ing. Dušan Húska, PhD.

Bezpečnostné rizika a ohrozenia v podmienkach okresu Detva

Diplomová práca

Katedra európskych štúdií

Vedúci katedry: doc. Dr. Ing. Pavol Fekete, PhD.

Vedúci práce: Ing. Stanislav Filip, PhD.

Albín Geršič

ABSTRAKT

Albín Geršič: Bezpečnostné rizika a ohrozenia v podmienkach okresu Detva (Diplomová práca) /Albín Geršič - Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja. Vedúci práce : Ing. Stanislav Filip PhD FEŠRR 2008.

Prírodné a civilizačné rizika sú nebezpečným javom, ktoré majú potencióálnu silu narušiť bezpečnosť vo svojom okolí a ohroziť tak život, majetok i okolité životné prostredie. Téma, ktorú rozpracovávame v našej diplomovej práci je zameraná na problematiku bezpečnostných rizík a ohrození, s ktorými sa ľudstvo stretáva v každodennom živote.

Vlastná práca analyzuje súčasný stav hroziacich rizík pre obyvateľov v okrese Detva, ale zaoberá sa aj možnými hroziacimi rizikami, tak ako ich vnímajú príslušníci Hasičského a záchranného zboru, pracovníci Záchranej zdravotnej služby, príslušníci Policajného zboru a pracovníci krízového riadenia v rámci samosprávy.

Na základe výsledkov práce, ale aj skúsenosti získaných pri výkone povolania príslušníka PZ, odporúčame opatrenia na zvýšenie kvality ochrany bezpečnosti a pri predchádzaní možných bezpečnostných rizík.

Kľúčové slová: bezpečnosť, bezpečnostné prostredie, riziko, hrozba a ohrozenie, kríza, analýza územia, krízová situácia, mimoriadna situácia, terorizmus, teroristický útok , trestný čin, kriminalita

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracoval samostatne, a že som uviedol všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra, apríl 2008

.....

Touto cestou sa chcem poďakovať vedúcemu diplomovej práce Ing. Stanislavovi Filipovi, PhD. za venovaný čas, energiu, pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky, ale hlavne osobitný prístup, ktoré mi poskytol pri vypracovávaní mojej diplomovej práce.

Osobitné poďakovanie patrí mojej rodine za pochopenie a mojím priateľom za podporu pri písaní diplomovej práce.

Nitra .....

.....

podpis autora DP

Použité označenie

EÚ	Európska únia
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
NATO	Severoatlantická aliancia
OS	Ozbrojené sily
PZ	Policajný zbor
RIRA	Pravá Írska republikánska armáda
ZHN	zbrane hromadného ničenia
ZZS	zdravotná záchranná služba

OBSAH

ÚVOD	9
1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	11
1.1 BEZPEČNOSŤ A BEZPEČNOSTNÉ PROSTREDIE	11
1.1.1 Bezpečnosť.....	11
1.1.2 Globálne bezpečnostné prostredie.....	13
1.1.3 Európske bezpečnostné prostredie.....	15
1.1.4 Vnútorné bezpečnostné prostredie.....	16
1.2 PODSTATA RIZIKA A ZÁKLADNÉ DEFINÍCIE RIZIKA	17
1.2.1 Podstata rizika.....	17
1.2.2 Základné definície.....	18
1.2.3 Vzťah rizika k nebezpečenstvu, hrozbe, výzve, zraniteľnosti.....	19
1.3 DRUHY RIZÍK	22
1.3.1 Riziká nezávislé na činnosti človeka.....	24
1.3.2 Antropogénne riziká.....	25
1.4 BEZPEČNOSTNÉ RIZIKÁ OHROZENIA	26
1.4.1 Klasifikácia bezpečnostných rizík.....	26
1.4.2 Najväčšie ohrozenia Európy.....	27
1.4.3 Bezpečnostné riziká a ohrozenia Slovenskej republiky.....	28
2 CIEĽ PRÁCE	32
3 METODIKA PRÁCE	33
4 VÝSLEDKY PRÁCE	35
4.1 ANALÝZA ÚZEMIA A OBYVATEĽSTVA OKRESU DETVA	35
4.1.1 Geografická poloha a prírodné zdroje.....	35
4.1.2 Demografická charakteristika.....	37
4.1.3 Ekonomický potenciál a nezamestnanosť.....	40
4.1.4 Sociálna a technická infraštruktúra.....	40
4.1.5 Identifikácia prírodných a civilizačných rizík ohrozenia.....	42
4.2 TERORIZMUS AKO BEZPEČNOSTNÉ RIZIKO OKRESU DETVA	47
4.2.1 Terorizmus a teroristický útok.....	47
4.2.2 Analýza územia okresu na možnosť teroristického útoku.....	50
4.2.3 Policajný zbor a možnosti ochrany pred terorizmom.....	59
4.3 KRIMINALITA AKO BEZPEČNOSTNÉ RIZIKO OKRESU DETVA	61
4.3.1 Kriminalita, príčiny jej vzniku a štruktúra kriminality.....	61
4.3.2 Prehľad a analýza trestnej činnosti za obdobie rokov 1998–2007.....	64
4.3.3 Prevencia a opatrenie na potlačanie trestnej činnosti.....	65
4.4 PROJEKT PRIESKUMU	67
4.4.1 Predmet, cieľ, úlohy prieskumu.....	67
4.4.2 Hypotézy.....	68
4.4.3 Metódy prieskumu.....	68
4.4.4 Organizácia prieskumu.....	69
4.4.5 Spracovanie a rozbor výsledkov prieskumu.....	70
4.4.6 Vyhodnotenie hypotéz a súhrnná diskusia.....	74
5 NÁVRH NA VYUŽITIE POZNATKOV	77
6 ZÁVER	79
7 POUŽITÁ LITERÁTÚRA	80
8 PRÍLOHY	83

ÚVOD

Bezpečnostná stratégia Európskej únie uvádza, že Európa nebola nikdy taká prosperujúca, taká bezpečná a taká slobodná a že únia 25 štátov s vyše 450 miliónmi ľudí, ktorí produkujú štvrtinu svetového hrubého domáceho produktu, je kľúčovým činiteľom, ktorý by mal byť pripravený podieľať sa na zodpovednosti za globálnu bezpečnosť a budovanie lepšieho sveta. Udalosti nás však presvedčajú, že situácia nie je až taká ideálna. Teroristické útoky v Madride 11. marca 2003, etnické nepokoje v Kosove v marci 2003, zemetrasenie v juhovýchodnej Ázii sprevádzané prívalovými vlnami tsunami 26. decembra 2004, ktorého obeťami sa stalo takmer 300 000 ľudí, sú dôkazom toho, že je nevyhnutné vytvoriť účinný systém krízového riadenia v rámci EÚ, v celej Európe a na svete, ktorý by dokázal čeliť súčasným rizikám a ohrozeniam.

Bezpečnosť je definovaná ako stav, v ktorom je zachovaný mier a nie je ohrozená zvrchovanosť, územná celistvosť, hranice a demokratický poriadok krajiny, základné práva a slobody občanov zaručené ústavou, ekonomická stabilita a sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie. Je to teda stav, kedy sa subjekt necíti byť ohrozený z hľadiska svojej existencie, záujmov a uznávaných hodnôt, prípadne keď je vnímaný ako objekt bez ohrozenia.

Slovenská republika je krajinou, kde má každý občan právo na život, ochranu zdravia, majetku a priaznivé životné prostredie. Tieto práva sú verejné a sú garantované Ústavou SR.

Zabezpečenie bezpečnosti jej jedným z rozhodujúcich predpokladov, ktorý má bezprostredný vplyv na rozvoj našej spoločnosti. Nikdy nemôžeme vylúčiť riziko ohrozenia života, zdravia a majetku. Riziko sa viaže na konanie človeka a je vždy spojené s vyvodením na ohrozenie. Spoločenské nepokoje, terorizmus, prírodné katastrofy, priemyselné havárie, prípadne medzinárodné politická nestabilita so sebou prinášajú zhoršenia postavenia obyvateľov a celospoločenské straty.

Každá ľudská aktivita i prostredie, v ktorom sa uskutočňuje, sú možným zdrojom krízových javov. Ak človek pochopí príčiny, môže hľadať cesty eliminácie rizík. Bez podrobnej analýzy nie je možné zabrániť poškodeniu, či dokonca zabrániť zničeniu spoločenského systému.

Existencie súčasného obrovského množstva rizík krízových javov a katastrof môže v budúcnosti viesť k rozsiahlym negatívnym zmenám na zemi, ktoré by mali nezvratný charakter. Medzi jednu z hlavných príčin krízovej situácie patrí ľudský faktor.

Sú to človekom zavinené priemyselné havárie, narušenia životného prostredia, vojenské konflikty a terorizmus.

Keďže nie je možné vylúčiť krízy z každodenného života, je nutné hľadať cesty a postupy, ktorých úlohou je zabrániť stratám na živote a majetku a minimalizovať vzniknuté škody.

Moderná spoločnosť začala systematicky produkovať svoje vlastné rizika a ohrozenia, ktoré sa stali zásadne odlišnými od tých, ktoré trápili ľudský rod od jeho vzniku. Do zániku studenej vojny však bola bezpečnosť problémom len úzkeho politického vedenia štátu.

V dôsledku zastierania skutočných problémov aj v oblasti bezpečnosti sa nepripúšťala existencia takých bezpečnostných rizík ako je napríklad kriminalita, ekologické rizika a podobne. Zmeny v charaktere globálneho i kontinentálneho bezpečnostného prostredia vyvolali naliehavú potrebu zaoberať sa otázkami komplexne. Predovšetkým sa zmenil rozsah vojenských rizík a ohrození .

Ak tieto mali spravidla miestny, regionálny charakter v súčasnosti sa stali vecou celej spoločnosti a prejavuje sa to i v množstve opatrení, ktoré ľudstvo prijalo. Ľudstvo si začína uvedomovať globálne problémy, ktoré sú odrazom vzťahu človeka k prírodnému prostrediu, štátov k prírodným zdrojom, vzťahov jednotlivcov a sociálnych skupín k štátom, k bezpečnosti života na zemi.

V prvopočiatkoch vývoja civilizácie prevládali ohrozenia a rizika, ktoré mali zdroj najmä v prírodných faktoroch. Išlo napríklad o záplavy, zemetrasenia, výbuchy sopiek, požiare, epidémie, sucho, hlad a podobne. Dotýkali sa skôr jednotlivca ako skupiny. Dnes popri prevládajúcich prírodných zdrojoch ohrozenia pribudli aj také, ktoré vyplývajú predovšetkým z technického vývoja a dotýkajú sa materiálneho, kultúrneho a informačného bohatstva, ktoré človek počas svojej existencie vytvoril.

Preto je nevyhnutné vidieť široké spektrum rôznych javov a udalostí, ktoré môžu ohrozovať bezpečnosť človeka. Sú to všetky nezvládnuté prírodné javy, prehliadnuté a zanedbávané rizika technických a technologických procesov, ekologické havárie, a katastrofy ako aj násilné ľudské konanie napríklad vo forme ozbrojených útokov, terorizmu a kriminality.

Ľudskú civilizáciu ohrozuje v súčasnom období obrovské množstvo rizík a krízových situácií, ktoré môžu v budúcnosti spôsobiť negatívne zmeny v prírodnom i sociálnom prostredí.

1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1 Bezpečnosť a bezpečnostné prostredie

1.1.1 Bezpečnosť

Bezpečnosť Slovenska a jej občanov je zaručená Ústavou SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorá zaručuje nedotknuteľnosť a suverenitu SR, základné ľudské práva slobody, chráni život ako základnú hodnotu a zaručuje právo na priaznivé životné prostredie.

Bezpečnosť Slovenskej republiky vychádza z jej národného záujmu a jej poslaním je zaručiť zvrchovanosť, suverenitu, územnú integritu, nedotknuteľnosť hraníc, bezpečnosť občanov, hospodársku prosperitu, spoločenskú stabilitu a medzinárodné uznanie SR.

Bezpečnosť je stav spoločenského, prírodného, technického, technologického systému alebo iného systému, ktorý v konkrétnych vnútorných a vonkajších podmienkach umožňuje plnenie stanovených funkcií a ich rozvoj v záujme človeka a spoločnosti. Inými slovami môžeme povedať, že bezpečnosť je rovnovážny stav vnútorných a vonkajších podmienok systému.

FILIP, S.(3) píše, že pojem bezpečnosť je v problematike bezpečnostných systémov kľúčovým pojmom. Často krát sa stretávame s jednoduchou definíciou pojmu bezpečnosti ako s protikladom nebezpečenstva, pričom nebezpečenstvo je latentná vlastnosť daného systému alebo jeho komponentov spôsobovať negatívne javy, ktoré narušujú bezpečnosť, ohrozujú stabilitu a fungovanie systému, prípadne aj jeho okolia. Bezpečnosť je tiež definovaná ako neexistencia ohrozenia. Z pohľadu právnych kategórií je bezpečnosť bezprostredne spojovaná aj s pojmom mier. Mier je stav spoločnosti, kedy sa protirečenia, spory a konflikty, ktoré existujú alebo vznikajú v dôsledku rozdielnosti záujmov jednotlivých politických subjektov riešia bez použitia ozbrojeného násillia.

Podľa **VOLNERA, Š.(47)** bezpečnosť nie je možné skúmať ani vysvetľovať mimo hraníc nebezpečnosti. Inými slovami povedané, metodologicky je osobitne dôležité (aspoň približne, v abstrakcii) určiť hranicu dokedy môžeme hovoriť, že istý jav je (v podstate a prevažne) „bezpečný“, a kedy je už „nebezpečný“. Takýmito hranicami môžu byť napríklad štátne hranice, hranica Európskej únie, hranica NATO, hranica geopolitických záujmov, kritická hranica vojensko-strategickej rovnováhy, hranica civilizácií, hranica náboženstiev, zlomová línia, hranica ekonomického rastu, dostatočná bezpečnostná hranica, demografická hranica, ale i hranica bezpečnosti a nebezpečnosti.

ŠIMÁK, L. (26) uvádza, že bezpečnosť obyvateľstva, spoločnosti a štátu je možné definovať ako stav, kedy sú odstránené alebo minimalizované riziká a z nich plynúce ohrozenia, ktoré môžu vyústiť do kríz (krízových stavov). Bezpečnosť chápe ako stav, v ktorom sa daný subjekt necíti byť ohrozený z hľadiska svojej existencie, záujmov a hodnôt, prípadne je vnímaný ako objekt bez ohrozenia, ako uvádza.

Pojem bezpečnosť **TKÁČ, V. a kol. (49)** vysvetľuje ako:

- stav v ktorom sa daný subjekt (občan, obyvateľstvo) necíti byť ohrozený z hľadiska svojej existencie, záujmov a hodnôt,
- súhrn opatrení na zaistenie vnútornej bezpečnosti a poriadku, v štáte, na zabezpečenie ľudských práv a slobôd občanov pred pôsobením zločinu, terorizmu, organizovaného násillia a pod., zachovanie demokratických základov štátu, jeho zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc.

TYRALA, P. (29) píše, že bezpečnosť podľa vyjadrenia občanov predstavuje aj:

- stav vedomia človeka, v ktorom sa necíti byť ohrozený,
- život bez ohrozenia,
- stav bez strachu a nepokoja o seba a iných,
- istotu do budúcnosti,
- absencia ohrozenia života, straty majetku či života.

FILIP, S. (3) charakterizuje bezpečnosť štátu ako stav, ktorý umožňuje fungovanie, stabilitu a rozvoj štátu, zachováva mier, zvrchovanosť, územnú celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc, vnútorný poriadok v štáte, základné práva a slobody občanov a ochranu životov a zdravia osôb, majetku a životného prostredia. Taktiež je možné bezpečnosť štátu chápať ako súhrn vonkajšej a vnútornej bezpečnosti.

Bezpečnosť je narušovaná alebo ovplyvňovaná pôsobiacimi rizikami ohrozeniami a výzvami. **Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu (31)** uvádza, že: „Bezpečnosť je stav, v ktorom je zachovaný mier a bezpečnosť štátu, jeho demokratický poriadok a zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu, základné práva a slobody a v ktorom sú chránené životy a zdravie občanov, majetok a životné prostredie.“

ŠKAVRNDA, F. (44) hovorí, že: „bezpečnosť môžeme vnímať dvoma spôsobmi. V širšom zmysle za ňu považuje najmä stabilitu, poriadok, určitosť, spoľahlivosť, rovnovážnosť, existenciu subjektu bez hrozieb a pocit istoty. V užšom zmysle ju charakterizujeme ako existenciu vojen a ozbrojeného násillia resp. ich hrozieb.“

KULAŠIK, P. a kol. (13) uvádza, že: „vo vzťahu medzinárodnej bezpečnosti možno najčastejšie uvažovať o troch podobách bezpečnosti:“

- bezpečnosť je relatívna neexistencia ohrozenia,
- bezpečnosť je stav, keď nehrozí ohrozenie,
- bezpečnosť je stav vyznačujúci sa zabezpečením poriadku, dodržiavaním pravidiel, úprav a dohôd.

FÍGEL, J. (38) tvrdí, že: „bezpečnosť nie je stav, ktorý dosiahneme raz a navždy. Je to neustále sa vyvíjajúci sa proces, interakcia medzi bezpečnostnými hrozbami, rizikami a výzvami na jednej strane a našimi odpoveďami na strane druhej.“

Bezpečnostné prostredie podľa **KELLERA, J. (11)** nie je prázdny priestor, ale určitá kvalita, ktorá nielenže limituje možnosti spoločenského života, ale navyše svojim kritickým stavom odráža a signalizuje kritický stav samotnej spoločnosti.

V analýze súčasného stavu v rozhodujúcich oblastiach vnútornej bezpečnosti v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR (35) je uvedená nasledovná definícia: „bezpečnostné prostredie je súhrn vonkajších a vnútorných faktorov ovplyvňujúcich bezpečnostnú politiku štátu. Je ním možné rozumieť priestor vo vnútri štátu i mimo neho v ktorom sa stretávajú a realizujú záujmy štátu so záujmami iných aktérov medzinárodných vzťahov a kde sa odohrávajú procesy, ktoré majú významný vplyv na úroveň bezpečnosti štátu.“

1.1.2 Globálne bezpečnostné prostredie

Hlavnými tendenciami, ktoré určujú súčasné globálne bezpečnostné prostredie sú:

- globalizácia,
- nerovnomernosť vývoja,
- zvyšujúca sa agresivita medzinárodného teroru,

Globalizácia podľa **KREJČÍHO, O. (15)** je vo všeobecnosti chápaná ako proces celosvetového informačného technologického a ekonomického prepájania aktérov medzinárodného politického systému ale i neštátnych ekonomických, hospodárskych a iných subjektov. Globalizácia je chápaná aj ako reformy, ktorých jadro tvorí šesť spoločných bodov, ktorými sú:

- voľný medzinárodný obchod,
- konvertibilita meny,
- súkromné vlastníctvo ako hlavný faktor ekonomického rastu,

- korporatívne vlastníctvo ako dominujúca forma veľkých podnikov,
- otvorenosť pre zahraničné investície,
- členstvo v hlavných medzinárodných inštitúciách (Medzinárodný menový fond, Svetová banka, Svetová obchodná organizácia - WTO).

Stav medzinárodného bezpečnostného prostredia závisí od vývoja medzinárodných vzťahov, atmosféry v medzinárodnom spoločenstve. Kľúčovými pri formovaní tohto prostredia sú aktéri. Od ich povahy, cieľov, metód a prostriedkov ale i transparentnosti vzájomných vzťahov sa odvíja stav globálneho bezpečnostného prostredia, globálnej bezpečnosti.

Objavili sa nové bezpečnostné výzvy, rizika a ohrozenia, ktorí predstavujú ohrozenie ľudskej bezpečnosti, mieru a stability. K základným charakteristikám súčasného globálneho bezpečnostného prostredia patria:

- fragmentácia ako dôsledok presadzovania požiadaviek etnických identít. Ak by si v súčasnosti existujúcich 300 národov a 600 národnosti uplatnilo právo na sebaurčenie vo vlastnom štáte spôsobilo by to ohrozenie celého svetového politického systému,
- prevahou troch veľmocí (USA – EÚ - Japonsko) nad ostatným svetom,
- rozpory medzi populačným vývojom a rozdelením svetových zdrojov s nástupom migračných prúdov z nedostatočných zdrojov surovín, energie, pitnej vody,
- ohrozenie zdravia a životného prostredia, ekologické problémy, nové choroby epidémie a nákazy,
- organizovaný medzinárodný zločin a terorizmus kde zomierajú nevinní a sú ničené veľké materiálne hodnoty píše **BRZEZINSKI, Z. (1)**.

Podľa **ŠIMÁKA L. (42)** bezpečnostné prostredie z globálneho hľadiska, ale aj z pohľadu každej krajiny či regiónu, sa neustále mení a vyvíja. Je modifikované radom vonkajších aj vnútorných činiteľov. Všeobecne prevláda názor, že bezpečnostné prostredie vo svete sa zásadným spôsobom zmenilo po 11. septembri 2001. Túto informáciu môžeme prijať ako fakt, no je s ňou možné aj polemizovať. Môžeme si klásť otázku čo narušilo pozitívny vývoj po skončení studenej vojny a ad justovalo napríklad globálne ohrozenie terorizmom.

V súčasnom svete hospodárskych prepojení a rozvoja technológii všetkého druhu sa mení aj tvar medzinárodných vzťahov. Technologická produkcia si vyžaduje energie

a zároveň využívanie strojov ovplyvňuje životné prostredie. Možno rozlíšiť tri novo vznikajúce bezpečnostné hrozby:

- hrozba terorizmu v doprave
- prírodné katastrofy a geologické hrozby
- nedostatok neobnoviteľných prírodných zdrojov a to hlavne ropy a zemného plynu

1.1.3 Európske bezpečnostné prostredie

Väčšina charakteristík uvádzaných pri globálnom bezpečnostnom prostredí platí aj na európske bezpečnostné prostredie. Existujú zvláštnosti, ktoré sú odvodené z danosti politického, ekonomického a kultúrno-historického vývoja nášho kontinentu. Po skončení „studenej vojny“ sa v Európe vytvorili oblasti s odlišnou úrovňou bezpečnosti a stability. Charakteristickou črtou nového bezpečnostného prostredia sa stalo formovanie spolupracujúcich a vzájomne sa dopĺňujúcich bezpečnostných, politických, ekonomických a environmentálnych organizácií.

Rozhodujúcim faktorom formovania európskeho bezpečnostného prostredia sa stal proces rozširovania NATO a formovanie bezpečnostného a obranného rozmeru EÚ.

Napriek tomu pôsobia na európskom kontinente nové bezpečnostné rizika a ohrozenia mieru a medzinárodnej stability a to predovšetkým v podobe:

- etnických a národnostných napätí,
- medzinárodného organizovaného zločinu a terorizmu,
- porušovania ľudských práv,
- zneužívania informačných technológií,
- šírenie zbraní hromadného ničenia a najmodernejších zbraňových systémov.

Región Strednej a Východnej Európy je teritóriom styku troch civilizácií. Podľa názoru **S. P. HUNTIGNOTA (10)** ide západnú, pravoslávno-slovanskú a islamskú civilizáciu, ktorých zlomové kultúrne línie sa za určitých podmienok môžu stať zdrojom konfliktov budúcnosti.

Bezpečnostné prostredie, ktorého súčasťou je aj Slovenská republika je v súčasnej miere ovplyvnené prijatím Slovenskej republiky a susedných štátov do NATO. Transfer stability prostredníctvom rozšírenia NATO zmenil kvalitu bezpečnostného prostredia, predovšetkým v smere zníženia bezpečnostných rizík vojenskej povahy. Napriek tomu región

strednej a východnej Európy nie je zbavený bezpečnostných rizík a ohrození píše **HOFREITER L.(7)**.

Bezpečnostné prostredia sa najčastejšie charakterizuje prostredníctvom vyčlenenia určitého územia, geologicky relatívne uceleného, ktoré je spravidla podmienené aj ďalšími sociálno-ekonomickými, vojenskými a kultúrno-historickými činiteľmi. Vzhľadom na to, že podľa regionálneho kritéria môžeme vymedziť veľké množstvo bezpečnostných prostredí.

1.1.4 Vnútorne bezpečnostné prostredie

Slovenská republika so svojim presne vymedzeným územím, hranicami, obyvateľstvom, hospodárskym, vojenským a kultúrnym potenciálom existuje od 1. 1. 1993. Svojou rozlohou, počtom obyvateľov a ekonomickým potenciálom patrí medzi menšie európske štáty s nedostatkom niektorých dôležitých zdrojov energií a surovín.

Na formovanie a vývoj bezpečnostného prostredia majú vplyv ako vonkajšie faktory, ktoré ovplyvňujú formovanie a stav vonkajšieho bezpečnostného prostredia, tak aj vnútorné faktory. K rozhodujúcim faktorom, ktoré ovplyvňujú formovanie a stav vnútorného bezpečnostného prostredia podľa **HOFREITERA, L.(7)** patria najmä :

- jeho geografická poloha,
- ekonomické, politické, vojenské, vedecko-technické, sociálne, ekologické a iné faktory.

V nadväznosti na zmeny bezpečnostného prostredia v Európe a na celom svete došlo k zmenám aj bezpečnostného prostredia Slovenskej republiky.

LUPTÁK, E. - LAML, L. a kol. (16) uvádzajú, že bezpečnostné prostredie je možné vymedziť ako priestor existencie subjektu. Z hľadiska bezpečnostnej stratégie krajiny ide o najmä o priestor existencie štátu, kde je východisková najmä jeho geografická dimenzia.

Bezpečnostné prostredia sa najčastejšie charakterizuje prostredníctvom vyčlenenia určitého územia, geologicky relatívne uceleného, ktoré je spravidla podmienené aj ďalšími sociálno-ekonomickými, vojenskými a kultúrno-historickými činiteľmi. Vzhľadom na to, že podľa regionálneho kritéria môžeme vymedziť veľké množstvo bezpečnostných prostredí. Konceptia bezpečnostnej orientácie vychádza z takého prístupu k európskemu bezpečnostnému prostrediu, ktorý má určité širšie väzby konštatuje **REITŠPÍS, J. (24)** .

Veľmi významný prvok pri charakteristike bezpečnostného prostredia zohráva analýza rizík a ohrození, ktoré sa v ňom objavujú. Ich poznanie vyžaduje v prvom rade tiež určitú klasifikáciu, píše **HOFREITER, L. (8)**.

V rámci analýzy vývoja vnútornej bezpečnosti a z nej vyplývajúcich rizík a ohrození Slovenskej republiky boli pomenované nasledovné bezpečnostné riziká ohrozenia: terorizmus a organizovaný zločin, extrémizmus, ochrana verejného poriadku, bezpečnosť osôb a majetku, migrácia obyvateľstva, ochrana utajovaných skutočností, komunikačný a informačný systém krízového riadenia, zdravotná starostlivosť, civilná ochrana obyvateľstva a požiarna ochrana.

1.2 Podstata rizika a základné definície rizika

1.2.1 Podstata rizika

Každá činnosť, dej alebo jav prebiehajúci v prírode, v spoločnosti alebo v technických či technologických systémoch sa za určitých podmienok môžu stať nekontrolovateľné a teda spôsobiť škody a straty na zdraví a životoch ľudí, na majetku, na prírodnom životnom prostredí aj na duševnom a kultúrnom dedičstve. Veľký podiel na vzniku a existencii rizík, ktoré môžu byť zdrojom krízových javov majú aj základné rozpory ľudstva. Ide o rozpory medzi človekom a prírodou, medzi človekom a technikou, medzi človekom a spoločnosťou a patria k nim aj rozpory medzi spoločnosťami.

Prírodné a spoločenské javy, deje a procesy nejstávajú samé o sebe, izolované od okolia, ale prebiehajú vždy v konkrétnom špecifickom prostredí, ktoré vytvára aj zdroje istoty alebo neistoty. Prostredie umožňuje existenciu náhodných javov, z ktorých vzniká neurčitnosť v správaní prostredia voči sledovanému javu či deju. Neistota je jav medzi istotou a nemožnosťou ako krajnými bodmi výskytu javu.

Prostredie v ktorom pôsobia javy rozlišujeme ako prostredie:

- stochastické - náhodné (spoločenské, ekonomické, prírodné, osobnostné),
- deterministické - stabilné, zákonité (technické, technologické systémy), píše **FILIP, L. - ŠIMÁK, L. (4)**.

Prejavom nerovnovážneho stavu človeka je stres. Stres je nástrojom samoregulácie psychického i fyziologického stavu človeka, preto nemožno pri riadení v krízových situáciách zabúdať na biologické a psychologické procesy, ktorými človek prechádza, pretože vznik nerovnovážneho stavu ovplyvňuje jeho konanie. Konanie človeka v súčinnosti s inými členmi spoločnosti nie je bez problémov a pri názorových stretoch nastáva konflikt. Konflikt v sociálnych štruktúrach prerušuje sociálne väzby a spôsobuje ich deštrukciu. Ak sa konflikt preniesie do konkrétnych aplikácií, dochádza k rozkolísaniu predovšetkým spoločenského prostredia. Ak rozkolísanie prekoná únosnú mieru, naruší sa rovnovážny stav a môže vzniknúť kríza, konštatuje **MIKOLAJ, J. (19)**.

Podľa **L. Nováka a kol. (20)** je pojem kríza spojený s podstatnou časťou doby existencie ľudstva. V rôznych podobách od antiky až po novovek bol tento pojem známy a používal sa na popísanie potrieb konkrétnej doby, konkrétneho časového úseku. Vyjadroval pociťovanie a uvedomovanie si neistoty, ohrozenia subjektu a jeho aktivít a tlak na predvídanie vývoja budúcnosti, pomocou čoho bolo možné minimalizovať pravdepodobnosť vzniku škôd a strát.

Môžeme konštatovať, že:

- kríza označuje javy spoločenského života, je objektívna, existuje nezávisle od vôle človeka pričom bez ľudí by krízy neexistovali,
- kríza má subjektívno-objektívnu dimenziu v sfére hodnotovej teda kríza jedného subjektu môže byť prínosom a podmienkou rozvoja iného subjektu,
- kríza môže byť vyvolaná umelo ako nástroj riešenia vnútorných problémov subjektu, prípadne ako súčasť taktiky, prípadne stratégie v konkurenčnom prostredí.

Za krízu podľa **ŠIMÁKA L. (28)** považujeme rozhodný okamžik alebo časový úsek, po ktorom môže nasledovať zásadná zmena vo vývoji daného deja alebo systému. Je to zložitý, ťažko prekonateľný a nebezpečný stav alebo priebeh dejov v živote spoločnosti, v prírode, v činnosti technických prostriedkov a v technologických procesoch, ktorého negatívne dôsledky môžu vážne ohroziť ich funkciu, prípadne i existenciu. Kľúčovou otázkou bezprostredne súvisiacou s konaním človeka je vznik rizík.

1.2.2 Základné definície

Na definície rizika existujú rôzne názory. Dôkazom toho je aj veľké množstvo definícií, ktoré uvádza zahraničná aj domáca literatúra, právne a technické normy. Najčastejšie používané definície spoločenskej a technickej praxe sú:

- riziko je pojem na označenie skutočnosti, že existuje potencionálna možnosť narušenia bezpečnosti,
- riziko je možnosť alebo nebezpečenstvo straty neúspechu, škody,
- riziko je kvantitatívne a kvalitatívne vyjadrenie ohrozenia, stupeň alebo miera ohrozenia,
- riziko, neistota i neurčitost' sú účasťou konania človeka v danom prostredí,
- riziko je spojené s dejom a činnosťou človeka.

ŠIMÁK, L. - FILIP, S. (4) definujú riziko ako „kvantitatívne a kvalitatívne vyjadrenie ohrozenia. Je to pravdepodobnosť vzniku mimoriadnej udalosti a jej dôsledok. Každá činnosť, dej alebo jav prebiehajúci v prírode, v spoločnosti alebo v technických či

technologických systémoch sa za určitých podmienok môžu stať nekontrolovateľné a teda môžu spôsobiť škody a straty na zdraví a životoch ľudí, na majetku, na prírodnom a životnom prostredí aj na duševnom a kultúrnom dedičstve.

1.2.3 Vzťah rizika k nebezpečenstvu, hrozbe, výzve, zraniteľnosti

Pojem bezpečnosť bezprostredne súvisí s pojmami nebezpečenstvo, riziko, ohrozenie a s pojmom „výzva“, ktorý začína byť používaný v poslednom období. V spoločenských, technických a technologických systémoch sa zaužíva rozdielne chápanie týchto pojmov a vzťahy medzi nimi.

- v spoločenských systémoch je ohrozenie aktivizované riziko, ktoré pôsobí proti záujmom subjektu a zároveň to môžu byť aj konkrétne situácie, ktoré bezprostredne znemožňujú uskutočnenie plánovaných cieľov a vykonávanie konkrétnych činností a procesov.
- v technických a technologických systémoch je ohrozenie dôsledkom neakceptovaného a nezohľadneného nebezpečenstva a riziko miery ohrozenia.

ŠIMÁK, L. (27) definuje ohrozenie, ako stav pôsobiaci na človeka alebo prostredie vznikajúci po činnostiach, ktorých nebezpečné vlastnosti neboli v plnej miere zohľadnené. Je to možnosť aktivovať nebezpečenstvo v konkrétnom priestore a čase. Ohrozenie je aktívna vlastnosť objektu spôsobiť negatívny jav. Dôsledky ohrozenia sú pritom priamo závislé na tom, ako často sa vyskytuje a čo môže ohrozenie spôsobiť, pričom kombinácia týchto dvoch vlastností je definovaná ako riziko, teda pravdepodobnosť vzniku negatívneho javu a jeho následku.

FILIP, S. (3) uvádza, že ohrozenie je stav systému, ktorý vzniká a trvá v dôsledku existencie a uvedomenia si potencionálneho narušenia jeho bezpečnosti. Je to aktivované riziko, ktoré pôsobí proti záujmom subjektu v konkrétnej situácii, pričom bezprostredne znemožňujú naplnenie jeho záujmov.

MIKOLAJ, J. a kol. (19) uvádza, že ohrozenie je obdobie počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

HOFREITER, L. (8) píše, že ohrozenie je aktivované riziko, ktoré pôsobí proti záujmom objektu bezpečnosti; môže predstavovať konkrétne negatívne postoje a aktivity štátu, skupiny štátov alebo relevantných domácich či zahraničných subjektov prípadne situácie, ktoré bezprostredne ohrozujú záujmy subjektu bezpečnosti.

FILIP, S. – ŠIMÁK, L. (4) píše, že nebezpečenstvo je latentná vlastnosť objektu spôsobiť neočakávaný, negatívny jav (t. j. počas činnosti alebo existencie objektu môže

vzniknúť mimoriadna udalosť). Je to podstatná, ale skrytá vlastnosť alebo schopnosť materiálu, technického zariadenia alebo pracovnej činnosti, ktorá môže spôsobiť škody. Nebezpečenstvo je zdroj možného zranenia alebo poškodenia zdravia, je to zdroj ohrozenia.

Podľa **FILIPA, S. – ŠIMÁKA, L. (4)** hrozba (ohrozenie) je stav pôsobiaci na človeka alebo prostredie vznikajúci pri činnostiach, ktorých nebezpečné vlastnosti neboli v prvej miere zohľadnené. Je to možnosť aktivovať nebezpečenstvo v konkrétnom priestore a čase. Je to aktivované nebezpečenstvo, ktoré nebolo plne zohľadnené (závisí na vonkajších a vnútorných podmienkach).

Riziko je kvantitatívne a kvalitatívne vyjadrenie ohrozenia, stupeň alebo miera ohrozenia. Je to pravdepodobnosť vzniku mimoriadnej udalosti a jej dôsledok (je spojené s početnosťou a rozsahom mimoriadnej udalosti) uvádzajú **FILIP, S. – ŠIMÁK, L. (4)**.

FILIP, S. (3) píše, že **hrozba** je stav systému, ktorý vzniká a trvá v dôsledku prejavov gest, opatrení a skutkov násilia, ktorými sa vyjadruje vôľa niekomu ublížiť, alebo niečo poškodiť, alebo zničiť.

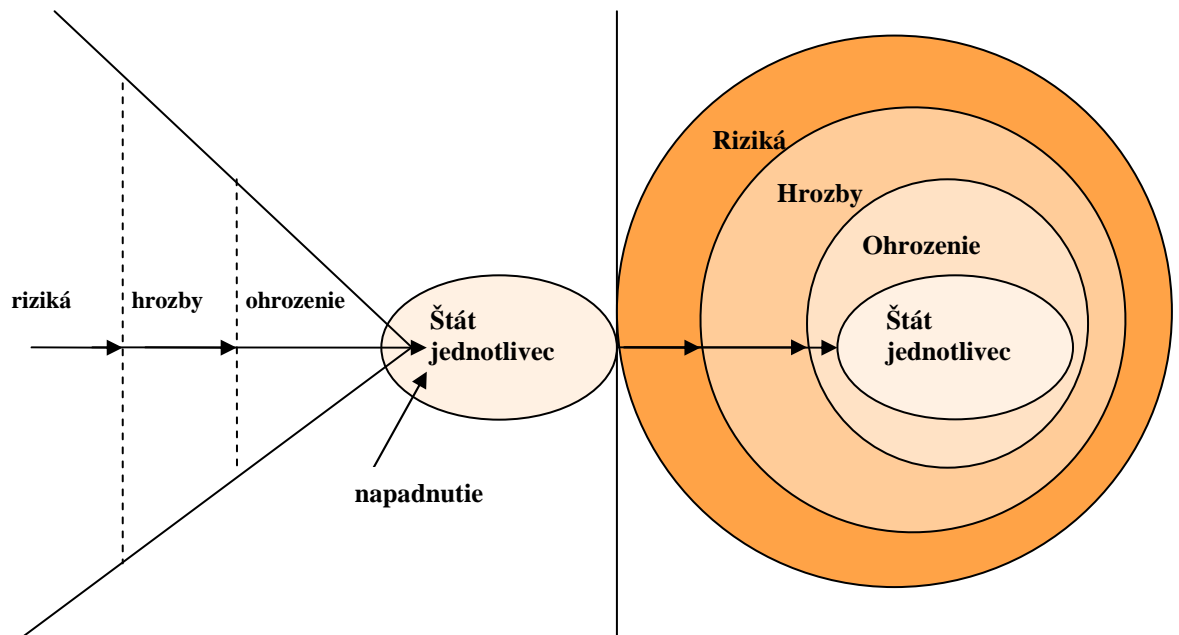
Podľa obsahu a spôsobu použitia násilia môžeme hrozby klasifikovať ako:

- vojenské bezpečnostné hrozby (vojny, vojnové konflikty)
- nevojenské bezpečnostné hrozby (destabilizácia, terorizmus, živelné pohromy, priemyselné havárie a pod.)

Iné členenie bezpečnostných hrozieb :

- hrozby s použitím násilia (terorizmus, organizovaný zločin, konflikty)
- hrozby nenásilného charakteru (spoločenské procesy, informačné a komunikačné systémy, životné prostredie)

Obr. 1 : Vzťahy medzi rizikom, ohrozením a hrozbou

Zdroj : Filip, S. (3)

Riziko je potom možné chápať ako pravdepodobnosť, že daná hrozba spôsobí poškodenie záujmu, či narušenie bezpečnosti, alebo pravdepodobnosť, že vznikne udalosť spôsobujúca tieto poškodenia.

Podľa predpisu NATO MC 161 je hrozby jav, udalosť alebo subjekt, ktorý môže zničiť alebo poškodiť chránenú hodnotu. Hrozby môžu byť :

- zámerné - spôsobené úmyselným konaním aktéra (jednotlivec, skupina, štát)
- nezámerné - vplyv prírodného prostredia, katastrof.

Podľa **FILIPA, S (3)** výzva je aktuálnym pojmom v posledných rokoch a označuje také skutočnosti, ktoré aktuálne aktivizujú spoločenské subjekty na prijímanie opatrení zameraných na elimináciu ohrození a využitie príležitostí. V bezpečnostnej politike štátu pojem výzva prezentuje existenciu aktuálnych bezpečnostných rizík a ohrození, ktoré majú nadnárodný až globálny charakter, dynamický vývoj a ktoré vyžadujú sformulovanie nových cieľov a úloh štátu a prijímanie zodpovedajúcich opatrení.

Zraniteľnosť je komplexná vlastnosť, odrážajúca slabé miesta systému, jeho zníženu odolnosť voči možnému narušeniu jeho funkcie, poškodeniu alebo zničeniu. Vyjadruje mieru poškodenia systému v prípade vzniku nebezpečného javu tvrdia **FILIP, S. - ŠIMÁK, L. (4)**

1.3 Druhy rizík

Žijeme v období, ktoré ľudstvu prináša nebyvalý rozvoj a pokrok,. Zároveň sme aj svedkami množstva utrpenia ľudí, biedy a hladu a tragédii. Sledujeme prípadu terorizmu, závažných priemyselných havárii, rastu náboženskej rozpory a prírodné katastrofy. Tieto udalosti nevznikajú náhodne. Ich zdrojom je celá škála identifikovateľných a neidentifikovateľných rizík. Riziká členíme podľa mnohých kategórii. Medzi základné kritériá radíme kritériá príčiny vzniku. Podľa neho radíme riziká na:

Riziká antropogénne, ide o riziká spôsobené zámernou alebo nezámernou činnosťou človeka. Podľa prostredia, v ktorom ľudská činnosť prebieha, ich delíme na:

- sociogénne
- technogénne
- enviromentálne
- kombinované

Riziká nezávislé na činnosti človeka existuje nezávislé na jeho vôli a teda človek nemá možnosť zabrániť ich vzniku. Podľa priestoru ich vzniku sa delia na prírodné a kozmické. Medzi prírodné riziká zahrňujeme:

- tektonické – súvisiace s premiestňovaním zemskej kôry,
- telúrické – geologické vzťahujúce sa k zemi,
- topologické – priestorové,
- metrologické – súvisiace s počasím

Za kozmogénne riziká sú považované riziká súvisiace s kozmickou činnosťou.

Podľa **druhu prostredia** v ktorom riziká vznikajú, riziká členíme na:

- prírodné
- spoločenské
- hospodárske
- kozmické

Podľa **rozsahu následkov** členíme riziká na:

- **živelné pohromy** – ide o riziko vzniku mimoriadnej udalosti, vyvolanej ničivými prírodnými silami, v dôsledku ktorej sa uvoľňujú kumulované energie a hmoty, prípadne pôsobením nebezpečných látok alebo iných ničivých faktorov majúcich negatívny vplyv na človeka, zvieratá, materiálne hodnoty a životné prostredie. **Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva (30)**

- **katastrofy** – ide o riziko vzniku mimoriadnej udalosti veľkého rozsahu, vznikajúcej v dôsledku kumulácie ničivých faktorov živej pohromy alebo havárie, ktoré majú závažné priame následky na obyvateľov, zvierat, materiálne hodnoty a životné prostredie,
- **superkatastrofy** – ide o riziko vzniku mimoriadne veľkej katastrofy postihujúcej státisíce štvorcových kilometrov zemského povrchu (tsunami, hurikány, povodne ...)
- **globálnej katastrofy** – ide o riziko katastrofy, ktorej účinky presahujú najmenej dva kontinenty (globálne otepľovanie – zmeny oceánskych prúdov, zemetrasenie, sopečná činnosť, riečne a morské záplavy, tropické cyklóny, tsunami, El Niño – zmena prúdov a vetrov, pád mimozemského telesa).

Podľa **priestoru pôsobenia** následkov členíme riziká na:

- lokálne
- regionálne
- subnacionálne – v niekoľkých regiónoch štátu
- nacionálne – štátne
- transnacionálne – presahujúce regióny susediacich štátov
- supracionálne – presahujúce územie jedného štátu (zoskupenie viacerých štátov)
- kontinentálne
- globálne

Podľa dosiahnutej **miery rizika** členíme riziká na:

- akceptovateľné riziko, ako mieru rizika, ktorú je možné podstúpiť
- zostatkové riziko, ako mieru rizika, ktorú nie je možné úplne eliminovať

Podľa **frekvencie výskytu** riziká členíme na:

- systematické riziko – súvisí s podnikateľskou činnosťou
- nesystematické riziko – sa vzťahuje na využívanie špecifických zvláštnych aktivít, ktoré sa vyskytujú výnimočne – energetické krízy, hospodárske krízy, prírodné katastrofy. Hranica medzi týmito druhmi rizík sa určuje prostredníctvom rizikovej analýzy.

Podľa **spôsobu narušenia bezpečnosti** štátu riziká členíme na:

- strategické bezpečnostné riziká s globálnym dosahom,
- terorizmus, šírenie zbraní hromadného ničenia a ich nosičov,
- ďalšie bezpečnostné riziká:
  - zlyhávajúce štáty,
  - regionálne konflikty,
  - organizovaný zločin,

- korupcia a nelegálna ekonomika,
- pirátstvo informačných a komunikačných systémov,
- nelegálna nekontrolovateľná migrácia,
- aktivity cudzích spravodajských služieb,
- globalizácia, ktorá sa vymyká bezprostrednej kontrole štátu,
- zvyšujúci sa stav nešťatných činiteľov na bezpečnosť štátu vo svete,
- ekonomická nerovnováha vo svete,
- radikálny nacionalizmus a neznášanlivosť
- závislosti štátov na životne dôležitých zdrojoch, vrátane potravín,
- živelné pohromy, havárie, katastrofy,
- šírenie nákazlivých chorôb, infekcií a pandémieí,

1.3.1 Riziká nezávislé na činnosti človeka

Napriek tomu, že človek dnes dokáže využívať prírodu a energie, dokáže pozitívne aj negatívne ovplyvňovať jej kvalitu, dokáže predpovedať počasie, doteraz nedokázal ovládnuť prírodné živly, ktoré spôsobujú ľudské utrpenie a rozsiahle škody. Riziko vzniku existuje nezávislé od vôle človeka. Patria k nim prírodné a kozmické riziká, ktoré po svojom rozvinutí dokážu spôsobiť rôzne živelné pohromy, katastrofy, superkatastrofy až globálne katastrofy.

Medzi prírodné riziká zahŕňame riziká výbuchov sopiek, zemetrasenia, cyklónov, hurikánov, búrok, povodní, tsunami, lavín, zosuvov pôdy a požiare.

1.3.1.1 Prírodné riziká

O tom, že prírodné riziká patria medzi najfrekventovanejšie a spôsobujú obrovské straty na životoch a majetku hovoria údaje medzinárodných agentúr, ktoré napríklad uvádzajú, že len v roku 2004 prírodné katastrofy pripravili o život takmer štvrt' milióna ľudí a postihli 146 miliónov ľudí. Najväčším zabijakom ľudí boli vlny tsunami, ktoré 26. decembra 2004 zasiahli trinásť štátov indického oceánu. Táto superkatastrofa si vyžiadala životy 232 000 obyvateľov. Tragické následky majú aj výbuchy sopiek či zosuvy pôdy po tajfúnoch a zemetrasenia.

V Číne 16. 12. 1920 zemetrasenia malo na svedomí 235 000 obetí a dňa 28. 7. 1976 ešte viac 242 000 obetí. V našich geografických podmienkach sa najviac vyskytujú a najväčšie straty na životoch obyvateľstva, škôd na majetku a prírodnom prostredí spôsobujú rozsiahle povodne, prudké a neočakávané búrky.

1.3.1.2 Kozmické riziká

Hlbšie skúmajú riziká pádov veľkorozmerných meteoritov a iných kozmických telies, ktoré by mohli spôsobiť pri páde do oceánov obrovské vlny tsunami s globálnymi následkami na viaceré kontinenty. Skúmajú sa pri tom rôzne následky kozmického žiarenia na našu planétu, ako aj kozmické výbuchy vyvolané zánikom hviezd a tiež aj účinky kozmickej čiernej diery.

1.3.2 Antropogénne riziká

Do tejto kategórie rizík radíme prírodné riziká spôsobené zámernou ale i neúmyselnou ľudskou činnosťou, spoločenské a hospodárske riziká ale tiež riziká s kombinovanými následkami.

1.3.2.1 Prírodné riziká spôsobené ľudskou činnosťou

Do skupiny prírodných rizík vytváraných ľudskou činnosťou patria riziká emisii škodlivých do ovzdušia, znečisťovanie vôd, produkcie pevného odpadu, kontaminácia pôdy, produkty toxických a nebezpečných látok, využívanie energetických zdrojov, výbuchy, požiare.

1.3.2.2 Spoločenské riziká

Spoločenské prostredie patrí medzi najdôležitejšie rizikové prostredie. Je vytvárané jednotlivcami, sociálnymi skupinami od rodiny počnúc cez politické strany, náboženské, etnické a kultúrne skupiny. Vzniknuté spoločenstvá diferencujú obyvateľstvo. V demokratických spoločnostiach sa to deje na základe spoločenského konsenzu – v nedemokratických spoločnostiach na základe uchopenia moci. Podľa týchto princípov spoločenské riziká členíme na politické, sociálne, kultúrne, etnické, náboženské, športové a pod. Človek podstupuje riziko preto, aby dosiahol žiadaný výsledok, aby sa vyhol inému neželateľnému výsledku alebo aby zachoval cenu, hodnotu. Týmto spoločenským rizikám hovoríme osobnostné alebo individuálne riziká.

1.3.2.3 Hospodárske riziká

Hospodárske riziká spočívajú v tom, že možné straty z očakávaných výsledkov a pravdepodobnosť s akou sa takéto straty môžu vyskytnúť nie sú známe. Veľkosť rizika je daná rozdielom medzi očakávaným, dosiahnuteľným hospodárskym výsledkom. Mierou

rizika je podiel straty, či nedosiahnuteľného výnosu na plánovanom výnose. Rozlišujeme dve úrovne rizika:

- strategické riziká, ktorých pôvod je v uplatňovaní národných a nadnárodných noriem a opatreniach na reguláciu priestoru podnikania. Patria sem riziká hospodárskej politiky štátu, finančné riziká zo zahraničných investícií, trhové riziká, riziká z inflácie.
- operatívne riziká, ktorých pôvod je vo vnútornom usporiadaní a fungovaní organizácie a ich väzieb na vonkajšie prostredie. Hovoríme im vnútorné alebo interné riziká. Patria sem aj sociálne riziká, pretože človek nie je len nositeľom práce, ale je aj osobnosťou, členom sociálnej skupiny.

1.3.2.4 Kombinované riziká

Do tejto kategórie rizík patria riziká, ktorých následky môžu mať negatívne dopady na viaceré systémy ako napríklad na osoby, na faunu, flóru, majetok, prírodné aj životné prostredie. Takýmto efektom hovoríme “domino efekt“. Ide predovšetkým o dopravné nehody, výpadky elektrického prúdu, dodávky palív a pod.

1.4 Bezpečnostné riziká ohrozenia

1.4.1 Klasifikácia bezpečnostných rizík

Bezpečnostné riziká sú stavy bezpečnostnej situácie (vnútornej i vonkajšej), ktorých prejavy môžu pri ich neriešení prerásť do bezprostredného ohrozenia subjektu bezpečnosti (jedince, sociálnej skupiny, štátu, ľudstva). Svojím obsahom a charakterom predstavujú potenciálne ohrozenie bezpečnosti. Zo sociálneho hľadiska je možné bezpečnostné riziko chápať ako úsilie subjektu bezpečného prostredia (bezpečnostných vzťahov) o poškodenie záujmov iného subjektu, ako činnosť aktéra bezpečného prostredia, ktorá môže mať negatívny dopad na záujem iného subjektu.

Bezpečnostné riziká sú v súčasnosti hlavným faktorom, ktorý ovplyvňuje konanie štátov v rámci bezpečnostnej politiky. Bezpečnostné riziko je možné chápať ako úsilie subjektu bezpečného prostredia (bezpečnostných vzťahov) o poškodenie záujmov iného subjektu, ako činnosť aktéra bezpečného prostredia, ktorá môže mať negatívny dopad na záujmy iného subjektu. Klasifikácia bezpečnostných rizík je jedným z nástrojov analýzy rizík, ktorý umožňuje s použitými kritériami zaraďovanie bezpečnostných rizík do skupín podľa spoločných charakteristík, príčin alebo príznakov.

Podľa ŠKA VRNDU, F. (44) kritériami pre klasifikáciu bezpečnostných rizík pre potreby manažérstva bezpečnostných rizík môžu byť:

- teritoriálny rozsah rizík,
- nositelia rizík,
- zdroje (príčiny, resp. povaha) rizík,
- charakter pôsobenia rizík,
- čas trvania (pôsobenia).

Podľa **teritoriálneho rozsahu** sa bezpečnostné riziká dajú rozlíšiť na :

- vnútroštátne, ktoré sa ďalej môžu rozlišovať podľa regiónov štátu.
- riziká globálne (celosvetové),
- kontinentálne,
- subkontinentálne,
- regionálne.

Väčšina bezpečnostných rizík, ktoré môžu privodiť ohrozenie života a majetku občana majú charakter globálnych bezpečnostných rizík. Kriminalita a organizovaný zločin a internacionalizuje a prekračuje hranice jednotlivých štátov.

Podľa **nositeľov** sa bezpečnostné riziká dajú rozdeliť na tie, ktorých nositeľmi sú jednotlivé štáty, skupiny štátov, organizované skupiny alebo jednotlivci. Podľa **zdroja** (príčiny, povahy) rizík rozlišujeme bezpečnostné riziká vojenské, politické, ekonomické, sociálne, etnické, rasové, náboženské, technologické a environmentálne. Podľa **charakteru pôsobenia** ide najmä o riziká skryté, latentné a zjavné. Podľa tohto kritéria sa dajú riziká klasifikovať aj na priame (bezprostredné) a nepriame (sprostredkované). Podľa **času pôsobenia** bezpečnostných rizík rozlišujeme riziká ako krátkodobé, strednodobé a dlhodobé.

Podľa vývojových tendencií bezpečnostných rizík poznáme riziká staré (tradičné, dlhodobo pôsobiace) a riziká nové (krátko pôsobiace). Podľa **mechanizmu vzniku a pôsobenia** rizík sa dajú riziká klasifikovať ako jednostranné, keď jeden subjekt zjavne ohrozuje jeden alebo viac ďalších subjektov v bezpečnostnom prostredí, dvojstranné, keď sa ohrozujú navzájom dva subjekty alebo mnohostranné, keď sa navzájom ohrozujú viac ako dva subjekty. **HOFREITER, L. (8)**

1.4.2 Najväčšie ohrozenia Európy

Agresia veľkého rozsahu namierená proti ktorémukoľvek štátu EÚ je nie pravdepodobná. Dnešné bezpečnostné hrozby sú rozmanitejšie, menej viditeľné a menej predvídateľné. Vo veku globalizácie sa môže prvá obranná línia sformovať v inej krajine a nie na hraniciach Európy.

Európska bezpečnostná stratégia, ktorú v decembri 2003 prijali najvyšší predstavitelia štátov a vlád EÚ, vymenoval päť hlavných hrozieb pre bezpečnosť dnešnej Európy.

- **Terorizmus**, ktorý je v súčasnosti rozšírený po celom svete, získava čím ďalej, tým viac zdrojov a je čoraz pripravenejší použiť bezmedzné násilie a spôsobiť veľké straty na životoch. Často je spojený s náboženským extrémizmom a v Európe vidí cieľ a základňu pre svoju činnosť.
- **Šírenie zbraní hromadného ničenia**, je potencionálne tou najväčšou hrozbou pre bezpečnosť Európy, napriek medzinárodným zmluvám a kontrolám vývozu, ktorým zmyslom je zabrániť šíreniu takýchto zbraní. Teroristická skupina, ktorá by sa dostala k týmto zbraňam by mohla napáchať škody v rozsahu, v akom by ju v minulosti boli schopné spôsobiť len štáty armády.
- **Regionálny konflikt**, v susedných krajinách alebo na opačnej strane sveta vplývajú na stabilitu Európy. Môže viesť k extrémizmu, terorizmu a k zlyhaniu štátu. Vytvára vhodné podmienky pre organizovaný zločin a taktiež neistotu v regióne, čo môže samo o sebe vyvolať dopyt po zbraňach hromadného ničenia.
- **Zlyhanie štátu**, ako dôsledok občianskeho konfliktu, ale aj zlej správy a riadenia – korupcie, zneužívania moci, slabých inštitúcií a nedostatku zodpovednosti, ktoré rozkladajú štát z vnútra a poskytujú živnú pôdu organizovanému zločinu a terorizmu. Zlyhanie štátu podkopáva riadiace štruktúry a správu v celosvetovom meradle a ohrozuje regionálnu bezpečnosť.
- **Organizovaný zločin**, pre ktorý je Európa jedným z hlavných cieľov. Zahŕňa cezhraničné nezákonné aktivity, ako sú obchod s drogami, so ženami a zbraňami i prevádzanie migrantov. Tieto kriminálne skupiny môžu mať spojenie s terorizmom. Darí sa im v slabých alebo upadajúcich štátoch. Príjmami z ilegálnej činnosti ako je napr. obchod s drogami prispievajú k oslabovaniu štátnych štruktúr a podnecovaniu konfliktov.

1.4.3 Bezpečnostné riziká a ohrozenia Slovenskej republiky

Slovenská republika je viac ako na 90% obklopená krajinami NATO alebo EÚ, čoho výsledkom je, že pravdepodobnosť akéhokoľvek vonkajšieho ohrozenia Slovenskej republiky je nízka. S ustupujúcim ohrozením globálnej konfrontácie všetky štáty hrozia ohrozeniam, ktoré sú spôsobené vznikom a stupňovaním regionálnych ozbrojených konfliktov. Aj keď ich pravdepodobnosť vzniku je v súčasnosti nízka predstavujú reálne ohrozenie Slovenskej republiky. V nadväznosti na analýzu bezpečnostného prostredia sa bezpečnostné riziká Slovenskej republiky rozdeľujú na:

- **vojenské riziká a ohrozenia**
- **nevojenské riziká a ohrozenia**

1.4.3.1 Vojenské riziká a ohrozenia

Vojenské ohrozenia Slovenskej republiky predstavujú také činnosti ohrozujúce bezpečnosť Slovenskej republiky, zahrňujúce hlavne použitie vojenských síl a prostriedkov proti štátu. Vojenské riziká ohrozenia svojou veľkosťou a rozsahom predstavujú potenciálne alebo priame ohrozenie bezpečnosti Slovenskej republiky vojenskými silami a prostriedkami a pri pôsobení proti nim sa vyžaduje nasadenie ozbrojených síl, aktivovanie celého bezpečnostného systému štátu alebo prípadná vojenská pomoc zo zahraničia. K tejto skupine rizík a ohrození patrí:

- **Rozsiahly ozbrojený konflikt**, pravdepodobnosť vzniku tohto typu konfliktu je v súčasnosti nízka, pričom možno očakávať, že čas výstrahy a čas prípravy bude dostatočne dlhý. Napriek tomu sa môže súčasné prostredie zmeniť a môžu sa rozvinúť podmienky na vznik rozsiahleho ozbrojeného konfliktu, čím bude výrazne ohrozená bezpečnosť Slovenskej republiky.
- **Regionálny ozbrojený konflikt**, pretože Slovenská republika sa nachádza v blízkosti možných regionálnych napätí, čo zvyšuje pravdepodobnosť, že bude postihnutá regionálnym ozbrojeným konfliktom.

1.4.3.2 Nevojenské riziká a ohrozenia

Nevojenské ohrozenia Slovenskej republiky predstavujú také činnosti ohrozujúce bezpečnosť Slovenskej republiky, do ktorých sú prevažne nasadené nevojenské prostriedky proti štátu. Nevojenské riziká ohrozenia môžu byť nielen cieľavedome vyvolané, riadené a koordinované ale môžu mať aj živelný spontánny, spúšťací mechanizmus a priebeh. Nevojenské ohrozenia všeobecného charakteru zahŕňajú **krízové situácie** iného typu ako je ozbrojený **konflikt** a medzi najzávažnejšie patria:

- teroristické aktivity,
- nezákonný obchod so zbraňami vrátane jadrových, biologických a chemických zbraní,
- medzinárodne organizovaná kriminalita,
- nekontrolovaná migrácia alebo masový prítval utečencov,
- náboženský alebo etnický extrémizmus a rozbroje,
- sociálne nepokoje, kriminalizácia sociálnych vzťahov.

Ako uvádza **ŠIMÁK, L. a kol. (28)** za **krízovú situáciu** môžeme považovať za taký časovo a priestorovo vymedzený alebo ohraničený priebeh javov a procesov po narušení rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných a technologických systémov a procesov, v dôsledku ktorých sú ohrozené životy ľudí, životné prostredie, ekonomika, duchovné a hmotné hodnoty štátu alebo regiónu a môže byť narušené fungovanie inštitúcií verejnej moci.

Tieto situácie môžu svojimi negatívnymi účinkami a charakterom vážne narušiť alebo zmeniť hospodársky alebo spoločenský chod štátu, miestneho regiónu alebo subjektu ktorého sa priamo dotkli. Je to nepredvídateľný alebo veľmi ťažko predvídateľný priebeh dejov a činnosti po narušení rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných a technologických procesov a systémov ohrozujúcich životy ľudí, životné prostredie, ekonomiku, duchovné a hmotné hodnoty štátu a jeho obyvateľov.

Podľa **FILIPA, S. (3)** rozdeľujeme **krízovú situáciu** na:

- **krízová situácia vojenského charakteru** t. j. špecifická krízová situácia, ktorá vzniká v dôsledku hrozby použitia vojenskej sily alebo jej použitím
- **krízová situácia nevojenského charakteru** t. j. pojem zahrňujúci všetky typy krízových situácií, ktoré sú spôsobené vplyvom prírodných katastrof, technických a technologických havárií, ako aj pôsobením sociálnych síl bez použitia vojenskej sily.

FILIP, S. (3) vo svojej publikácii charakterizuje **konflikt** ako nesúlad, protiklad alebo kolíziu zúčastnených strán, situáciu, keď skupina, alebo jednotlivec sú v cieľavedomom spore s jednou alebo viacerými skupinami alebo jednotlivcami. Najčastejšie sa rozlišujú podľa spôsobu vykonania s použitím násilia a bez použitia násilia.

Medzi nevojenské ohrozenia patria aj prírodné a ekologické katastrofy. Táto kategória je najpravdepodobnejšia a najmenej predvídateľná z ohrození, ktorým Slovenská republika čelí. Takéto udalosti môžu výrazne ovplyvniť kvalitu životného prostredia, bezpečnosť a zdravie obyvateľstva ako aj stabilitu a rozvoj ekonomiky. Mimoriadne dôležité pre bezpečnosť štátu je nevojenské ohrozenie terorizmom, uvádza **Vojenská stratégia SR 2005 (37)**

1.4.3.3 Asymetrické ohrozenia

Úvahy o asymetrických ohrozeniach sa objavili v oficiálnych dokumentoch postupne od roku 1995 a súviseli s rozpracovaním teórie asymetrickej vojny americkými stratégmi v doktrínach ozbrojených síl USA. Z definícií asymetrickej vojny vyplýva, že ide

o používanie nekonvenčných postupov, ktoré obchádzajú alebo narušujú silu štátu tým, že využívajú jeho zraniteľné miesta. V Európe sa pojem americkej vojny objavuje v poslednom období.

Na objasnenie pojmu asymetrické ohrozenie nie je možné použiť jednoznačnú definíciu. **TARASOVIČ, V. (48)** za asymetrické ohrozenie považuje:

- niečo čo je v našich očiach neobvyklé
- použitie neštandardných nástrojov
- niečo čo nezapadá do arzenálu našich schopností a plánov,
- ohrozenie, ktoré predstavujú veľké nebezpečenstvo pre ozbrojené sily a civilné obyvateľstvo (balistické rakety a ZHN),
- ohrozenia, na ktoré je ťažko odpovedať rovnakým spôsobom (terorizmus a ZHN),
- ohrozenia, na ktoré sa nedá vôbec odpovedať (nukleárny terorizmus, gerilová vojna, sabotáže),
- ohrozenia, ktoré dnes môžeme nazvať ako „nepoznanie nepoznaného“ (útok biologickými zbraňami veľkého rozsahu, vysokofrekvenčné elektromagnetické impulzy).

Z bezpečnostných rizík a ohrození, ktoré už boli uvedené, je možné z hľadiska Slovenskej republiky považovať za asymetrické ohrozenia:

- **terorizmus** v jeho najrôznejších podobách, ako prostriedok nátlaku alebo odvety za aktivity Slovenska v proti teroristickom boji (Afganistan, Irak),
- **informačné operácie** s cieľom ovplyvňovať verejnú mienku a vôľu obyvateľstva,
- **zneužívanie surovinovej závislosti** ako prostriedok nátlaku alebo ovplyvňovania správania sa Slovenska v medzinárodných otázkach.

Slovenská republika pravdepodobne nebude musieť čeliť takým asymetrickým ohrozeniam ako sú operácie s použitím jadrových, chemických alebo biologických zbraní.

2 CIEĽ PRÁCE

Prírodné a civilizačné rizika sú nebezpečným javom, ktoré majú potencióálnu silu narušiť bezpečnosť vo svojom okolí a ohroziť tak život, majetok a životné prostredie. Táto práca sa zaoberá hodnotením súčasných rizík pre obyvateľov žijúcich v okrese Detva a jej ambíciou je zistiť možné hroziace bezpečnostné rizika pre obyvateľov žijúcich v okrese Detva.

Cieľ diplomovej práce je rozdelený do troch čiastkových cieľov :

- Prvým je vykonanie analýzy územia okresu Detva na vznik mimoriadnych udalostí.
- Druhým cieľom je posúdenie nevojenských rizík terorizmu a kriminality ako možné bezpečnostné riziko okresu Detva.
- Tretím cieľom je zistenie ako vnímajú bezpečnostné riziká a ohrozenia respondenti v okrese Detva, ktorí sú začlenení do Integrovaného záchranného systému ako príslušníci Hasičského a záchranného zboru, pracovníci Zdravotnej záchranej služby, ale aj príslušníci Policajného zboru a zamestnanci samosprávy na úseku krízového riadenia.

3 METODIKA PRÁCE

Postup riadenia práce a metódy skúmania vychádzali z možnosti, ktoré poskytujú vedecké a odborné publikácie. Jednotlivé metódy skúmania boli použité vzhľadom na predmet skúmania a vytýčené ciele v tejto diplomovej práci. Predmetom skúmania v tejto práci sú:

- Bezpečnostné rizika plynúce z vojenských a nevojenských ohrození
- Prírodné a civilizačné rizika
- Pocit ohrozenia a vnímanie bezpečnostných rizík obyvateľmi okresu Detva

Objektom výskumu v tejto práci sú pracovníci zložiek Integrovaného záchranného systému a to príslušníci HaZZ, členovia ZZS, ako aj príslušníci PZ a zamestnanci samosprávy na úseku krízového riadenia žijúci a pracujúci v okrese Detva na zistenie názorov respondentov na bezpečnostné riziká bol použitý sociologický dotazník.

Pri tvorbe diplomovej práce boli použité nasledovné metódy:

- Metóda vedeckej abstrakcie
- Analýza a syntéza
- Porovnávanie (komparácie)
- Indukcie a dedukcie
- Štatistické spracovanie dát

Metódy vedeckej abstrakcie boli využité v priebehu celej práce. Prostredníctvom tejto metódy som abstrahoval veľké množstvo informácií, ktoré priamo alebo nepriamo vstupujú do skúmaných javov, ale pre výsledky práce nie sú dôležité. Ako základné metódy som využil všeobecné logické metódy.

Analýza a syntéza boli použité na získavanie na získavanie informácií o stave riešenia problematiky.

Metódu porovnávanie (komparácie) boli použité pri skúmaní rozdielov vo vývoji kriminality.

Na analýzu bezpečnostných rizík boli použité kvantitatívne a kvalitatívne metódy analýzy a hodnotenia následkov udalostí a pravdepodobnosti ich vzniku, ktoré sú súčasťou štandardného procesu manažérstva rizík.

Na zber informácií a dát boli použité rôzne zdroje medzi ktoré patrili odborná literatúra, články z odborných časopisov, právne normy, dotazník, internet a štatistické údaje

kriminality. Absolvoval som odbornú konzultáciu na Obvodnom úrade Odbor krízového riadenia a tiež s vedúcim práce.

Na spracovanie dát boli použité štatistické spracovanie a následnú tvorbu tabuliek a grafov, ktoré som zaradil medzi výsledky práce.

Metódy indukcie a dedukcie boli použité pri formovaní záverov vlastnej práce a navrhovaných odporúčaní.

Na spracovanie podkladových údajov boli použité technické prostriedky výpočtovej techniky (MS Word, Excel).

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Analýza územia a obyvateľstva okresu Detva

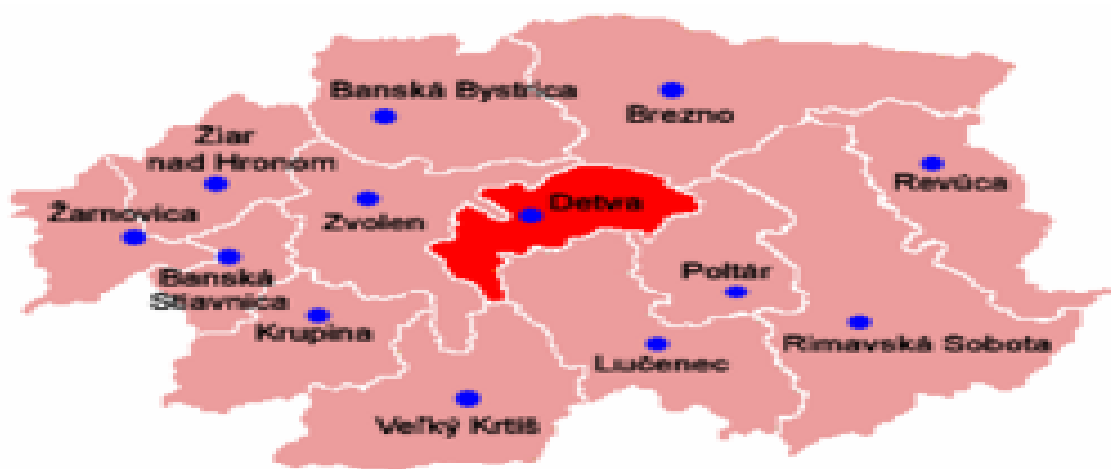
4.1.1 Geografická poloha a prírodné zdroje

Poloha okresu Detva

Podľa Nariadenia vlády SR č. 166/1994 Z. z. o kategorizácii územia SR v znení nariadenia vlády SR č. 25/1997 a 565/2004 Z. z. je okres Detva zaradený v obvode Zvolen do III. kategórie.

Kategorizáciou územia sa rozumie začlenenie územných obvodov, okresov do skupín charakterizovaných porovnateľným ohrozením možnými mimoriadnymi udalosťami. Je určujúca na diferencovanie rozsahu plánovaných opatrení civilnej ochrana. S rozlohou 449,22 km² medzi menšie okresy Slovenska. Leží v centrálnej časti Slovenska a je prirodzeným geografickým centrom stredného Slovenska. Nachádza sa v južnej časti Banskobystrického kraja. Vďaka lokalizácii sú z Detvy ľahko a rýchlo dostupné všetky slovenské mestá. Okres je v pomyslenom strede Slovenska, čo dáva predpoklad pre rozvoj hospodárskych a kultúrnych vzťahov v rámci strednej Európy. Tvar okresu je pretiahnutý v smere severovýchod - juhozápad, pričom hranice okresu sú veľmi klukaté. Susedí s piatimi okresmi:

- Breznom na severe,
- Lučencom na juhovýchode,
- Poltárom na východe,
- Veľkým Krtíšom na juhu,
- Zvolenom na juhozápade.

Zdroj: vlastný

Územie okresu je veľmi členité. V severnej časti ho tvorí pohorie Poľana s najvyšším bodom územia v katastrálnom území mesta Hriňová s nadmorskou výškou 1458 m. Vo východnej časti územie zasahuje do Sihlianskej planiny a na juhovýchode do Krupinskej planiny. Na juhovýchode zasahuje do Krupinskej planiny a na juhovýchode do pohoria Javorie kde sa nachádza najnižší bod územia okresu v obci Horný Tisovník s nadmorskou výškou 285 m. Na západnej strane časť okresu je súčasťou Zvolenskej kotliny a zo severozápadnej strany ho tvorí Detvianska kotlina. Územie okresu je značne zalesnené a lesy tvoria asi 47% plochy. Sú to lesy so zmiešanými listnatými bukových a ihličnatými smrekovými drevinami. Na celkovú rozlohu okresu 44 922 ha je podiel:

- poľnohospodárskej pôdy 22 519 ha, t. j. 50,13 %,
- lesného fondu 21 200 ha, t. j. 47,19 %,
- ostatné plochy (voda, zástavba) 1 203 ha, t. j. 2,68 %.

Prírodné zdroje

Hlavným tokom na území okresu Detva je rieka Slatina, ktorá na ňom aj pramení, má dĺžku 58,950 km , do ktorej sa z pravej strany vlieva potok Kriváň a prevažná časť vodných tokov miestneho významu. Rieka Slatina z územia okresu odteká západným smerom a v susednom okresnom meste Zvolen sa vlieva do Hrona.

Prevažná väčšina územia spadá do povodia rieky Slatina až na južnú a juhovýchodnú časť územia - kataster obcí Stará Huta a Horný Tisovník, Podkriváň a Látky, ktoré sú súčasťou povodia rieky Ipeľ. Severné svahy pohoria Poľany odvodňuje vodný tok Hučava.

Evidované pramene pitnej vody

Okres Detva je bohatý na minerálne a termálne vody. Väčšia časť z nich sa využíva na pitie. V obci Vígľaš sa nachádzajú 3 pramene a 1 studňa, v obci Pstruša 1 prameň a 1 studňa, v obci 9 prameň, v obci Dúbravy 1 prameň a v obci Stožok 4 pramene . V meste Detva a okolí sa nachádza 6 studni a 3 pramene a obci Detvianska Huta 3 pramene. Obce Horný Tisovník a Vígľašská Huta- Kalinka majú po 3 pramene a obec Slatinské Lazy 2 pramene.

Chránené územia prírody

Okres je pomerne bohatý na prírodné zvláštnosti, ktorých ochrana je zabezpečená ich zaradením do rôznych skupín chránených území a výtvorov, podľa platnej legislatívy. V zmysle zákona č.278/94 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sa na území okresu Detva nachádza Chránená krajinná oblasť (**CHKO**) Poľana.

Územie Poľany, ktorá je najvyššou vyhasnutou sopkou strednej Európy (1458 m. n. m.), bolo vzhľadom na mimoriadne prírodné hodnoty vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť a je zapísaná v zozname UNESCO ako svetová biosférická rezervácia. V okrese Detva sa nachádzajú Národné prírodné rezervácie (**NPR**) Zadná Poľana a Rohy. Prírodné rezervácie (**PR**) Pod Dudášom, Pstruša, Habáňovo a Kopa. Medzi chránené prírodné výtvory (**CHPV**) patria Melichova skala, Kaľamárka. K národným prírodným pamiatkam (**NPP**) patria Vodopád Bystré a Krivánsky potok. Ku chráneným areálom sú zaradené Horná Chrapková, Hrončička. Priemerná ročná teplota je 7,8 °C. Priemer mesačných zrážok za rok je 625 mm.

4.1.2 Demografická charakteristika

Administratívny vývoj

Od 13. storočia do r. 1848 podstatná časť územia dnešného okresu Detva bola vo Zvolenskej stolici, neskôr až do r. 1922 vo Zvolenskej župe. Okrem územie dnešných obcí Látka, Stará Huta a Horný Tisovník patrilo do Novohradskej stolice a potom do Novohradskej župy. Administratívnym členením r. 1923 po vzniku ČSR sa územie dnešného okresu Detva ocitlo v troch okresoch .

Obce Látka a Podkriváň pripadli okresu Lučenec, obce Stará Huta a Horný Tisovník okresu Modrý Kameň a zvyšná časť sa stala súčasťou okresu Zvolen.

Takého rozdelenie územia okresu vydržalo až do roku 1948, jediná zmena sa udiala 18. 7. 1939 keď juh Slovenska zabralo Maďarsko. Po novom členení sa r. 1949 obec Látka , ktorá je dnes obcou okresu Detva dostala do okresu Poltár. Správnym členení r. 1960 obce Látka a Podkriváň sa dostali opäť pod okres Lučenec.

Počet obyvateľov a hustota obyvateľstva

Podľa počtu obyvateľov patrí okres Detva medzi veľmi malé okresy Slovenska. Podľa podkladov z obcí má 32 787 trvale bývajúcich obyvateľov, z toho muži 15 990, ženy 16 797. Priemerná hustota je 75 obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva na km² je výrazne vyššia oproti štatistickému priemeru v meste Detva, v obci Kriváň a v obci Korytárky.

Hustotu obyvateľstva značne znižujú obce Stará Huta, Horný Tisovník, Látka a Podkriváň.

Zaujímavosťou je, že až 28,2 % územia okresu tvorí kataster mesta Hriňová, 15,2 % územia tvorí kataster mesta Detva a 10,2 % kataster obce Látka. V dvoch mestách žije 69,8 % obyvateľov okresu a v 13 obciach 21,2 % obyvateľov. Do územia okresu Detva patrí, v zmysle Nariadenia vlády SR z 13. augusta 1996, ktorým sa vydáva zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy, 15 obcí.

Prehľad o obciach uvádza tabuľka s uvedením počtu obyvateľov k 31.12.2007

Por. čís.	Názov obce	Počet obyvateľov	Katastrálna výmera (ha)	Hustota obyvateľstva
1.	Detva	14 977	6 809	219,95
2.	Detvianska Huta	741	1 431	51,78
3.	Dúbravy	975	1 955	49,87
4.	Horný Tisovník	226	3 217	7,25
5.	Hriňová	7 923	12 648	62,64
6.	Klokoč	474	984	41,17
7.	Korytárky	1 008	905	111,38
8.	Kriváň	1 688	905	186,51
9.	Látky	526	4 574	14,49
10.	Podkriváň	605	2 591	23,35
11.	Slatinské Lazy	467	721	67,47
12.	Stará Huta	346	2 458	14,08
13.	Stožok	780	895	87,15
14.	Víglaš	1 680	3 209	52,35
15.	V. H. Kalinka	371	1 620	22,90
CELKOM		32 787	44 922	72,98

Zdroj : mesta a obce

Stav a pohyb obyvateľstva okresu Detva

Okres Detva je na 63. mieste v SR podľa počtu obyvateľov. Počet obyvateľov okrese Detva postupne klesá. Z pôvodného počtu 34 101 obyvateľov v roku 1996 klesol v roku 2007 celkový počet na 32 787 obyvateľov. Na úbytku obyvateľstva sa väčšou mierou podieľa migračný úbytok a prirodzený úbytok. Najväčším dôvodom znižovania počtu obyvateľov je zlá situácia na trhu práce a klesajúca životná úroveň v meste. O tom svedčí aj podiel mladých a vzdelaných ľudí na počte vyst'ahovaných. Takýto vývoj je z hľadiska ďalšieho rozvoja mesta nevyhovujúci a na jeho spomalenie alebo zastavenie sú nevyhnutné opatrenia v sociálnej a hospodárskej oblasti.

Národnostné zloženie obyvateľstva v okrese Detva

Najväčšie zastúpenie má obyvateľstvo slovenskej národnosti, ktoré tvorí 97,47% obyvateľov. Rómska národnosť tvorí 1,06%, česká 1,1% a maďarská 0,1% obyvateľstva. Medzi obyvateľstvom okresu majú svoje zastúpenie aj ďalšie národnosti národností a to: ukrajinská, ruská, poľská, nemecká, moravská, bulharská, rakúska, vietnamská, rumunská a rusínska, zastúpené 0,64% .

Veková štruktúra obyvateľstva

Okres Detva starne. Naj početnejšou vekovou skupinou je skupina obyvateľov v produktívnom veku od 18 do 60 rokov 20463 mužov a žien. Pre porovnanie skupín , skupina pred produktívneho veku od 0 do 18 rokov má 6796 mužov a žien a po produktívneho veku nad 60 rokov 5528 mužov a žien. Väčšia časť občanov v tejto skupine sa blíži k hornej vekovej hranici. Tento trend je nevyhovujúci. Môže spôsobiť ďalšiu stagnáciu, úpadok mesta, zlyhanie dôchodkového zabezpečenia, spomalenie hospodárskeho rastu. Na zastavenie týchto trendov je nevyhnutné zastavenie odlivu mladých vzdelaných ľudí, zvýšenie pôrodnosti vytvorením podmienok pre mladé rodiny a pod.

Náboženská štruktúra obyvateľstva

Na území okresu pôsobí viac ako 15 cirkevných spoločenstiev. Najväčšia časť obyvateľstva je rímskokatolíckeho vyznania. Druhou najpočetnejšou skupinou je Evanjelická cirkev augsburského vyznania, potom nasleduje gréckokatolícka cirkev, pravoslávna cirkev, náboženská spoločnosť Jehovoví svedkovia, kresťanské zbory a ďalšie ktoré majú od štyroch do pätnásť členov. Bez vyznania je 2946 obyvateľov a nezistené náboženské vyznanie bolo u 898 obyvateľov.

4.1.3 Ekonomický potenciál a nezamestnanosť

Hospodárstvo okresu Detva

Z ekonomického hľadiska je okres Detva priemyselno - poľnohospodársky, ale je pomerne málo rozvinutý. Z priemyselných podnikov prevládajú strojárne, drevospracujúce a potravinárske. Veľký podiel v hospodárstve okresu má poľnohospodárska výroba. Medzi dôležité podniky a závody v strojárskom, drevospracujúcom, v potravinárskom, textilnom a obuvníckom priemysle patria: PPS Group, a. s., Detva, Hriňovské strojárne, a. s., Hriňová, VOSKED plus, s. r.o., Kriváň, Lesy SR, š. p., B. Bystrica, OZ Kriváň, „KOLIBA“, s. r.o., Mliekáreň, Krivec I., Hriňová, DUPAN, s. r.o., Kriváň.

V poľnohospodárskej výrobe prevažuje chov hovädzieho dobytku, oviec, ošípaných a hydiny. Medzi dôležité patria: Agrosev, s. r.o., Detva, PD Detvianska Huta, Poľnohospodárska farma M- Trade- Ag, s. r.o., Stožok.

Cez územie okresu prechádza aj tranzitné vedenie plynovody a ropovodu. V poslednom čase na rozvoj priemyslu začína vplyvať výstavba priemyselného parku.

Miera nezamestnanosti v okrese Detva

Aktuálna miera nezamestnanosti v meste je cca 13,06 % čo je štvrtá najnižšia v porovnaní s okresmi Banskobystrického kraja. V porovnaní s Banskobystrickým krajom a národnou úrovňou ako celkom je vyššia. Tento údaj je celkový a uvažuje so všetkými evidovanými nezamestnanými. Z ekonomického hľadiska je dôležitejší údaj o disponibilných evidovaných nezamestnaných. Táto miera je 11,19 % a postupne klesá.

Najhoršia situácia v oblasti zamestnávania občanov so základným vzdelaním. Problémy so zamestnaním v meste majú aj stredoškolský a vysokoškolský vzdelaní absolventi. Stredná spojená škola gymnázium v okrese vychováva absolventov pre úrad práce. Pri súčasnej ponuke pracovných miest je ťažké tento vývoj korigovať prispôbovaním štruktúry študijných odborov.

4.1.4 Sociálna a technická infraštruktúra

Nemocnice, nemocničné a sociálne zariadenia:

V okrese Detva nie je nemocnica s lôžkovou časťou, len Poliklinika Detva. Veľmi aktívne tu funguje Záchraná zdravotná služba, ktorá má pracovisko aj v Hriňovej.

V katastrálnom území mesta Detva sa nachádzajú : Domov sociálnych Služieb „Úsvit“- pre dospelých Detva - Piešť II. a Domov dôchodcov Detva.

V katastrálnom území mesta Hriňová sa nachádzajú : Domov dôchodcov a DSS Hriňová a Súkromný domov SS Hriňová

Školstvo okresu Detva

V okrese Detva sú 2 štátne stredné školy, 13 základných škôl, 2 špeciálne základné školy 20 predškolských zariadení. Stredné školstvo je zastúpené jedným gymnázium (Gymnázium v Detve) a jednou odbornou školou (Spojená stredná škola). Vysoké školstvo nemá svoje zastúpenie. V okrese sa nachádzajú 2 základné umelecké školy (Základné umelecká škola Detva a Základné umelecká škola Hriňová) a 2 školy v prírode (Látky - Polianky a Detvianska Huta).

Ubytovacie a stravovacie zariadenia

V územnom obvode okresu Detva sa nachádza viacero ubytovacích, ale hlavne stravovacích zariadení, ktoré postačujú požiadavkám prípadných návštevníkov. Medzi najdôležitejšie patria: Horský hotel „Poľana“ Hriňová, Salaš Detvan v Detve, Hotel „Detva v Detve, Motorest „U Gáboríkov“ Kriváň, Reštaurácia „Riečka“ Hriňová - Jednota

Charakteristika cestnej a železničnej siete:

Cestná sieť

Cesty I. triedy. Cez okres prechádza cesta v dĺžke 18,345 km.

- I/50 trasa Bratislava - Zvolen - Detva - Košice (E -571) v dĺžke 18,345 km.

Cesty II. triedy v dĺžke 75,367. Z ciest II. triedy sú dôležité :

- II/526 na trase Senohrad -Stará Huta- Podkriváň - Kriváň-Hriňová -Detv.Huta -Látky-Kokava nad Rimavicou
- II/529 na trase Hriňová-VHD Hriňová-Lom nad Rimavicou
- II/591 na trase Dolná Strehová-Horný Tisovník-Stará Huta- Sl.Lazy-Vígľaš

Cesty III. triedy má okres v dĺžke 44,845 km.

Miestne komunikácie v dĺžke 568,4 km (z toho 359,6 km spevnených a 208,8 km nespevnených).

Železničná sieť.

Železničnú dopravu prezentuje trať č.160, Zvolen - Detva - Kriváň – Lučenec, v dĺžke cca 15 km, medzi stanicami Vígľaš a Podkriváň trať je jednokoľajová a v úseku Kriváň - Podkriváň dvojkoľajová. Na tomto úseku sa nenachádza žiadny železničný uzol.

Letecká doprava:

Letiská sa v okrese nenachádzajú. Cez okres prechádza **letový koridor** civilnej leteckej dopravy - **smer Poprad** v priestore :obcí Vígl'as, Dúbravy, Iviny, Predná Poľana (1376), Záhorská skala (1132). Letový koridor civilnej dopravy – **smer Jelšava, Košice** prechádza v priestore: Kukučkov kopec (841 - kóta), Stará Huta, Pľutov vrch (741 - kóta). Navádzanie lietadiel sa zabezpečuje pomocou navádzacích zariadení civilných lietadiel na smer Poprad a smer Jelšava – Košice. Letové koridory sú široké 16 km a zaberajú asi 90% územia okresu.

4.1.5 Identifikácia prírodných a civilizačných rizík ohrozenia

➤ Živelné pohromy

Povodne a záplavy:

Podľa zákona č. 666/2004 z. z. o ochrane pre povodňami, povodňou je:

- prechodné výrazné zvýšenie hladiny vodného toku, pri ktorom bezprostredne hrozí vyliatie vody z koryta alebo pri ktorom sa voda z koryta vylieva ,
- stav, pri ktorom je dočasne zamedzený prirodzený odtok vody zo zrážok do recipienta a dochádza k zaplaveniu vnútornými vodami,
- stav pri ktorom z dôvodu odchodu ľadov, vzniku ľadových zátarás, ľadovej zápchy a iných prekážok v koryte vodného toku hrozí vyliatie z koryta toku alebo sa voda z koryta toku už vylieva,
- stav, pri ktorom z dôvodu extrémnej zrážkovej činnosti dochádza k zaplavovaniu územia,
- stav, pri ktorom z dôvodu poruchy alebo havárie vodnej stavby hrozí vyliatie z koryta vodného toku alebo sa voda z koryta vodného toku vylieva.

Na území okresu pôsobia hlavne mimoriadne javy:

Rozlivy tokov : Najväčšia pravdepodobnosť rozsiahlej povodne na území okresu hrozí pri náhlom rozrušení hrádze vodnej stavby "Hriňová". V okrese sú ohrozené obce alebo mestá (ich časti) - Hriňová, Korytárky, Kriváň, Detva, Stožok, a Vígl'as – Pstruša, v nich 2330 obyvateľov.

Nebezpečenstvo záplav hrozí aj pri nepriaznivom počasí v období dlhotrvajúcich dažďov, prietrží mračen, na vodných tokoch, a potokoch, ako sú : Detvianky potok, Bystrý potok, Slatina (najmä v k. ú. Kriváň a Vígl'as), Hradná, Slanec, Starohutiansky potok, Krivánsky potok. Ďalšia možnosť záplavy je na vodnej nádrži „Skalisko“, ktorá má objem 90 000 m³ úžitkovej vody pri výške hladiny 527,4 m n. m. a pod jej hrádzou, kde pri okamžitom

prerušení telesa hrádze, by vznikla prielomová vlna, ktorej výška v úseku do 500 m od telesa hrádze by dosiahla výšku asi 1,5 m a postupne by sa znižovala, až by pri dosiahnutí úrovne mesta Hriňová predstavovala 0,6 - 0,4 m. Nádrž sa prestala využívať na dodávku úžitkovej vody pre HS, a. s., Hriňová a slúži na chov rýb a rekreačné účely.

Prielomová vlna by dosiahla úroveň mesta za 8 až 10 minút a ohrozila by asi 660 obyvateľov a žiakov, čiastočne zničila a rozrušila rodinné domy okolo koryta potoku Skalisko, poškodila cestné mosty a miestne komunikácie, čiastočne budovy základnej a materskej školy, mestského úradu.

Požiare v dôsledku nepriaznivých poveternostných a klimatických podmienok:

Možnosť vzniku veľkých požiarov je najmä **v lesných masívoch** Ostrožky, Sihlianskej planiny, Poľany, Javoria, ale aj vo všetkých obciach a ich miestnych častiach, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti súvislého lesného porastu.

Ďalšia možnosť vzniku veľkého požiaru je **v objektoch skladujúcich horľaviny** v pevnom i tekutom stave, ako je SŠHR SR, závod Borovina Vígl'aš, Hriňovské strojárne, a. s., Hriňová, PPS Group, a. s., Detva, Slovnaft, a. s., terminál Stožok.

Požiarne nebezpečenstvo v poľnohospodárskych podnikoch je dané vlastnosťami výrobných a spracúvaných látok (sklon k samovznieteniu, prašnosť a pod.), technológiou a podmienkami výroby. Poľnohospodárske plodiny sú prevažne horľavé, majú sklon k samovznieteniu

Námrazy a poľadovice :

Najčastejšie sa vyskytujú na cestnom nadjazde v obci Vígl'aš (pri zámku), na nadjazde (Čierny most) za Pstrušou, križovatka ciest do PPS Group Detva, a. s., ďalej na ceste do obcí Stará Huta, Horný Tisovník, Detvianska Huta, mesta Hriňová (smer Brezno) a na ceste do PPS Group Detva, a. s., - smer Hol'cov Majer.

Zoznam nebezpečných úsekov ciest:

I/50	- Vígl'aš - Čierny most	(km 251,4 -254,1)
II/591	- Slat. Lazy - križ..St. Huta	(km 30,1 - 36,9)
II/526	- Hriňová - Látky – hranica okresu	(km 42,3 - 59.2)
II/529	- Hriňová, križ. - Vrchslatina	(km 0.0 - 13,9)

Mimoriadne javy poveternostného alebo klimatického charakteru

V okrese prevláda mierne vlhké podnebie s miernou zimou. Priemerná ročná teplota sa pohybuje okolo 7 až 8 stupňov Celzia a čase vegetácie okolo 14 -15 stupňov Celzia. Ročne spadne okolo 600 mm zrážok a snehová pokrývka tu trvá okolo 60 – 70 dní. Prevládajúci

smer vetra je okolo 315 stupňov. Časté a výrazné inverzie v okolí riek vytvárajú **značné riziko ohrozenia obyvateľstva pri možnom vzniku mimoriadnej udalosti, najmä pri doprave nebezpečných látok**, najmä v cestnej doprave. V zimnom období sa každoročne tvoria snehové záveje a poľadovica na štátnej ceste II/526 a miestnych komunikáciách obcí Detvianska Huta, (smer Vrchdobroč), Stará Huta, Látky, Horný Tisovník (smer Jaseňová), Klokoč. V ostatných ročných obdobiach sú to časté búrky, spojené s krupobitím a veternou smršťou, ktoré sa najviac vyskytujú v obciach Detvianska Huta, Stará Huta, Látky a spôsobujú materiálne škody väčšieho rozsahu na majetku obcí, obyvateľov, právnických osôb a fyzických osôb.

➤ **Havárie**

Možné riziká, zdroje potencionálneho rizika, ktoré môžu v prípade vzniku mimoriadnej udalosti ohroziť obyvateľstvo, majetok alebo životné prostredie sú zaradené do jednotlivých kategórií nasledovne : od K - 1 až K -7 a to: Horľavé plyny, veľmi horľavé kvapaliny, veľmi toxické látky, toxické látky, látky podporujúce horenie, výbušné látky, horľavé kvapaliny a menovite uvedené látky (amoniak). Následky havárie sa prejavujú v celom objekte i za hranicami v okolí.

Na území okresu Detva sa nachádza objekty prevádzkujúce : **Horľavé plyny, veľmi horľavé látky, toxické látky, látky podporujúce horenie, výbušné látky, menovite uvedené látky**. Medzi najdôležitejšia patria : ŠSHR, závod Borovina Vígl'aš - zemný plyn, kyselina sírová, horčík, bavlna, PPS Group Detva, a. s. acetylén ,1- acetylén, - zemný plyn, 2- acetón riedidlo C 60014, Slovnaft, a.s., terminál- Stožok Benzín, čerpacia stanica Detva - benzín Natur 95, čerpacia stanica Hriňová- benzín Natur 95, kameňolom Stožok - Danubit, MsÚ Detva Zimný štadión Detva - Amoniak.

Riziká úniku nebezpečných látok zo stacionárnych zdrojov:

V meste Detva Zimný štadión v Detve skladuje 3,5 ton amoniaku (čpavku) NH₃, Slovnaft, a. s. Terminál Stožok je objekt je organizačne rozdelený na dve časti:

- Terminál Stožok - skladuje benzín, ropné deriváty v množstvo 66 395,52 t,
- Produktovod PS 25 Kľačany - skladuje benzín ropné deriváty v množstvo 223, 93 t, dopravuje sa ním motorová nafta.

Riziká úniku nebezpečných látok pri cestnej preprave

V okrese Detva sa uskutočňuje preprava nebezpečných látok:

- **po št. ceste I/50** cez obce Vígľaš -Stožok -Detva - Kriváň -Podkriváň, kde je ohrozené obyvateľstvo v zóne 100 m po obidvoch stranách komunikácie.
- **po št. ceste II/526** cez obce Kriváň- Hriňová -Detvianska Huta –Látky, hranica okresu kde je ohrozené obyvateľstvo v zóne 100m po obidvoch stranách komunikácie.

Riziká úniku nebezpečných látok pri železničnej preprave.

Po železničnej trati Zvolen - Detva - Kriváň - Lučenec, sa uskutočňuje preprava nebezpečných látok v cisternách v obidvoch smeroch. Po tejto trati sa prepravuje aj jadrové palivo a jadrový odpad, pri dodržaní mimoriadnych opatrení.

Možností vzniku veľkých požiarov v hospodárskych objektoch.

V hospodárskych objektoch okresu je možnosť vzniku veľkých požiarov v nasledujúcich objektoch : SŠHR SR, Závod Borovina Vígľaš, VD KNK, závod NAKO Hriňová , Čerpacia stanica Hriňová, VÚRV, Šľachtiteľská stanica Vígľaš, Agrosev Detva, Hriňovské strojárne, a.s., Hriňová ,Vosked plus, s.r.o., Kriváň, Lesy SR, š.p., OZ Kriváň - Žel. stanica Kriváň - PPS Group Detva, a.s.,

Požiare v objektoch skladujúcich ropné látky:

Slovnaft, a.s., terminál Stožok - skladuje štátne hmotné rezervy pohonných hmôt kde pri veľkom požiari je možná aj veľká ekologická havária, čerpacie stanice v Detve a Hriňová PPS Group Detva, a.s., SAD, a.s., prevádzka Detva , Lesy SR, š.p., OZ Kriváň.

Požiare v drevospracujúcom priemysle.

V rámci transformácie vlastníckych vzťahov sa rozvíja súkromné podnikanie najmä v oblasti obchodu, služieb a stavebníctva. Z hľadiska požiarneho nebezpečenstva sú najnebezpečnejšie podnikateľské organizácie so spracovaním dreva a výroby nábytku: Lesy SR, š.p., OZ Kriváň , Asta, s.r.o., Vígľaš , Píla Bátka, Hriňová. Aj keď ide o menšie firmy, požiarne nebezpečenstvo je v nich dosť vysoké. U ďalších 6 organizácii je nebezpečenstvo nižšie.

Riziká vzniku ropných havárií :

Slovnaft, a.s., terminál Stožok - skladuje štátne hmotné rezervy PHM - benzín 16 500 ton, nafta - 48 000 ton, olej motorový - 5 000 ton, vykurovací olej - 1 100 ton , čerpacie stanice Kriváň, Detva a Hriňová., PPS Group Detva, a.s. ,RD Látky, Agrochov Poľana Vígľaš-Pstruša , SAD, prevádzka Detva.

Riziká vzniku výbuchov chemických látok a výbušnín:

Pri zlej manipulácií, prípadne skladovaní, s nebezpečnými látkami ako sú : acetylén, kyslík, propán-bután, nafta, benzín horčík, cukor, bavlna a pod., môže dôjsť k výbuchu. Uvedené látky sa nachádzajú v týchto objektoch , z ktorých sa 3 nachádzajú v obci Vígľaš, v meste Hriňová 3, obci Kriváň 2, obci Stožk 1 , obci Látky 1 a meste Detva 4 objekty.

Požiarne nebezpečenstvo v poľnohospodárstve.

Najnebezpečnejšie poľnohospodárske prevádzky sú :sklady sena a slamy, pozberové úpravy obilia a sena, výrobné krmných zmesí, sušiarne obilia , sklady obilia, prípravne krmív, odchovne hydiny, senážne veže .

➤ Katastrofy

Rozrušenie vodných stavieb: Ohrozenie územia **pod nádržou** Vodná stavba „Hriňová“

Veľké letecké, železničné a cestné nehody.

Riziko vzniku leteckej nehody je na území celého okresu pomerne značné, pretože letecké koridory civilnej dopravy pokrývajú asi 90 % územia. obce v nich približne 33 tisíc obyvateľov. Koridory nie sú nad prevažnou väčšinou katastra obce Látky a časťou obce Horný Tisovník (miestna časť Dolný Tisovník) asi s tisíc obyvateľmi.

Nebezpečné úseky komunikácií:

Cestná doprava :

V zimnom období sú pre častú poľadovicu a záveje nebezpečné cesty takmer v celom okrese. Zvlášť nebezpečná je pre prehustenú dopravu hlavne trasa cesty I/50, od Vígľaša - Pstruše, cez Detvu, Kriváň, Podkriváň, ďalej trasa cesty II/526, v smere Kriváň - Hriňová - Detvianska Huta - Látky - Lom nad Rimavicou a tiež aj preto, že sa po nej prevádzajú nebezpečné látky. Dôležité cestné úseky a stavby sú: križovatka cesty I/50 a II/526 Kriváň – Hriňová, most Podkriváň, nadjazd na ceste I/50 – Čierny most pri Pstruši a nadjazd pri zámku vo Vígľaši.

Železničná doprava:

Preprava nebezpečných látok je realizovaná aj po železničnej trati č.160 v celom úseku Vígľaš - Podkriváň. Po tejto železničnej trati sa preváža aj jadrový odpad.

4.2 TERORIZMUS AKO BEZPEČNOSTNÉ RIZIKO OKRESU DETVA

4.2.1 Terorizmus a teroristický útok

Terorizmus je nepochybne jedným z najdiskutovanejších problémov dneška, ktorý ohrozuje nielen slobodu, ale aj životy jednotlivcov. Terorizmus sprevádza vývoj ľudskej spoločnosti v celej histórii. Menili sa jeho ciele, metódy a formy. Po útoku 11. septembra 2001 v USA sa stal predmetom rozsiahlych a podrobných analýz na medzinárodnej úrovni, ale začali sa ním zaoberať aj národné vlády. Terorizmus sa stal najzávažnejším ohrozením, ktoré má skutočne globálny dosah. Pôvod termínu teror je v latinských slovách terror (strach, hrôza) a terrere (vydesiť, vystrašiť).

IVANOVÁ – ŠALINGOVÁ, M. - MANÍKOVA, Z. (17) píše, že terorizmus sa vysvetľuje ako systematické používanie teroru, ktorý je krutým násilníctvom, zavražďovaním, hrôzovládou.

Podľa **KREJČÍHO, O. (14)**, terorizmus je systematické využívanie fyzického násillia, a to prevažne proti civilistom.

Prvý pokus o univerzálnu definíciu na pôde Organizácie spojených národov pochádza z roku 1937. Tento dohovor o zabránení terorizmu však nikdy nenadobudol platnosť.

KULICH, M. a kol. (12) uvádza, že najznámejšiu definíciu vypracovali americkí veci, ktorí píše, že terorizmus je metóda vzbudzovania strachu prostredníctvom opakovaných násilných aktov, vykonávaných tajnými alebo polotajnými jednotlivcami, skupinami či štátnymi orgánmi z idiosynkratických (vznikajúcich u jednotlivcov z neprekonateľného pudového odporu k niečomu či niekomu), kriminálnych alebo politických dôvodov, pričom na rozdiel od atentátov, nie sú priame obete pravým terčom útoku. Okamžité ľudské obete útokov sú obvykle buď vybrané náhodne (príležitostné terče) z cieľovej verejnosti, alebo zámerne (reprezentatívne či symbolické terče) a slúžia na odovzdanie správy. Komunikačné procesy medzi teroristami (organizáciou), (ohrozenou) obeťou a hlavným terčom, založené na násilí a šírení strachu, sa využívajú na manipuláciu hlavného terča (verejnosti) tým, že sa z nich stávajú terče teroru, požiadaviek alebo upútania pozornosti v závislosti od toho či ide o zavražďovanie, násilné donucovanie alebo šírenie propagandy.

Je známa aj európska definícia **TREVI (Terorizmus, Radikalizmus, Extrémizmus a Violen - násillie)** z roku 1976, podľa ktorej „terorizmus definovaný ako použitie násillia alebo vyhrožovania sa použitím násillia súdržnou skupinou násilníckych osôb (nie vojakov vo vojne) za účelom politických ziskov ďalej uvádza **KULICH, M. a kol. (12)**

Terorizmus je možné definovať aj ako naplánované, politicky alebo nábožensky motivované násillie, smerujúce proti civilným a iným cieľom, osobám či skupine osôb,

konané extrémistickými skupinami alebo jednotlivcami s cieľom zastrašiť, spôsobiť značnú škodu alebo usmrtiť osoby tak dosiahnuť politické, náboženské alebo iné ciele.(**BRZYBOHATÝ,M. (2).**)

Európska únia prijala v roku 2001 definíciu, ktorá označuje terorizmus ako deštrukciu politických, ekonomických alebo sociálnych štruktúr, ako aj deštrukciu občianskych práv a slobôd. Tiež označila pojem teroristický čin(terrorist act), za ktorý považuje úmyselné konanie, ak je spáchané s cieľom vážne zastrašiť obyvateľstvo, alebo neoprávnene nútiť niektorú vládu alebo niektorú medzinárodnú organizáciu k nejakému konaniu alebo upustiť od nejakého konania, vážne destabilizovať, alebo rozvrátiť základné politické, ústavné, ekonomické alebo spoločenské štruktúry niektorej krajiny alebo niektorej medzinárodnej organizácie.

Za teroristický čin podľa tejto definície považuje:

- útoky na život nejakej osoby, ktoré môžu spôsobiť smrť,
- útoky na fyzickú integritu nejakej osoby ,
- únosy alebo branie rukojemníka,
- spôsobenie rozsiahleho zničenia vládneho alebo verejného zariadenia , dopravného zariadenia infraštruktúry, vrátane informačného systému, verejného miesta alebo súkromného majetku, ktoré pravdepodobne ohrozia ľudský život alebo môžu spôsobiť značné hospodárske škody,
- zmocnenie sa lietadiel, lodí alebo iných prostriedkov osobnej alebo nákladnej dopravy,
- výroba, držanie, skladovanie, doprava, dodávka alebo používanie zbraní, výbušnín alebo jadrových, biologických alebo chemických zbraní, ako i výskum a vývoj biologických a chemických zbraní,
- vypustenie nebezpečných látok alebo spôsobenie požiarov, výbuchov alebo záplav, v dôsledku ktorých budú ohrozené ľudské životy,
- narušenie alebo prerušenie dodávky vody, elektriny alebo iného základného prírodného zdroja, v dôsledku čoho dôjde k ohrozeniu ľudského života,
- hrozba spáchania ktoréhokoľvek z uvedených činov píše **PIKNA, B.(41).**

Na Slovensku v **Zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (33)** v § 419 ods.1 je **terorizmus** definovaný ako čin, ktorý má vážne zastrašiť obyvateľstvo, vážne destabilizovať alebo zničiť ústavné, politické, hospodárske alebo spoločenské zriadenie štátu alebo usporiadanie medzinárodnej organizácie, alebo donútiť vládu štátu alebo medzinárodnú organizáciu, aby niečo konala alebo sa zdržala konania, hrozí spáchaním alebo spácha zločin ohrozujúci život, zdravie ľudí, ich osobnú slobodu alebo majetok alebo neoprávnene vyrobí, získa, vlastní, drží, prepravuje, dodáva alebo inak používa výbušné, jadrové, biologické alebo chemické zbrane alebo uskutočňuje nedovolený výskum a vývoj takýchto zbraní alebo zbraní zakázaných zákonom alebo medzinárodnou zmluvou.

Na Inštitúte obrany a bezpečnosti MO SR bola vypracovaná definícia, ktorá vychádza už z citovanej americkej definície „Terorizmus je metóda vzbudzovania strachu prostredníctvom opakovaných násilných (nezákonných) aktov, vykonávaných tajnými alebo skrytým spôsobom – jednotlivcom, skupinami či štátnymi orgánmi- z idiosynkratických, kriminálnych ideových, sociálnych a najmä politických dôvodov, pričom bezprostredné obeť násilia nie sú pravým objektom teroru. Nepravými objektmi útoku sú ľudia alebo technické systémy, obvykle vyberané náhodné, (príležitostné objekty) z pravého objektu alebo zámerne(reprezentatívny či symbolický alebo kľúčový objekt). Pravým objektom násilných aktov je verejnosť s jej inštitútmi a hlavným cieľom ich ovplyvňovania (zastrašovaním, donucovaním alebo propagandou) ďalej píše **KULICH, M. a kol. (12)**.

Terorizmus by sa mohol na území Slovenskej republiky prejavovať v nasledujúci variantoch:

- činnosť cudzích teroristických skupín zameraná proti cudzím štátnym príslušníkom, zahraničným zastupiteľským úradom a organizáciám,
- teroristické akcie cudzích teroristických skupín proti významným objektom ako prostriedok vydierania lebo odvetvy za angažovanie Slovenska v protiteroristickom boji,
- teroristické akcie jednotlivcov alebo extrémistických skupín voči vlastným občanom alebo cudzincom - migrantom majúce rasové alebo etnické motívy,
- aktivity medzinárodného narkoterorizmu,
- aktivity na presadzovanie záujmov rôznych skupín obchodujúcich so zbraňami,
- informačný a psychologický terorizmus, šírenie poplašných správ.

Potvrdením toho môže byť aj zadržanie troch členov RIRA (pravej IRA) a jedného cudzinca s prepojením na teroristickú z Al -Kaídu. Nepravými cieľmi teroristických útokov sa na území Slovenskej republiky môžu stať:

- osoby, predovšetkým významní predstavitelia štátnej moci, politických strán, či národnostných a etnických skupín,
- technické objekty energetiky, napr. atómové elektrárne, vodné diela, trafostanice,
- produktovody, napr. ropovod, plynovod,
- dopravná sieť ,
- kľúčové priemyselné podnik

4.2.2 Analýza územia okresu na možnosť teroristického útoku

Najväčšou hrozbou pre Slovensko je v súčasnosti terorizmus. Ten sa totiž podľa vlády Slovenskej republiky stáva nebezpečenstvom aj pre kritickú infraštruktúru. Medzi najdôležitejšie sektory sa radí voda, potraviny, zdravie, energetika, technológia, doprava a bezpečnosť. Rizika z prevádzky vodohospodárskych diel nie je možné vylúčiť, možno ich však obmedziť na prijateľnú mieru tak, aby boli minimálne a adekvátne k úžitku, ktorý prinášajú.

Jednou zo základných foriem terorizmus sú bombové útoky a používanie výbušných systémov, ktoré sú zamerané proti osobám alebo významným objektom. Samotný akt vykonania teroristického činu sa považuje za mimoriadnu udalosť.

Podľa **NOVÁKA, L.(21) mimoriadna udalosť** je závažná, časovo obtiažne predvídateľná a priestorovo ohraničená príhoda, spôsobená vplyvom živej pohromy technickej, lebo technologickej havárie, prevádzkovej poruchy, prípadne úmyselného konania človeka, ktorá vyvolá narušenie stability systému alebo prebiehajúcich dejov a činnosti, ohrozuje životy a zdravie osôb, hmotné a kultúrne statky či životné prostredie. Neočakávané náhle mimoriadne udalosti predstavujú vážne ohrozenie obyvateľstva a životného prostredia.

Medzi objekty v okrese Detva z pohľadu analýzy územia na možnosť teroristického útoku za najväčšie hroziace riziko možno považovať vodnú stavbu Hriňová na rieke Slatina na riečnom km 47, 850.

Vodná stavba Hriňová

Vodná stavba "Hriňová", bola vybudovaná v roku 1965 a podľa veľkostí a možných následkov pri porušení je zaradená do skupiny "B-1", predstavuje vodné dielo, ktoré

ohrozuje hospodárske a spoločenské centrá a veľký počet obyvateľstva, dôležité objekty, komunikácie, spoje a dôležité priestory a zariadenia z hľadiská štátnych záujmov. Vodná stavba Hriňová má výšku 43 metrov rozprestiera sa na ploche 48.10 m² s dĺžkou 243 metrov a celkovým objemom 7,277 mil.m³ vody, pri hladine 565,20 m nad morom. Slúži na zabezpečenie dodávky pitnej vody do skupinového vodovodu Hriňová - Lučenec - Fiľakovo (HLF) a na zásobovanie okresov Detva a Zvolen. Aplikuje sa aj obmedzená výroba elektrickej energie. Bezpečnostná hladina je 540,50 m nad morom vzhľadom na limitujúci objekt Hriňovské strojárne, a. s., Hriňová. Vodná stavba je najvýznamnejším zdrojom pitnej vody s možným prevádzkovým odberom 320 litrov za sekundu upravenej vody. Na VS je zákaz kúpania a športového rybárstva.

Pri analýze príčin možného teroristického útoku môžeme uviesť dva dôvody:

1. rozrušenie hrádze a vyvolanie povodne,
2. ohrozenie zdroja pitnej vody ekoterorizmos prípade bioterorizmom.

Cieľom útoku môže byť ohrozenia života a zdravia obyvateľov s následným poškodením ich majetku dôležitých objektov infraštruktúry.

Rozrušenie vodnej stavby a vyvolanie povodne

Pri teroristickom útoku s využitím trhavín a výbušnín hrozí, že pri porušení hrádze prielomová vlna zasiahne mesta a obce, ktoré sa nachádzajú v oblasti ohrozenia.

Prielomová vlna - je povodňová vlna spôsobená haváriou hydrotechnickej stavby. Vzniká pri náhlom, enormnom zvýšení prietoku spôsobenom napríklad deštrukciou trhavinou alebo výbušninou.

MIHOK, J. - RYBÁR, R. - CEHLÁR, M. -GOZORA, V.(18) píše, že trhaviny sú zmesi výbušných látok, okysličovadiel, horľavín a pomocných látok . Uvedené látky sú v takom pomere, aby zmes mala vhodné výbuchové vlastnosti. Taktiež píše, že výbušniny sú látky alebo zlúčeniny prípadne zmesi, v tuhom alebo kvapalnom stave, ktoré majú vlastnosti trhavín, traskavín, strelivín, alebo výbušných pyrotechnických zloží.

V prípade teroristického útoku za použitia trhaviny alebo výbušninou môže dôjsť k zväčšeniu prietokovej kapacity a to:

- poškodeniu steny (v hornej časti hrádze)
- zväčšením výpuste (v dolnej časti hrádze)
- poškodením vodnej elektrárne (cez turbíny)

Ohrozenie územia pod nádržou VS „Hriňová“ za povodne je možné pri prietokoch vyšších než je 9,0 m³ za sekundu, z dôvodu nízkej kapacity koryta rieky pod VS, čo je I.

stupeň PA, pri prietoku 15,20 m³ za sekundu je II. stupeň PA a nad 19,90 m³ za sekundu je III. stupeň PA. Minimálna prevádzková hladina 539,60 m n. m. Maximálna prevádzková hladina 565,20 m n. m. Maximálna prípustná hladina 565,40 m n. m. Maximálna hĺbka vody 39,10 m.

Pri jej rozrušení pri úplnom naplnení (hladina v nádrži 565,20 m nad morom) sú ohrozené obce a mestá (**časti nachádzajúce sa v záplavovej vlne**):

- Hriňová (zaplavené -zničené 40%)
- Korytárky (zaplavené -zničené 25 %)
- Kriváň (zaplavené -zničené 30 % okrajovo)
- Detva - Sídliisko (zaplavené okrajovo v údolí Slatiny)
- Detva - Krné (zaplavené)
- Stožok - pri železničnej stanici (zaplavené -zničené 70%)
- Vígľaš, časť Pstruša (len okrajovo 50 %)
- Vígľaš (zaplavené okrajovo)

Z výrobných organizácií by boli úplne zničené a zaplavené objekty Úpravne vody Hriňová, menšie objekty pod hrádzou (KNK-VD-NAKO Hriňová, Lesná správa Hriňová, Quercus s. r. o., ROVEN - drevovýroba Hriňová, Hriňovské strojárne, a. s., Hriňová).

V Detve by bola zaplavená Železničná stanica, SAD, a. s., prevádzka Detva, DDS, Čistička odpadových vôd, Výkup kovového šrotu, Výroba celozrnných chlebičkov. V Stožku - Železničná zastávka, Slovnaft, a. s., terminál Stožok. Vo Vígľaši – Drevosklad Lesy SR, š. p., OZ Kriváň, SŠHR SR, Závod Borovina (objekt by zostal na ostrove a bol by znemožnený prístup do objektu), Železničná stanica Vígľaš.

Ohrozené železničné trate v úseku Kriváň - Detva, by bol preliaty a poškodený železničný násyp v kilometrovom úseku 11,4 - 13,7 od priehrady (merané po prúdnicu), v úseku Detva- Krné v km 15,6 - 16,2 poškodený úsek cca 850 metrov, v úseku Stožok, Vígľaš - Pstruša, miestami preliaty a poškodený násyp a na železničnej vlečke Vígľaš (km 20,2 - 21,6) poškodený úsek cca 500 m. Došlo by k poškodeniu a zničeniu železničných mostov vo Vígľaši, Pstruši - na Kocaňskom potoku (km 19,5) a Vígľaši (km 23,2), ďalej k preliatiu a podomletiu mosta na prítokoch Slatiny v Pstruši (km 20,6)

Došlo by k preliatiu a zničeniu cestných mostov na štátnej ceste č. II/526:- Hriňová - Slanec (km 3,5) - Hriňová - sídlisko Riečka - na prítoku potoka (km 4,5) - Korytárky (km 7,5) Na štátnej ceste č. I/50 by boli preliate mosty :- Kriváň (km 11,7) - Detva - Sídliisko - na Detvianskom potoku (km 13,7) - Pstruša (km 19,0) - Vígľaš (km 22,2) - ohrozené piliere - mimoúrovňové križovanie so železnicou- Pstruša na Kocaňskom potoku - zasiahnuté piliere.

Na miestnych komunikáciách by nastalo preliatie a zničenie cestných mostov :- Hriňová (km 0,6), (km 2,3), (km 3,1 - Korytárky (km 8,1) - Detva -Sídliisko (km 13,6) - Stožok (km 17,8) - Vígľaš (km 22,4)

Hladina vody je vo výške 565.20 m nad morom.V úseku zatopenie 1 a 2 sa nachádza mesto Hriňová vrátane objektov s počtom 1575 postihnutých osôb a obec Korytárky s počtom 120 postihnutých osôb. V úseku zatopenie 1 sa nachádza obec Kriváň vrátane objektov s počtom 248 postihnutých osôb. V úseku zatopenie 1 a 2 sa nachádza mesto Detva vrátane objektov s počtom 350 postihnutých osôb.

V úseku zatopenie 1 sa nachádza obec Stožok vrátane objektov s počtom 25 postihnutých osôb. Všetky sa nachádzajú v pásme zatopenia I. s dobehom prielomovej vlny do 60 min. (železničná zástavka Pstruša). Obec Vígľaš vrátane objektov s počtom 12 postihnutých osôb sa nachádza v pásme zatopenia II. s dobehom prielomovej vlny do120 min (mimo územia okresu, pri obci Slatinka).Spolu je postihnutých 2330 osôb. Úsek zatopenia 1 je ľavý breh toku "Slatina" v smere toku a úsek zatopenia 2 je pravý breh toku "Slatina" v smere toku.

Bioterorizmus je jedna s foriem superterorizmus, ktorý vo svojom zbrojom arzenáli má biologické zbrane. Súčasný vývoj biológie, nových biotechnológií, vývoj bakteriologických zbraní a ich ľahká prístupnosť robí z tohto typu terorizmu jednu z nebezpečných foriem terorizmu píše **HOFREITER, L.(8)**

Bioterorizmus je úmyselné použitie resp. účelové vyhrážanie sa použitím vírusov, baktérií húb, toxínov živých organizmov, chemických toxických látok alebo rádionuklidov za účelom vyvolania smrti alebo ochorenia u ľudí, zvierat alebo rastlínstva. Biologické látky môžu byť použité teroristami aj na zamorenie vodných zdrojov alebo vzduchu. Biologické prostriedky znehodnotia pitnú vodu a následne ostatné požívatiny. Prípadný teroristický útok použitia biologických prostriedkov na vodnej nádrži Hriňová by vážne ohrozil životy a zdravie obyvateľov okresu Detva, Lučenec, Poltár.

Ekoterorizmus je cieľavedomá forma vedenia teroristických útokov a sabotáží na farmaceutické a chemické zariadenia s cieľom vzniku veľkých ekologických havárií. Taktiež v sebe zahŕňa činnosti, ktoré ohrozujú zdroje pitnej vody, znečistenie vodných tokov a pôdneho fondu, fauny či flóry. Jeho cieľom je poškodenie ekologického systému.

Ochrana objektu pred možným teroristickým činom

V rámci ochrany pred možným teroristickým činom je vykonávaný monitoring stavu a kvality vody. Vzhľadom na rozlohu vodnej nádrže je vykonávaná kontrola objektu v

blízkom okolí samotnej hrádze zamestnancami. Technické zabezpečenie riadiaceho pracoviska v objekte s prepojením na Policajný zbor pre prípad možného napadnutia teroristickým útokom realizované nie je. Objekt nemá spracovaný plán ochrany pred teroristickým útokom. Z tohto hľadiska patrí vodná stavba medzi rizikové objekty infraštruktúry okresu Detva.

Zimný štadión v Detve

Objekt je situovaný v katastrálnom území mesta Detva, miestna časť Dolinky. V technologickom procese sa využíva cca 3 tony amoniaku (čpavku) NH_3 , ktorý sa používa v chladiarenskej technológii na výrobu ľadu. V tesnej blízkosti je cesta č. III/06628, futbalový štadión, prevádzka s vodou a ubytovňou, a. s, obvodné prevádzkové stredisko energetických závodov a bytové jednotky (v okruhu 200 m). Hlavné nebezpečenstvo spočíva vo vlastnostiach používaného chladiaceho média - čpavku, ktorého výbušnosť je v médiách od 14,5 do 30,5 %, bod vzplanutia od 650 do 780 ° C. Ohriatím čpavku elektrickou iskrou elektrickým oblúkom alebo iným tepelným zdrojom nastáva rozpad čpavku a môže nastať výbuch vodíka a vzduchu. Nebezpečným priestorom je kompresorovňa, kde dochádza k zmene stavu média z kvapalného na plynné skupenstvo a naopak. Pri poruchách tesnosti, poškodení potrubia a pod. dochádza k úniku čpavku. Čpavok je jedovatý a pri väčších únikoch spôsobuje otravy až smrť, po pol hodine pôsobenia pri koncentrácií 0,05 %, čo je 3 mg/l. Čpavok je bezfarebný plyn a je citeľný čuchom. Zóna smrteľného zamorenia je 62 m od miesta výronu amoniaku, zraňujúca zóna je 287 m od miesta výronu. V obidvoch zónach je ohrozených približne 1 315 osôb, avšak pri zaplnení zimného štadióna na maximálnu kapacitu je to až 2 000 osôb. V zimnom období je na štadióne zabezpečované aj verejné korčuľovanie asi pre 300 osôb a na futbalovom štadióne sa pri príležitostných zápasoch zdržuje cca 200 osôb. V priestoroch zimného štadióna je zriadená reštaurácia s kapacitou 70 osôb, športotel s kapacitou 42 lôžok, internetová čítareň a biliard klub s kapacitou 50 osôb. Pri uvoľnení amoniaku sa tvorí veľké množstvo studenej hmly a leptavej výbušnej zmesi.

Následkom vzniku mimoriadnej udalosti z dôvodu teroristického útoku, v prípade ak nebudú zavedené resp. realizované ochranné opatrenia, predpokladá sa rozšírenie účinkov do takej miery, že pri vyšších koncentráciách môže prísť k ohrozeniu života, resp. zdravotné ohrozenie pôsobením plynu alebo tekutiny, ktorá dráždi silne až do ťažkého poleptania očí, dýchacie cesty, pľúca a kožu, kŕč, alebo edém glottis, môže dôjsť k uduseniu. K nadýchaniu plynu vysokej koncentrácie môže mať za následok smrť.

Objekt zimný štadión je prevádzkovaný sezónne. To však neznamená, že v čase mimo sezónu nepredstavuje bezpečnostné riziko, pretože pokiaľ ide o ochranu samotného objektu, túto možno považovať za nedostatočnú. Počas prevádzky objektu je vstup zabezpečovaný len prevádzkovateľom prostredníctvom zamestnancov. Pri vstupe do objektu nie je vykonávaná bezpečnostná kontrola osôb fyzicky napr. s bezpečnostnou službou alebo náležite vyškoleným zamestnancom a taktiež nie je objekt technicky zabezpečený pred neoprávneným vniknutím do priestorov strojovne.

Ochrana objektu pred možným teroristickým činom

Objekt má spracovaný plán varovania zamestnancova vyrozumienia osôb z roku 2003, ktorý však nerieši možnosti ochrany a postup pri teroristickom útoku, ale len pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom amoniaku. Vzhľadom na tento stav možno považovať po celkovom zhodnotení objektu a systému jeho prevádzky a ochrany za objekt, ktorý predstavuje z pohľadu možného teroristického útoku v rámci infraštruktúry za objekt rizikový.

Slovnaft, a. s., terminál Stožok

Slovnaft, a. s., Terminál Stožok, je podľa zákona č. 261/2002 Z. z. zaradený do kategórie „B“. Uvedený objekt je organizačne rozdelený na dve časti :

- Terminál Stožok skladuje benzín a iné ropné deriváty v množstve 66 395,52 t,
- Produktovod PS 25 Kľačany - skladuje motor. benzín a iné ropné deriváty v množstve 223, 93 t, dopravuje sa ním motorová nafta.

Skladuje veľké množstvá ropných látok, ako sú benzín motorovú naftu, petrolej, oleje (opotrebované, vykurovacie a ostatné) a mazadlá, pre bežnú distribúciu, ale aj štátne hmotné rezervy týchto látok. Okrem týchto látok, sú v areáli prítomné pomocné látky zemný plyn a acetylén a tiež produkované nebezpečné odpady. Uvedené nebezpečné látky sa nachádzajú v podzemných zásobníkoch (nádržový blok, manipulačné nádrže), v ostatných zariadeniach (nadzemné zásobníky a iné zariadenia okrem podzemných zásobníkov a potrubí) a v potrubíach. Môže dôjsť k haváriám, ktoré sú likvidované v areáli prevádzky alebo likvidované v areáli prevádzky a lokalitách mimo závod (podzemné vody, povrchové vody a pod.) Najväčší dosah následkov môže mať závažná priemyselná havária zariadení, v ktorých sa nachádza benzín, až do vzdialenosti 3 000m, olej Madit ADS 6 II Plus až 100m, pri preprave NL potrubím až 25m., ktorá z pohľadu dôležitosti objektu pre infraštruktúru môže byť vyvolaná aj teroristickým útokom

V okruhu 3 km od hraníc areálu produktovodu a terminálu sa rozprestiera obec Stožok, časť obce Vígľaš-Pstruša, sídlisko mesta Detva, menšie osady týchto obcí a mesta a PPS Group a. s.. Územie okolo zdroja nie je rovnomerne osídlené, okrem zamestnancov sa v okolí nachádzajú 4 lokality s vyšším počtom osôb. Pri najhorších okolitých podmienkach (cestná a železničná doprava) je možné ohrozenie okolo 400 ľudí mimo hraníc terminálu. Táto udalosť je, ale veľmi nepravdepodobná, respektíve jej pravdepodobnosť je veľmi nízka.

Produktovod PS 25:

Slovnaft, a.s., závod Produktovod PS 25, ako jediný vlastník potrubných vedení pre dopravu ropných produktov v SR, zabezpečuje prepravu produktovodným systémom DN 250 z rafinérie Slovnaft, v okrese do veľkoskladu a.s. Slovnaft, terminál Stožok, s dĺžkou potrubia 8,829 km po trase z prečerpávacej stanice PS-24 Dolná Strehová (okres Veľký Krtíš), cez kataster mesta Detva, miestnych častí Piešť II., Krné a končí v terminále Stožok. V osade Piešť I., v km 30,30 sa nachádza jedna zodolnená odberná šachta -OŠ 1 a jedna elektrostanica so šachtou. Prečerpávacia stanica PS 25 Stožok, v kilometri 39,275 kde produktovod končí, je riešená vo forme mobilnej čerpacej stanice KD 200, ktorá je schopná dosiahnuť prietok 120 m³/hod. Je v prevádzke od roku 1993. Po svojej trase v km 36,787 križuje železničnú trať Zvolen - Košice, ako aj 6x vodné toky a 3x miestne komunikácie.

Prepravované ropné látky sú horľaviny II. triedy a v prípade ekologickej havárie sú zaradené ako nebezpečné odpady, ktoré majú škodlivé účinky na flóru a faunu, pôsobia toxicky na človeka majú karcinogénne účinky. V prípade hroziacej havárie sa jednotlivé sekcie produktovodu dajú diaľkovo alebo z miesta ovládať (otvárať, zatvárať). Uzatváracie armatúry zachytia až 36m³ produktu), aby nemohlo dôjsť k znečisteniu okolia.

Z pohľadu ochrany objektu je Slovnaft, a.s. Terminál Stožok zaradený medzi objekty s nadstavbovou ochranou, ako objekt osobitnej dôležitosti.

Nadstavbovou ochranou objektu sa rozumejú opatrenia proti vzniku prekážok obmedzujúcich schopností a určenie objektu z hľadiska záujmu a potrieb štátu, niektorých schopností, zničeniu objektu, alebo opatrenia pred niektorými prejavmi terorizmu. Nadstavbová ochrana objektu Terminál Stožok, je zabezpečená prevádzkou Integrovaného bezpečnostného systému. Nadstavbová ochrana zabezpečuje zachytenie a odrazenie asymetrického útoku do času príchodu síl a prostriedkov Policajného zboru.

Integrovaný bezpečnostný systém je systém účelného a efektívneho riadenia ľudských zdrojov zainteresovaných ochrany objektov, špecifických organizačných opatrení a použitia technických prostriedkov na dosiahnutie požadovaného stupňa ochrany proti definovaným

ohrozeniam. Súčasťou sú vzťahy s posilami na likvidáciu asymetrického ohrozenia – pripojenia na strediská registrácie poplachu Policajného zboru a dohovoreného zásahu síl a prostriedkov Policajného zboru pri narušení integrity objektu, ktoré nemožno zvládnuť silami a prostriedkami integrovaného bezpečnostného systému.

Ochrana objektu pred možným teroristickým činom

V záujme zabezpečenia nerušeného a úspešného zladenia činností, v záujme informovanosti v prípade mimoriadnej udalosti, napadnutie objektu, zadržanie rukojemníkov v priestore objektu osobitnej dôležitosti a prípadne teroristického útoku, je spracovaná dokumentácia plánu a zabezpečená súčinnosť s útvaram osobitného určenia Prezídia Policajného zboru.

SŠHR SR, závod BOROVIDA Vígl'aš

Správa štátnych hmotných rezerv SR, závod BOROVIDA Vígl'aš sa nachádza v katastri obce Vígl'aš. Skladový areál je obdĺžnikového tvaru, orientovaného smeru juhozápad-severovýchod. Dopravný závod je napojený na štátnu cestu I/50 Zvolen – Košice. Vlečka závodu je v železničnej stanici Vígl'aš. Závod je ochraňovateľskou organizáciou a jej hlavnou úlohou je uskladňovanie, ochraňovanie a vyskladňovanie hmotných rezerv.

Úlohy, ktoré závod plní v období mieru, plní aj v prípade mimoriadnych situácií. Závod skladuje horľavú látku cukor s možnosťou výbuchu pri horení, veľmi horľavé látky benzín a naftu a nebezpečné látky ako sú : acetylén, kyslík, propán-bután, nafta, benzín, horčík, bavlnu, kde môže dôjsť k samovznieteniu a možnosti výbuchu pri horení. Objekt je zaradený medzi objekty osobitnej dôležitosti Správy štátnych hmotných rezerv SR, BOROVIDA Vígl'aš a vzhľadom na charakter plnenia úloh sa môže stať objektom teroristického útoku., preto predstavuje bezpečnostné riziko okresu Detva.

Z pohľadu ochrany objektu je objekt SŠHR SR, BOROVIDA Vígl'aš zaradený medzi objekty s nadstavbovou ochranou, ako objekt osobitnej dôležitosti.

Súčasťou sú vzťahy s posilami na likvidáciu asymetrického ohrozenia – pripojenia na strediská registrácie poplachu Policajného zboru a dohovoreného zásahu síl a prostriedkov Policajného zboru pri narušení integrity objektu, ktoré nemožno zvládnuť silami a prostriedkami integrovaného bezpečnostného systému.

Ochrana objektu pred možným teroristickým činom

V záujme zabezpečenia nerušeného a úspešného zladenia činností, v záujme informovanosti v prípade mimoriadnej udalosti, napadnutie objektu, zadržanie rukojemníkov

v priestore objektu osobitnej dôležitosti a prípadne teroristického útoku, je spracovaná dokumentácia typového plánu a zabezpečená súčinnosť s útvaram osobitného určenia Prezídia Policajného zboru.

Riziká úniku nebezpečných látok pri cestnej preprave

Cestná doprava zaznamenala v posledných rokoch prudký rozvoj. Spolu s rozvojom ekonomickej základne dramaticky stúpa jej význam. S rastúcou intenzitou a objemom dopravy sa však neustále výraznejšie prejavujú aj jej negatívne znaky a problémy. Jedným z nich je aj prehustenie cestnej premávky na dôležitých cestných komunikáciách a ich nekvalita. Tieto faktory mnohokrát spôsobujú závažné kolízie, havárie a dopravné nehody. Dopravné riziko je nebezpečenstvom vzniku škody na zdraví prepravovaných osôb alebo veciach a životnom prostredí. Prepravované nebezpečné látky, zahrňujúce výbušné, horľavé, toxické alebo korozívne látky majú široké použitie v rôznych odvetviach priemyslu.

Na Slovensku je chemický priemysel sústredený v Bratislave a Humennom dôsledkom čoho sú nebezpečné látky prepravované aj cez územie okresu Detva, ktorý patrí v rámci cestnej siete medzi okresy s veľmi hustou cestnou premávkou, v rámci ktorej sú prepravované nebezpečné látky. Preprava nebezpečných látok sa uskutočňuje

- po štátnej ceste I/50 cez obce Vígláš-Stožok-Detva-Kriváň-Podkriváň, kde je ohrozené obyvateľstvo v zóne 100 m po obidvoch stranách komunikácie,
- po štátnej ceste II/526 cez obce Kriváň-Hriňová-Detvianska Huta-Látky-hranica okresu, kde je ohrozené obyvateľstvo v zóne 100m po obidvoch stranách komunikácie.

Podľa policajných štatistík sa ročne na uvedených štátnych cestách stane v priemere 300 dopravných nehôd.

Cestná premávka v okrese Detva je veľmi prehustená, povrch vozoviek je poškodený a nie stabilný. Z vykonanej analýzy príčin dopravnej nehodovosti vyplýva porušovanie základných povinností vodiča, rýchla jazda a nebezpečné predbiehanie. Nebezpečné dopravné situácie predstavujú vysoké riziko vzniku dopravnej nehody.

Najčastejšie prepravované nebezpečné látky v okrese Detva sú: Acetylén rozpustený - mimoriadne horľavá látka, amoniak - nehorľavá látka, poškodenie kože a dýchacích ciest. Ďalej sú to etanol (lieh) dráždi dýchacie a tráviace cesty, pôsobí opojne, etylén - málo horľavá látka, má narkotický účinok, hydroxid sodný - veľmi horľavá látka, silne leptá kožu, dýchacie cesty, chlór - nehorľavá látka. Poleptanie sliznice dýchacích ciest, kože, Prepravované sú tiež kyslík skvapalnený - nebezpečie vznietenia pri vysokých teplotách. Pri kontakte s kvapalinou sa

vytvárajú omrzliny, nafta motorová - požiar - silne horľavá látkam, síra roztavená - málo horľavá látka. Prach dráždi oči, pri požiaroch sa vyvíjajú silne jedovaté plyny,

Teroristický útok na dopravný prostriedok prepravujúci nebezpečných látok

V prípade teroristického útoku na dopravný prostriedok idúci po štátnej ceste I/50 Zvolen – Lučenec, alebo po železničnej trati č.160 Zvolen - Lučenec- Košice a následnom úniku prepracovanej nebezpečnej látky by bolo ohrozených 3205 osôb v meste Detva, Hriňová a obciach Kriváň, Podkriváň, Vígľaš-Pstruša a Stožok, Detsianska Huta a Látky. Ochrana obyvateľov je riešená v zóne 100 m okolo cesty a železničnej trate. Riziko teroristického útoku na prepravované nebezpečné látky v okrese Detva je aktuálne a vysoké, vzhľadom na ich prepravu v smere Bratislava – Humenné. Toto riziko je znásobené tým, že nebezpečné látky sa prepravujú a skladajú látky aj v okrese Detva.

4.2.3 Policajný zbor a možnosti ochrany pred terorizmom

Policajný zbor v Slovenskej republike je ozbrojeným bezpečnostným zborom, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku a bezpečnosti. Jeho činnosť kontrolu NR SR a vláda. Policajný zbor chráni životy a bezpečnosť osôb a majetku, odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov, odhaľuje daňové úniky a nezákonné finančné operácie. Okrem presne určených úloh vedie boj proti organizovanému zločinu a boj proti terorizmu.

Silami a prostriedkami na boj proti terorizmu sa myslia organické útvary a jednotky, špeciálne organizované vycvičené, vyzbrojené a materiálovo vybavené na účel boja proti identifikovaným formám prejavom terorizmu.

Špeciálne jednotky Policajného zboru určené na boj s terorizmom sú dislokované tak, aby okrem zásahu s celoštátnou pôsobnosťou, ich súčasťou boli akcie schopné aj v regionálnych zásahových akciách, v rámci jednotlivých krajov, či vyšších územných celkov. S narastajúcou hrozbou terorizmu sa ich pôsobnosť rozšírila o boje proti rôznym formám nožnej teroristickej činnosti. Medzi hlavné úlohy patria operatívne zásahy proti páchatel'om obzvlášť závažnej nebezpečnej kriminálnej a ohrozovanej zločineckej činnosti, boj proti pašerákovi zbraní, drog a taktiež kontrolné preventívne zásahy.

Efektívnosť síl a prostriedkov na boj proti terorizmu závisí od optimálnosti organizačných štruktúr, výberu a všestrannej prípravy personálu, všestrannej vybavenosti, motivácie a na efektívnom riadení v mierovom živote. Nezanedbateľnou súčasťou prevencie proti terorizmu je aj ochrana potenciálnych objektov teroristických útokov.

V podmienkach okresu Detva kde hlavnou zložkou Policajným zborom je poriadková polícia je táto prevencia vykonávaná formou monitorovania pohybu osôb, ktoré sa už v

minulosti dopustili závažnej násilnej alebo majetkovej trestnej činnosti. V prípade narušenia objektov teroristickým činom by poriadková polícia plnila úlohu prvotného zásahu a odklonu cestnej premávky a zabránenia pohybu osôb v okolí objektov.

Získané informácie o takýchto osobám sa sústreďujú do informačných systémov a následne sú vyhodnocované špecializovanými službami Policajného zboru zaoberajúcimi sa bojom proti organizovanej trestnej činnosti a bojom proti terorizmu.

Ochrana objektov osobitnej dôležitosti v rámci infraštruktúru je vykonávaná pomocou technických dostupných zabezpečovacích zariadení a informačných systémov s priamym napojením na Policajný zbor.

Zároveň je vykonávaná preventívna fyzická kontrola objektov osobitnej dôležitosti alebo osobitného významu, ktoré z pohľadu možného spáchania teroristického útoku predstavuje bezpečnostné riziko pre život zdravie a bezpečnosť osôb a majetku.

4.3 KRIMINALITA AKO BEZPEČNOSTNÉ RIZIKO OKRESU DETVA

4.3.1 Kriminalita, príčiny jej vzniku a štruktúra kriminality

Kriminalita predstavuje zvláštny sociálny fenomén patriaci do kontextu sociálnych problémových situácií. Definovať čo je to kriminalita, nie je celkom jednoduché. Zločinnosť (kriminalita) nie je javom novým existuje tak dlho, ako existuje ľudstvo. Štruktúra kriminality zodpovedá povahe spoločenských a právnych noriem. Ak sa zmení povaha týchto noriem zmení sa aj skladba kriminality. Kriminalita sa mení a vyvíja pod vplyvom vývoja spoločnosti. Definujú sa nové trestné činy ako terorizmus, počítačová kriminalita, vtáčia kriminalita, kriminalita „bielych golierov“. **SCHMIDT-SEMISCH, H. (25)** uvádza, že názory na kriminalitu sa menia tak ako sa menia spoločenské podmienky. V 19. storočí bola kriminalita považovaná za produkt, resp. za riziko industriálnej spoločnosti. Kriminalita mala byť cena, ktorú vtedajšia spoločnosť platila za všeobecný pokrok, za zvýšenie bohatstva a všetky ostatné hodnotené vymoženosti“.

V období pre rokom 1989 sa kriminalita v našom prostredí pokladala za prežitok, za pozostatok kapitalizmu, za odumierajúci jav, píše **LUBELCOVÁ, G.(39)**. Definovanie kriminality ako sociálne podmieneného javu sa objavilo v osemdesiatich rokoch minulého storočia.

NEZKUSIL, J. a kol. (27) definujú kriminalitu ako „súhrn činov sociálne podmienených, ktoré majú relatívne hromadnú povahu vo zvýšenej miere ohrozujú spoločnosť a sú vyhlásené platných zákonodarstvom za trestné činy.“

Z hľadiska trestno-právneho je všeobecne akceptovaná definícia kriminality ako výskyt trestného správania alebo správania kriminálneho, vyjadrený súhrnom trestných činov, spáchaných v spoločnosti za určité obdobie uvádza **LUBELCOVÁ, G.(40)**

HERETIK, A. (7) píše, pojem kriminalita (z latinského „crimen“ = previnenie, zločin) predstavuje „súhrn trestných činov, ktoré spáchali, či už úmyselne alebo z nedbanlivosti, trestnoprávne zodpovední jedinci na tom istom mieste a za isté obdobie (spravidla v štáte za jeden rok)“. V tejto definícii je zakomponovaný pojem trestný čin, ktorým označuje čin nebezpečný pre spoločnosť, ktoré znaky sú uvedené v trestnom zákone. Trestným činom sa rozumie len čin súdne trestaný, a pokiaľ z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné, aj príprava alebo pokus trestného činu, organizátorstvo, návod a pomoc.

Prechod k exkluzívnej spoločnosti je spájaný s dramatickými zmenami v úrovni kriminality, rastom násilia a brutality. Kriminalita sa v tomto období stala nielen dôsledkom procesov vylúčenia v spoločnosti, ale aj jedným z katalyzátorov týchto procesov. V takejto

spoločnosti sú trvalo prítomné javy, ktoré sú kriminogénne, ktoré napomáhajú vzniku kriminálneho správania ľudí. Sú to :

1. dôsledky ekonomického vylúčenia na trhu práce,
2. chronická depresia dlhodobo nezamestnaných a chudobných, ktorá plodí úzkosť, intoleranciu, nepriateľstvo a často aj kriminalitu.

Kriminalita nie je homogénnym javom, ale skladá sa s veľmi rôznorodých skupín protispoločenských správania sa. Pri posudzovaní štruktúry kriminality môžu byť zohľadnené rôzne aspekty. K základným aspektom, podľa ktorých sa posudzuje kriminalita, môže patriť:

- 4 typ kriminality
- 5 demografický aspekt
- 6 teritoriálny aspekt
- 7 urbanistický aspekt

Teritoriálny aspekt umožňuje skúmať rozloženie kriminality na území. Pre objektivizáciu podielu územných častí na celkovej kriminalite sa sledujú a analyzujú údaje, ktoré výstižne charakterizujú rizikovosť územia.

Urbanistický aspekt posudzovania kriminality umožňuje analyzovať podiel obyvateľov mieste a obcí na celkovej kriminalite. Pri uplatňovaní toho aspektu zistíme, že mesta sú z hľadiska kriminality rizikovejšie ako menšie vidiecke sídla. Je to dané anonymitou, vyššou koncentráciou, migráciou z vidieka za prácou alebo páchaním trestnej činnosti, nelegálna migrácia, organizované zločinecké skupiny.

Typ kriminality je charakterizovaný najmä predmetnou stránkou (druhmi kriminality). Rozlišujú sa nasledujúce druhy kriminality:

- všeobecná, ku ktorej patria majetkové , násilné, mravnostné trestné činy a trestné činy podobné charakteru
- ekonomická, podvody, sprenevery a pod.
- zostávajúca , trestné činy spáchané z nedbanlivosti

Podľa formy sa tieto druhy kriminality ešte delia na:

- tradičnú
- organizovanú

Najznámejšie a v praxi najviac používané je rozdelenie celkovej kriminality podľa policajných štatistík, ktoré predstavuje:

- násilná kriminalita
- majetková kriminalita
- ekonomická kriminalita

Násilná kriminalita je v každej spoločnosti súčasťou širšieho javu vyskytujúceho sa násilia. Pojem násilie zahrňuje deštruktívne chovanie smerujúce k fyzickému alebo slovnému útoku voči osobe či veci. Pojem násilie sa tiež stotožňuje s pojmom agresia, čo vyjadruje jednotku správania, ktorú možno charakterizovať vlastnosťami ako útočnosť, násilnosť, deštrukciu. Agresivita píše **HERETIK, A. (5)** je podmienená vrozenými biologickými faktormi ako sú temperament, biochemické faktory, osobnosti CNS. Násilná trestná činnosť sa predovšetkým prejavuje v rôznych formách vydierania, lúpeží, ublíženia na zdraví a týrania.

Majetková kriminalita

Majetková kriminalita sa v najširšom zmysle slova chápe ako útok voči cudziemu majetku, pričom nie je rozhodujúce, či tento majetok patrí jednotlivcovi, skupina osôb alebo štátu **ŠURYOVÁ, E. (45)**. Majetková kriminalita predstavuje už tradične najpočetnejší druh kriminality a reprezentujú ju útoky na majetok. Ako vyplýva z dostupných štatistík, jej podiel na celkovej kriminalite sa pohybuje od 40 do 50%. Situácia na úseku majetkovej kriminality úzko súvisí so spoločensko-sociálnymi zmenami. Kriminalisticky typickými sú krádeže, krádeže vlámaním do bytov a motorových vozidiel a krádeže motorových vozidiel. Majetková kriminalita najcitlivejšie reaguje na vývoj rozhodujúcich sfér spoločenského života najmä však na vývoj ekonomický a sociálny. V slovenskej spoločnosti došlo k dynamickej sociálnej diferenciacii, k vytvoreniu obrovských rozdielov v príjmoch, majetku a životnej úrovne jednotlivcov i celých skupín obyvateľstva. Sociálna diferenciacia je vnímaná ako nespravodlivá hlavne nižšími strednými a spodnými vrstvami. Medzi faktory a podmienky, ktoré akceleračne pôsobia na vývoj majetkovej kriminality, patrí:

- nezamestnanosť a s ňou spojený nedostatok prostriedkov na základné životné potreby,
- rozšírenie užívania drog a s tým súvisiace potreby obstarania si prostriedkov na ich zakúpenie,
- citel'ný pokles životného štandardu, túžba po luxusnom tovare,
- pretrvávajúca neochota občanov spolupracovať s políciou,
- nízke tresty bez odradzujúceho efektu
- zdĺhavý páchatel'a relatívne zvýhodňujúci trestno-právny proces.

Medzi novšie druhy kriminality patria často sa vyskytujúca drogová kriminalita a počítačová kriminalita. Snaha dostať sa čo najskôr do vyššej spoločenskej triedy je často príčinou ekonomickej, majetkovej, ale aj násilnej kriminality a kriminality „bielych golierov“

4.3.2 Prehľad a analýza trestnej činnosti za obdobie rokov 1998–2007

Kriminalita je stav, ktorý je na území okresu Detva trvalo prítomný. Pri hodnotení vývoja kriminality v podmienkach okresu Detva musíme poznamenať, že výrazný vplyv na samotný vývoj mali :

- zmena spoločenských i legislatívnych podmienok,
- prepúšťanie v PPS š. p. Detva a následne nevyplatenie miezd,
- nedostatok pracovných príležitostí pre obyvateľov so základným a nižším odborným vzdelaním,
- organizačné zmeny v Policajnom zbore, zníženie počtu ľudských zdrojov, zastarávanie technická vybavenosť a fluktuácia príslušníkov.

Pri analýze kriminality ako bezpečnostného rizika okresu Detva boli použité štatistických údajov spracovaných Odborom telekomunikácie a informatiky MV SR. Pre porovnanie stavu kriminality bola vykonané porovnanie rokov 1998 až 2007 teda obdobie 10 rokov. Pre vykonanie analýzy sme zvolili také druhy kriminality, podľa ktorých bude možné verifikovať, či kriminalitu v okrese Detva je potrebné kvalifikovať ako bezpečnostné riziko, alebo jej vývoj nezakladá dôvody na konštatovanie záveru, že je bezpečnostným rizikom pre obyvateľov okresu Detva.

Pre porovnanie vývoja trestnej činnosti boli použité položky celková kriminalita, násilná kriminalita, majetková kriminalita t. j. také druhy kriminality, ktoré sú navyše vnímané obeťami trestnej činnosti teda poškodenými, pretože sa výsostne dotýkajú ich života, zdravia a majetku.

Z vykonanej analýzy trestnej činnosti za uvádzané obdobie vyplýva, že nápad trestných činov v okrese Detva sa pohybuje v rozpätí 447 trestných činov v roku 2007 do 665 trestných činov ktoré sme zaznamenali v roku 2001. Z tabuľky označenej ako príloha č.1 môžeme konštatovať, že vývoj celkovej kriminality v okrese Detva sa vyznačuje nerovnomernosťou nápadu trestnej činnosti.

Pri analýze násilnej trestnej činnosti môžeme povedať, že táto má klesajúcu tendenciu a pri porovnaní roku 1998 a roku 2007 bol zaznamenaný viac ako 50% pokles tohto druhu trestnej činnosti. Z pohľadu nápadu trestnej činnosti najviac vyskytujúcou trestnou činnosťou je majetková trestná činnosť, ktorá tvorí takmer 50% všetkých trestných činov spáchaných v jednotlivých analyzovaných rokoch. Pri majetkovej trestnej činnosti môžeme tiež konštatovať jej pokles.

Pri analýze úspešnosti odhaľovania páchatel'ov trestných činov v rokoch 1998 až 2007 v tabuľke označenej ako príloha č. 2 bolo zistené, že najvyššia úspešnosť odhaľovania

páchateľov trestných činov bola zaznamenaná pri celkovej kriminalite v roku 2002, kde úspešnosť dosiahla 60,39%, najnižšia bola zaznamenaná v nasledujúcom roku 2003 a to len 31,72%. Úspešnosť páchatateľov pri násilnej trestnej činnosti najvyššiu úroveň dosiahla v roku 2001 96,05% a najnižšiu v roku 2005 len 70,73%. Najčastejšia páchaná majetková kriminalita má podľa vykonanej analýzy nízku úspešnosť odhaľovania páchatateľov. Najvyššia úspešnosť odhaľovania páchatateľov bola v roku 2001 na 36,36% a naopak najnižšia v roku 2004 a to 21,12%. Aj napriek tomu, že spracované analyzované štatistické údaje trestnej činnosti vykazujú pokles spáchaných trestných činov na jednej strane, na druhej strane je veľmi nízka úspešnosť odhaľovania páchatateľov majetkovej trestnej činnosti. Výsledky úspešnosti práce Policajného zboru pri odhaľovaní páchatateľov majetkovej kriminality sú hlavným kritériom hodnotenie práce Policajného zboru obyvateľmi okresu Detva, pretože sa výsostne dotýkajú ich súkromného majetku.

4.3.3 Prevencia a opatrenie na potláčanie trestnej činnosti

Pojem „prevencia“ je odvodený z latinského slova „praeventus“ a znamená predchádzanie, ochranu pred potencionálnym ohrozením píše **HRONCOVÁ, J. a kol.(9)**.

Prudký nárast kriminality v Slovenskej republike po roku 1989 vyvolal spoločenskú potrebu zvýšiť pozornosť prevencie kriminality i represívnym činnostiam.

V roku 1997 bola vládou prijatá „Stratégia prevencie kriminality v Slovenskej republike“, ktorá nadväzuje na Celospoločenskú koncepciu prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

Z hľadiska základných cieľových objektov **ŠURYOVÁ, E.(46)** rozlišuje tri druhy prevencie kriminality: **sociálnu prevenciu, situáciu prevenciu a prevenciu viktiminácie**. Je to najnámejší a najviac používaný spôsob delenia systému prevencie podľa viacerých odborníkov.

Sociálna prevencia je všeobecnou prevenciou všetkých sociálno-patologických javov a tvorí súčasť sociálnej politiky. Jej podstatou je vytváranie priaznivých spoločenských podmienok vo všetkých oblastiach života a skvalitňovanie spôsobu života spoločnosti ako celku a tiež socializáciu, resocializáciu a sociálnu integráciu jednotlivca. Zameraná je na zmenu nepriaznivých spoločenských, ekonomických, kultúrnych a ďalších podmienok prostredia, ktoré sa môžu stať kriminogénnymi faktormi.píše **HRONCOVÁ, J. a kol.(9)**.

Situácia prevencia je špecificky orientovaná na kriminalitu, ochranu verejného poriadku, života, zdravia, bezpečnosti a ochrany majetku.občanov. Vychádza z poznania kriminogénnej situácie a zamená, že určité druhy kriminality sa objavujú v určitom čase, na

určitých miestach a sú podmienené okolnosťami, ktorým je možné predchádzať. Situácia prevencia môže byť účinná hlavne pri uličnej a majetkovej kriminalite ako sú krádeže áut, krádeže vlámaním, ale aj pri násilnej kriminalite.

Cieľom **prevencie viktiminácie** (z latinského „victima“ - obeť) je aby človek sa nestal obeťou trestného činu. Zameriava sa na osvetovú a poradenskú činnosť a na vštepovanie všeobecných a špeciálnych zásad ochrany ohrozených osôb.

Sociálna prevencie, situačná prevencia a prevencia viktiminácie, sa z hľadiska štádia vývoja kriminálneho problému môže realizovať ako prevencia: primárna, sekundárna, terciálna prevencia,

Ministerstvo vnútra SR pri plnení úloh stratégie prevencie vypracováva Koncepciu preventívnych aktivít, ktorá je každoročne aktualizovaná. V Policajnom zbore prevenciu kriminality uskutočňujú:

- **subjekty všeobecnej prevencie** - sú to špecializovaní pracovníci zaoberajúci sa problematikou prevencie kriminality. Ich úlohou je tvorba preventívnych programov a projektov,
- **subjekty špeciálnej prevencie** - sú konkrétni policajti jednotlivých služieb v priamom výkone služby na okresnej a obvodnej úrovni.

V rámci výkonu služby a spolupráce polície so strednými a základnými školami sa využívajú rôzne projekty:

- **Projekt Policajného zboru „Správaj sa normálne“**. Podstatou projektu je preberanie zaujímavých tém pomocou pracovných listov, ktorých cieľom je priblížiť prácu polície deťom a rozvíjať ich zmysľaniwe o polícii. Projekt plní preventívnu úlohu ako sa nestáť obeťou trestného činu.
- **Projekt Policajného zboru „Som veľký, ale ešte nie dospelý“** Ide o projekt pre žiakov stredných škôl. Zámerom projektu je rozvoj právneho vedomia stredoškolskej mládeže s dôrazom na trestnú zodpovednosť.

V rámci priameho výkonu v teréne sú na potlačanie trestnej činnosti vykonávané:

- **preventívno - bezpečnostné akcie**, ktoré sú zamerané na predchádzanie majetkovej a násilnej trestnej činnosti, aby nedošlo k trestnej činnosti, alebo sa znížil nápad trestných činov,
- **represívno - bezpečnostné akcie**, ktoré sú naopak zamerané na zadržania konkrétnych páchatel'ov hlavne závažných trestných činov.

Na prevenciu a potlačanie trestnej činnosti sa v policajnej práci využívajú spoločné sily a prostriedky v rámci organizačných zložiek jedného alebo viacerých územných celkov.

4.4 PROJEKT PRIESKUMU

4.4.1 Predmet, cieľ, úlohy prieskumu

Cieľom diplomovej práce v praktickej časti je zistenie úrovne informovanosti obyvateľstva v problematike možných hroziacich prírodných a civilizačných bezpečnostných rizík. Ďalej zistenie úrovne a znalosti základných pojmov v oblasti bezpečnostných rizík zo strany príslušníci Hasičského a záchranného zboru, pracovníkov Zdravotnej záchranej služby, príslušníci Policajného zboru, a pracovníkov samosprávy na úseku krízového manažmentu.(riadenia) Taktiež je cieľom hodnotenie nevojenských rizík ako sú terorizmus a kriminalita. Predmetom prieskumu sú obyvatelia okresu Detva žijúci v mesta Detva a Hriňová a ďalších 13 obciach, ktorí sú príslušníci Hasičského a záchranného zboru, pracovníci Zdravotnej záchranej služby, príslušníci Policajného zboru, a pracovníci samosprávy na úseku krízového riadenia.

Úlohy prieskumu:

- Vo vybranej vzorke respondentov zistiť, či sa niekedy stretli s pojmom bezpečnostné prostredie,
- Vo vybranej vzorke respondentov zistiť, či sa niekedy stretli s pojmom bezpečnostné rizika,
- Vo vybranej vzorke respondentov zistiť, či sa už stretli v pojmom terorizmus a kriminalita,
- Zistiť, ktoré z bezpečnostných rizík s ponúknutých možnosti považujú za najvyššie riziko okresu Detva,
- Zistiť, ktoré z nevojenských rizík s ponúknutých možnosti považujú za najvyššie riziko okresu Detva,
- Zistiť, ktoré so sociálnych rizík s ponúknutých možnosti považujú za najvyššie riziko okresu Detva,
- Vo vybranej vzorke obyvateľov zistiť, či poznajú v okrese Detva objekty, kde sa nachádzajú nebezpečné výbušné a horľavé látky ako sú ropné produkty, amoniak a iné toxické látky,
- Zistiť, ktoré objekty s ponúknutých možnosti považujú z pohľadu bezpečnostného rizika v prípade teroristického útoku ako najnebezpečnejšie pre svoj život, zdravie a majetok,
- Vo vybranej vzorke zistiť, či terorizmus považujú za bezpečnostné riziko okresu Detva,
- Vo vybranej vzorke zistiť, či kriminalitu považujú za bezpečnostné riziko okresu Detva.

4.4.2 Hypotézy

Na základe stanovených cieľov, sme vyjadrili nasledovné hypotézy:

- H 1: Predpokladáme, že respondenti sa stretli s pojmom bezpečnostné prostredie
- H 2: Predpokladáme, že respondenti sa stretli s pojmom bezpečnostné riziko
- H 3: Predpokladáme, že respondenti sa stretli s pojmom terorizmus a kriminalita
- H 4: Predpokladáme, že respondenti za najvyššie rizika v okrese Detva označia na prvom mieste vojenské rizika a na druhom mieste riziko ohrozenia životného prostredia
- H 5: Predpokladáme, že respondenti za najvyššie z nevojenských rizík v okrese Detva na prvom mieste označia povodne na druhom mieste požiare
- H 6: Predpokladáme, že respondenti označia za najvyššie sociálne riziko okresu Detva označia organizovaný zločin a na druhom mieste rasovú neznášanlivosť
- H 7: Predpokladáme, že respondenti majú vedomosť, že v okrese Detva existujú rizikové objekty s nebezpečnými výbušnými a horľavými látkami ako sú ropné produkty, amoniak a toxické látky
- H8: Predpokladáme, že respondenti označia za najrizikovejší objekt z pohľadu napadnutia teroristickým útokom Vodnú nádrž Hriňová a na druhom mieste Slovnaft a. s. Terminál Stožok
- H 9: Predpokladáme, že respondenti označia terorizmus za bezpečnostné riziko okresu Detva
- H10: Predpokladáme, že respondenti označia kriminalitu za bezpečnostné riziko okresu Detva

4.4.3 Metódy prieskumu

Pri prieskume na získavanie empirických údajov bola použitá **kvantitatívna metodológia**.

Cieľom kvantitatívnej metodológie je verifikácia, respektíve falzifikácia hypotéz, ktoré boli stanovené. Pred uskutočnením samotného prieskumu boli stanovené prieskumné otázky a hypotézy. Náhodným výberom, aby sa maximalizovala zovšeobecniteľnosť zistení, bola stanovená prieskumnú vzorku a určený časový harmonogram na organizáciu prieskumu.

Po spracovaní získaných empirických údajov, boli interpretované získané údaje a prieskum ukončený prijatím alebo odmietnutím stanovených hypotéz a odporúčaniami.

Metódou, ktorú pri zbere informácií od respondentov bola použitá bol **dotazník**. Dotazník bol prieskumný, vývojový, vyhodnocujúci nástroj na hromadné a pomerne rýchle zisťovanie informácií o znalostiach, názoroch alebo postojoch opytovaných osôb k aktuálnej, alebo potencionálnej skutočnosti prostredníctvom písomného dopytovania sa. Metodicky je príbuzný priamemu rozhovoru. V dotazníku, ktorý pozostával z 10 otázok, boli použité otázky priame, nepriame, otvorené, uzavreté, identifikačné, hodnotiace a zisťovacie.

Výhody dotazníka je v možnosti zistiť informácie od veľkého množstva respondentov za krátky čas, v anonymite respondentov a ľahkom vyhodnotení a porovnávaní získaných údajov. Na spracovanie informácií bola štatistická metóda, ktorou sa zisťovala frekvencia vyskytujúcich sa odpovedí na položené otázky a zároveň sa použila metóda komparácie.

4.4.4 Organizácia prieskumu

Skúmanú vzorku bola vybraná z respondentov mesta Detva, mesta Hriňová a ďalších 13 obcí, s ktorými sme kontakt nadväzovali na ich pracoviskách. Išlo príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, pracovníkov Zdravotnej záchranej služby, ktorí sú zaradení v Integrovanom záchrannom systéme, príslušníkov Policajného zboru a pracovníkov samosprávy zaradených na úseku krízového riadenia. Išlo o osoby, ktoré bývajú a pracujú v okrese Detva. Prieskum bol uskutočňovaný v časovom rozmedzí mesiacov január až marec 2008. Oslovili sme 60 respondentov, z ktorých spolupracovalo 54.

Z celkového počtu respondentov 36 bolo obyvateľmi mesta Detva a Hriňova a 18 žijúcich v obciach. Respondentov sme rozdelili do troch vekových kategórií. Prvú kategóriu tvoria respondenti vo veku od 20 do 30 rokov, druhú kategóriu tvoria vo veku od 31 do 50 rokov a tretiu kategóriu tvoria respondenti nad 51 rokov veku. Podrobnejšie údaje o veku, vzdelaní, pohlaví uvádzame v nasledovných grafoch.

Tabuľka :1 Základné demografické údaje o skúmanej vzorke

Vek	Obyvatelia mesta Detva,Hriňová		Obyvatelia v obciach		Spolu	
	n	%	n	%	n	%
20 - 30 rokov	10	27,78	8	44,44	18	33,33
31 - 50 rokov	24	66,67	10	55,56	34	62,97
51 a viac rokov	2	5,55	0	0	2	3,70

Zdroj: Vlastná práca

Tabuľka :2 Základné demografické údaje o skúmanej vzorke

Vzdelanie	Obyvatelia mesta Detva, Hriňová		Obyvatelia obcí		Spolu	
	n	%	n	%	n	%
stredoškolské s maturitou	23	91,67	16	88,89	39	72,22
vysokoškolské	13	8,33	2	11,11	15	27,78

Zdroj: Vlastná práca

Tabuľka:3 Základné demografické údaje o skúmanej vzorke

Pohlavie	Obyvatelia mesta Detva, Hriňová		Obyvatelia obcí		Spolu	
	n	%	n	%	n	%
muži	25	69,44	13	72,22	38	70,37
ženy	11	30,56	5	27,78	16	43,2

Zdroj: Vlastná práca

4.4.5 Spracovanie a rozbor výsledkov prieskumu

V prvej otázke dotazníka sme u respondentov zisťovali, či sa už niekedy stretli s pojmom **bezpečnostné prostredie**. Na otázku odpovedali všetci respondenti. Z opýtaných 54 respondentov okresu Detva odpovedalo 33 kladne, čo predstavuje 61,11% a 21 záporne čo predstavuje 38,89%. Z celkového počtu 36 respondentov, ktorí bývajú v mestách Detva a Hriňová 30 odpovedalo kladne, čo predstavuje 83,33% a 6 obyvateľov odpovedalo záporne, čo predstavuje 27,77 % Z celkového počtu 18 respondentov bývajúcich v obciach sa s pojmom bezpečnostné riziko stretli 3 čo predstavuje 16,67%, pričom záporne odpovedali 15 respondenti, čo predstavuje 83,33%.

Tabuľka: 4 Bezpečnostné prostredie

	Obyvatelia mesta Detva, Hriňová		Obyvatelia obcí		Spolu	
	n	%	n	%	n	%
áno	30	83,33	3	16,67	33	61,11
nie	6	27,77	15	83,33	21	38,89

Zdroj: Vlastná práca

V druhej otázke dotazníka sme u respondentov zisťovali, či sa už niekedy stretli s pojmom **bezpečnostné riziko**. Na otázku odpovedali všetci respondenti. Z opýtaných 54 respondentov okresu Detva odpovedalo 39 kladne, čo predstavuje 72,22% a 15 záporne, čo predstavuje 27,78%. Z celkového počtu 36 respondentov, ktorí bývajú v mestách Detva a Hriňová 33 odpovedalo kladne, čo predstavuje 91,66% a 3 obyvatelia odpovedali záporne, čo predstavuje 8,34 %. Z celkového počtu 18 respondentov bývajúcich v obciach sa s pojmom bezpečnostné riziko stretli 6 čo predstavuje 33,33%, pričom záporne odpovedali 12 respondenti, čo predstavuje 66,67%.

Tabuľka: 5 Bezpečnostné riziko

	Obyvatelia mesta Detva, Hriňová		Obyvatelia obcí		Spolu	
	n	%	n	%	n	%
áno	33	91,66	6	33,3	39	61,11
nie	3	8,34	12	66,67	15	38,89

Zdroj: Vlastná práca

V tretej otázke dotazníka sme zisťovali, či respondenti stretli s pojmom **terorizmus a kriminalita**. Na otázku odpovedali všetci respondenti. Z opýtaných 54 respondentov okresu Detva odpovedalo 40 kladne, čo predstavuje 74,07% a 14 záporne, čo predstavuje 25,93%. Z celkového počtu 36 respondentov, ktorí bývajú v mestách Detva a Hriňová 32 odpovedalo kladne, čo predstavuje 88,88% a 4 záporne, čo predstavuje 11,12 %. Z celkového počtu 18 respondentov bývajúcich v obciach sa s pojmom bezpečnostné riziko stretli 8 čo predstavuje 44,44%, pričom záporne odpovedali 10 respondenti, čo predstavuje 55,56%.

Tabuľka: 6 Terorizmus a kriminalita

	Obyvatelia mesta Detva, Hriňová		Obyvatelia obcí		Spolu	
	n	%	n	%	n	%
áno	32	88,88	8	44,44	40	74,07
nie	4	11,22	10	55,56	14	23,93

Zdroj: Vlastná práca

V štvrtej otázke dotazníka sme zisťovali, ktoré z **bezpečnostných rizík** respondenti označia za najvyššie rizika v okrese Detva. Vyjadrili sa všetci 54 respondenti okresu Detva. Na prvé miesto z najvyšších rizík okresu Detva označilo 28 z nich čo predstavuje 51,85% sociálne rizika, a na druhé miesto 11 respondentov čo predstavuje 20,37%. označilo ekonomické rizika. Vojenské rizika uviedli na prvé miesto len 2 respondenti, čo predstavuje len 3,7 %. Riziko ohrozenie životného prostredia označilo celkom 10 respondentov, čo predstavovalo 18,5 %. Pri tejto otázke sme nevykonávali rozdelenie medzi obyvateľov miest a obcí.

Tabuľka: 7 Názor na najvyššie bezpečnostné riziko v okrese Detva

Bezpečnostné rizika	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
sociálne	28	51,85
ekonomické	11	20,37
životného prostredia	10	18,50
nevojenské	3	5,51
vojenské	2	3,77

Zdroj: Vlastná práca

V piatej otázke dotazníka sme u respondentov zisťovali, ktoré z **nevojenských rizík** označia za najvyššie rizika v okrese Detva. Vyjadrili sa všetci 54 respondenti okresu Detva. Na prvé miesto označilo 18 respondentov, čo predstavuje 33,33% terorizmus a na druhé miesto 13 respondentov čo predstavuje 24,07%. označilo povodne. Požiare ako nevojenské rizika uviedli na treťom mieste 11 respondentov, čo predstavuje len 20,37 %. Informačné systémy ako nevojenské riziko označilo 8 respondentov a priemyselné havárie 4 respondenti. Pri tejto otázke sme tiež nevykonávali rozdelenie medzi obyvateľov miest a obce.

Tabuľka : 8 Názor na nevojenské riziko v okrese Detva

Nevojenské rizika	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
terorizmus	18	33,33
povodne	13	24,07
požiar	11	20,37
Informačné systémy	8	14,81
Priemyselné havárie	4	4,42

Zdroj: Vlastná práca

V šiestej otázke dotazníka sme skúmali, ktoré so **sociálnych rizík** považujú za najvyššie riziko okresu Detva. Vyjadrili sa všetci 54 respondenti okresu Detva. Na prvé miesto označilo 37 respondentov, čo predstavuje 68,51% označili kriminalitu a na druhé miesto 11 respondentov čo predstavuje 20,37%. označilo organizovaný zločin. Na treťom mieste označili nákazlivé choroby celkom 4, čo predstavuje 7,4% respondentov. Rasovú neznášanlivosť označili dvaja respondenti, čo predstavuje 3,7 %. Za bezpečnostné riziko obyvatelia nepovažujú nelegálnu migráciu, pretože ju neoznačil ani jeden respondent. Ani pri tejto otázke sme nevykonávali rozdelenie medzi obyvateľov miest a obcí .

Tabuľka : 9 Názor sociálne rizika v okrese Detva

Nevojenské rizika	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
kriminalita	37	68,51
organizovaný zločin	11	20,37
nákazlivé choroby	4	7,40
rasová neznášanlivosť	2	3,70
nelegálna migrácia	0	0,00

Zdroj: Vlastná práca

V siedmej otázke dotazníka sme u respondentov zisťovali, či v okrese Detva **poznajú objekty**, kde sa nachádzajú **nebezpečné výbušné a horľavé látky** ako sú ropné produkty, amoniak a iné toxické látky. Vyjadrili sa všetci 54 respondenti okresu Detva. Len 4 respondenti čo predstavuje 7,4%% uviedli že nepoznajú objekty, kde sa nachádzajú

nebezpečné výbušné a horľavé látky ako sú ropné produkty, amoniak a iné toxické látky. Až 50 respondentov, čo predstavuje 92,6% uviedlo, takeho objekty pozná. Ani tu sme nevykonávali rozdelenie medzi obyvateľov miest a obcí.

Tabuľka : 10 Názor nebezpečné výbušné látky v okrese Detva

poznajú - nepoznajú	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
áno	54	92,60
nie	4	7,40

Zdroj: Vlastná práca

V ôsmej otázke dotazníka sme respondentov zisťovali, ktoré objekty považujú z pohľadu bezpečnostného rizika v **prípade teroristického útoku ako najnebezpečnejšie objekty** pre svoj život, zdravie a majetok. Vyjadrilo sa všetkých 54 respondentov okresu Detva. Za najrizikovejší objekt z pohľadu teroristického útoku 20 respondentov čo je 37,03% označili objekt Vodná stavba Hriňová. Ako druhý v poradí 17 respondentov, čo predstavuje 31,48% uviedli Zimný štadión v meste Detva. Na treťom v poradí 10 respondentov, čo predstavuje 18,5 % označilo objekt Terminál Stožok Slovnaft a.s.. Ako objekt z najnižším možným rizikom teroristického útoku respondenti uviedli objekt SŠHR Borovina Vígl'as. Rozdelenie medzi obyvateľov miest a obcí sme nevykonávali.

Tabuľka : 11 Názor nebezpečný objekt pre teroristický útok v okrese Detva

Názov objektu	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
Vodná stavba Hriňová	20	37,03
Zimný štadión Detva- amoniak	17	31,48
Slovnaft a.s.p.Terminál Stožok-rópne látky	10	18,50
Preprava nebezpečných látok	5	9,25
SŠHR závod Borovina Vígl'as	2	3,70

Zdroj: Vlastná práca

V deviatej otázke dotazníka sme zisťovali, či respondenti považujú **terorizmus za bezpečnostné riziko** okresu Detva. Vyjadrilo sa všetkých 54 respondentov okresu Detva, z ktorých 37, čo predstavuje 68,51% považuje terorizmus za bezpečnostné riziko okresu Detva. Celkom 17 respondentov, čo predstavuje 20,37% nepovažuje terorizmus za bezpečnostné riziko okresu Detva. Rozdelenie medzi obyvateľov miest a obcí sme nevykonávali

Tabuľka : 12 Názor na terorizmus ako bezpečnostné riziko okresu Detva

Terorizmus ako bezpečnostné riziko	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
áno	37	68,51
nie	17	20,37

Zdroj: Vlastná práca

V desiatej otázke dotazníka sme zisťovali, či respondenti označia **kriminalitu za bezpečnostné riziko** okresu Detva. Vyjadrilo sa všetkých 54 respondentov okresu Detva, z ktorých 48, čo predstavuje 84,21% považuje kriminalitu za bezpečnostné riziko okresu Detva. Na druhej strane 6 respondentov, čo predstavuje 11,76% nepovažuje kriminalitu za bezpečnostné riziko okresu Detva. Rozdelenie medzi obyvateľov miest a obcí sme nevykonávali.

Tabuľka : 13 Názor na kriminalitu ako bezpečnostné riziko okresu Detva

Kriminalita ako bezpečnostné riziko	Obyvatelia okresu Detva	
	n	%
áno	48	68,51
nie	6	11,76

Zdroj: Vlastná práca

4.4.6 Vyhodnotenie hypotéz a súhrnná diskusia

H 1: Predpokladáme, že respondenti sa stretli s pojmom bezpečnostné prostredie.

Hypotéza č. H 1 sa nám potvrdila, nakoľko 33 respondentov sa stretlo s pojmom bezpečnostné prostredie, čo predstavuje 61,11% a 21 záporne čo predstavuje 38,89%.

H 2: Predpokladáme, že respondenti sa stretli s pojmom bezpečnostné riziko.

Hypotéza č. H 2 sa nám potvrdila, nakoľko 39 respondentov sa stretlo s pojmom bezpečnostné riziko, čo predstavuje 72,22% a 15 záporne, čo predstavuje 27,78%.

H 3: Predpokladáme, že respondenti sa stretli s pojmom terorizmus a kriminalita.

Hypotéza č. H 3 sa nám potvrdila, nakoľko 40 respondentov sa stretlo s pojmom terorizmus a kriminalita čo predstavuje 74,07% a 14 záporne, čo predstavuje 25,93%.

H 4: Predpokladáme, že respondenti za najvyššie rizika v okrese Detva označia na prvom mieste vojenské rizika a na druhom mieste riziko ohrozenia životného prostredia.

Hypotéza č. H 4 sa nám nepotvrdila, nakoľko na prvé miesto z najvyšších rizík okresu Detva označilo 28 respondentov čo predstavuje 51,85% **sociálne rizika**, a na druhé miesto 11 respondentov čo predstavuje 20,37%. označilo **ekonomické rizika**. **Vojenské rizika** uviedli na prvé miesto len 2 respondenti, čo predstavuje len 3,7%. **Riziko ohrozenie životného prostredia** označilo celkom 10 respondentov, čo predstavovalo 5,4%.

H 5: Predpokladáme, že respondenti za najvyššie z nevojenských rizík v okrese Detva na prvom mieste označia povodne na druhom mieste požiare.

Hypotéza č. H 5 sa nám nepotvrdila, nakoľko na prvé miesto označilo 18 respondentov, čo predstavuje 33,33% s, označili **terorizmus** a na druhé miesto 13 respondentov, čo predstavuje 24,07%. označilo **povodne**. Požiare ako nevojenské rizika uviedli na treťom mieste 11 respondentov, čo predstavuje len 20,37 %.

H 6: Predpokladáme, že respondenti označia za najvyššie sociálne riziko okresu Detva označia organizovaný zločin a na druhom mieste rasovú neznášanlivosť.

Hypotéza č. H 6 sa nám nepotvrdila, Na prvé miesto označilo 37 respondentov, čo predstavuje 68,51% označili **kriminalitu** a na druhé miesto 11 respondentov čo predstavuje 20,37%. označilo **organizovaný zločin**. Rasovú neznášanlivosť označili len 2 respondenti za sociálne riziko, čo predstavuje 3,7% riziko.

H 7: Predpokladáme, že respondenti majú vedomosť, že v okrese Detva existujú rizikové objekty s nebezpečnými výbušnými a horľavými látkami ako sú ropné produkty, amoniak a toxické látky.

Hypotéza č. H 7 sa nám potvrdila, . Len 4 respondenti čo predstavuje 7,4%% uviedli že nepoznajú objekty, kde sa nachádzajú **nebezpečné výbušné a horľavé látky** ako sú ropné produkty, amoniak a iné toxické látky. Až 50 respondentov, čo predstavuje 92,6% uviedlo, takého objekty pozná.

H 8: Predpokladáme, že respondenti označia za najrizikovejší objekt z pohľadu napadnutia teroristickým útokom Vodnú nádrž Hriňová a na druhom mieste Terminál Slovnaft Stožok a.s.

Hypotéza č. H 8 sa nám potvrdila čiastočne. Za najrizikovejší objekt z pohľadu teroristického útoku 20 respondentov čo je 37,03% označili objekt Vodná stavba Hriňová. Ako druhý v poradí 17 respondentov, čo predstavuje 31,48% uviedli Zimný štadión v meste Detva. Až na treťom v poradí 10 respondentov, čo predstavuje 18,5 % označilo objekt Terminál Stožok Slovnaft a.s.

H 9: Predpokladáme, že respondenti označia terorizmus za bezpečnostné riziko o okresu Detva

Hypotéza č. H 9 sa nám potvrdila, pretože 37 respondentov, čo predstavuje 68,51% považuje terorizmus za bezpečnostné riziko okresu Detva. Celkom 17 respondentov, čo predstavuje 20,37% nepovažuje terorizmus za bezpečnostné riziko okresu Detva.

H10: Predpokladáme, že respondenti označia kriminalitu za bezpečnostné riziko okresu Detva.

Hypotéza č. H 10 sa nám potvrdila, pretože 48 respondentov, čo predstavuje 84,21% považuje kriminalitu za bezpečnostné riziko okresu Detva. Na druhej strane 6 respondentov, čo predstavuje 11,76% nepovažuje kriminalitu za bezpečnostné riziko okresu Detva.

Z uskutočneného prieskumu vyplýva, že respondenti obyvateľstva okresu Detva v mestách Detva, Hriňová a obcí okresu Detva sa už stretli s pojmami bezpečnostné prostredie, bezpečnostné riziko, terorizmus a kriminalita. Ďalej sme zistili, že za najväčšie bezpečnostné rizika okresu Detva považujú sociálne rizika a ekonomické rizika. Za najväčšie riziko z nevojenských rizík považujú terorizmus a povodne a na najväčšie sociálne riziko kriminalitu a organizovaný zločin. Aj keď sa v okrese a samotnom meste nachádza silná komunita Rómov rasová neznášanlivosť obyvatelia neoznačili za sociálne riziko. Zistili sme, že až 92,6 % obyvateľov pozná objekty kde sa nachádzajú nebezpečné výbušné a horľavé látky ako sú ropné produkty, amoniak a iné toxické látky. Za najrizikovejší objekt z pohľadu možného teroristického útoku 37,03% respondentov označilo objekt Vodná stavba Hriňová, ktorý je zdrojom pitnej vody a ako druhý v poradí 31,48% označilo zimný štadión v Detve, kde sa nachádza v chladiacom zariadení amoniak. Objekt sa je situovaná v obytnej zóne a v prípade vzniku mimoriadnej situácie priamo ohrozí obyvateľstvo.

Z uskutočneného prieskumu vyplýva, že väčšina respondentov sa zamýšľa nad terorizmom ako možným rizikom života v okrese Detva, pretože až 68,81% považuje terorizmus za bezpečnostné riziko, ktoré môže viesť k mimoriadnej udalosti.

Aj keď sme to nepredpokladali z výskumu jasne vyplýva, že kriminalitu môžeme považovať za problém života okresu Detva, pretože 84,21% respondentov ju považuje za bezpečnostné riziko okresu Detva.

Na základe výsledkov výskumu, môže povedať, že nad bezpečnostnými rizikami života v okrese Detva sa viac zamýšľajú obyvatelia miest Detva a Hriňová ako obyvatelia ostatných obcí, čo považujeme za prirodzené. Väčšia hustota obyvateľstva, rozvoj služieb, doprava, spoločenský život, sústredenie podnikateľských aktivít a sídla rôznych inštitúcií v mestách prinášajú väčšiu migráciu obyvateľstva a tým aj rôzne rizika. To však neznamená, že život na vidieku je bez rizík.

5 NÁVRH NA VYUŽITIE POZNATKOV

Zmeny globálneho bezpečnostného prostredia a európskeho bezpečnostného prostredia priniesli zmeny aj vnútorného bezpečnostného prostredia v Slovenskej republike. Zmena vonkajšej bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky priniesla okrem zmeny orientácie aj zapojenia sa SR do boja proti nevojenským rizikám, ktorými sú obyvatelia jednotlivých štátov ohrozovaní. Postoj SR k novým výzvam v Európe, ale aj k celosvetovým výzvam, vstup SR do transatlantických štruktúr, NATO a do EÚ má za následok aj zmeny na miestnej úrovni verejnej správy v Slovenskej republike. V rámci zmien pri riadení obcí, miest a regiónov ich súčasťou bolo aj vytvorenie systému krízového manažmentu, nielen na ústrednej a regionálnej úrovni štátnej správy, ale aj orgánmi regionálnej samosprávy a samosprávy obcí.

Spracovanie diplomovej práce prinieslo pohľad na vnímanie súčasných bezpečnostných rizík okresu Detva, ale hlavne zadefinovanie možných aktuálnych bezpečnostných rizík pre okres Detva z pohľadu ľudí, ktorí sa podieľajú na ich eliminácii, alebo na odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí ako dôsledkov podcenenia možných rizík, alebo nedostatočnej prevencie.

Na základe získaných poznatkov sa odporúčajú tieto návrhy :

- Vyhotovenie uceleného písomného dokumentu so zoznamom najrizikovejších objektov z pohľadu možného teroristického útoku na úrovni okresu Detva a zabezpečenie pravidelnej aktualizácie dokumentu,
- spracovanie plánu ochrany pre každý takými rizikový objekt postupom činnosti pri napadnutí teroristickým útokom a zapojením zložiek IZS, PZ prípadne OS SR,
- zlepšenie informovanosti a znalosti obyvateľstva so zameraním na poznanie objektov možných bezpečnostných rizík a ohrození formou spracovania bulletinu,
- vykonanie cvičení krízového štábu so zameraním na previerku činností pri prípadnom teroristickom útokom na vybraný objekt v okrese napr. zimný štadión v meste Detva,
- aktívne zapájanie miestne obyvateľstvo do týchto cvičení a vykonávanie jeho preškolenia nielen v teoretickej úrovni, ale aj riešením modelovej situácie,
- zvýšenie prevenciu na vznik možného bezpečnostného rizika, krízovú situáciu, alebo mimoriadnu udalosť formou monitoringu so zapojením občianskej

verejnosti napríklad založením bezplatnej linky „**prevencie rizík života**“, alebo stránky „**bezpečnosť života v okrese**“, mesta a obce s následným vyhodnocovaním pripomienok občanov a prípadným realizovaním vecných pripomienok,

- zvýšenie vedomostnej úrovne formou pravidelných školení prípadne zmenou učebných osnov u príslušníkov Policajného zboru v oblasti postupov v krízovom riadení z teoretického pohľadu, ale hlavne praktických činnosti ako je znalosť rizikových objektov, znalosť postupu pri zásahu v takomto objekte v prípade jeho narušenia,
- skvalitnenie technických zariadení používaných na ochranu objektu resp. zavedenie takýchto zariadení v objektoch, kde nie sú doposiaľ používané a zlepšenie komunikačnej techniky medzi samotným objektom a Policajným zborom,
- skvalitnenie úrovne riadiaceho krízového bezpečnostného manažmentu, pokiaľ ide o teoretickú vedomostnú úroveň, ale aj o praktické schopnosti zručnosti riadenia vzniknutej krízovej situácie,
- pravidelne vyhodnocovanie stavu bezpečnostného prostredia územného okresu „**miestnym - základným** „ krízovým manažmentom za účasti zástupcov zložiek IZS, PZ prípadne OS SR pôsobiacich v územnom okrese,
- pravidelne vykonávanie monitoringu vývoja kriminality v okrese Detva a aktívnou a zvýšenou prevenciou v teréne potláčanie jej možný vznik.

Kvalita života človeka nezávisí len od možnosti, ktoré nám ponúka príroda sama. Okrem pozitívnych prvkov, ktoré v živote človeka prevažujú sme práve samotnou prírodou, ale mnohokrát hlavne činnosťou ľudí nútení riešiť dôsledky negatívnych prvkov, ktoré prinášajú aj krízové situácie v našom živote.

Schopnosť človeka riešiť vzniknutý krízový jav a krízové situácie, prípadne mimoriadne udalosti mnohokrát závisí od jeho vkladu do prevencie. Za prevenciu podľa môjho názoru môžeme považovať záujem človeka o kvalitu a bezpečnosť prostredia, v ktorom žije, ale hlavne jeho konkrétny príspevok pre bezpečnosť vlastného života a života členov ľudskej komunity na zemi.

6 ZÁVER

Cieľom diplomovej práce bolo vykonanie analýzy prírodných a civilizačných rizík územia, ako aj poukázanie na príčiny, ktoré by mohli vyvolať možný vznik krízovej situácie.

Cieľom práce bolo tiež získať poznanie o možných bezpečnostných rizikách, ktoré by mohli vyvolať vznik mimoriadnych udalostí v okrese Detva z pohľadu respondentov, ktorými boli pracovníci zložiek Integrovaného záchranného systému a to pracovníkov Hasičského a záchranného zboru, Záchranej zdravotnej služby, ale tiež príslušníci Policajného zboru a pracovníci samosprávy na miestnej úrovni zaradení na úseku riadenia, ktorí žijú a pracujú v okrese Detva. Boli to respondenti, občania, ktorých by sme mohli zaradiť do kategórie „**miestneho - výkonného**“ krízového manažmentu okresu Detva .

Diplomová práca popisuje možnosti teroristického útoku na vybrané objekty v okrese Detve, ktoré by sa mohli stať terčom teroristických útokov vzhľadom na to, že sú to objekty dôležité pre život obyvateľstva. Vodná nádrž Hriňova ako zásobáreň a zdroj pitnej vody by v prípade napadnutia bioterorizmom alebo ekoterorizmom znamenala ohrozenie obyvateľstva aj v susedných okresoch. V prípade poškodenia hrádze teroristickým útokom by došlo k vzniku krízovej situácie. Ďalej sú to objekty slúžiace ako sklady pohonných látok a dôležitých komodít v prípade hospodárskej mobilizácie, športové objekty, ale aj cestná infraštruktúra pri preprave nebezpečných látok. Napadnutím ktoréhokoľvek z týchto objektov by došlo k mimoriadnej udalosti.

Usudzuje sa, že medzi najväčšie ohrozenie okresu Detva patrí teroristický útok, ktorý je novodobým fenoménom a strašiakom tejto doby. Aj napriek tomu je potrebné naučiť sa s ním žiť, podobne ako pacient žije so svojou chorobou, lebo podľa odborníkov na terorizmus, nie je možné terorizmus v najbližšom období odstrániť. Je preto potrebné prijať také opatrenia, ktoré by v čo najväčšej miere eliminovali možnosti teroristických útokov, na také strategické objekty, ktorými sme sa v našej práci zaoberali.

Zároveň sme v práci popísali kriminalitu, ktorá podľa výsledku vykonaného prieskumu predstavuje pre obyvateľov okresu Detva bezpečnostné riziko. Po vykonanej analýze vývoja nápadu trestnej činnosti, kde štatistické údaje potvrdzujú klesajúci trend usudzujeme, že vývoju kriminality je potrebné venovať trvalú pozornosť. Kriminalita ako sociálne riziko sa stala súčasťou nášho bežného života ako celospoločenský problém.

7 POUŽITÁ LITERÁTÚRA:

1. BRZEZINSKI, Z.: Volba: globální nadvláda anebo globální vedení: Praha: Mladá fronta, 2004. s. 44-45
2. BRZOBOHATÝ, M.: Terorizmus a aktuálne otázky výcviku proti teroristických jednotiek: Akadémia PZ: Bratislava: 2000
3. FILIP, S.: Bezpečnostný systém Slovenskej republiky: SPU Nitra: 2006. s. 7 – 11. ISBN 80-8069-642-X
4. FILIP, S. - ŠIMÁK, L.: Manažérstvo rizík a krízových situácií vo verejnej správe: Bratislava: 2006. s. 17. ISBN-978-80-89143-43-6
5. HERETIK, A.: Extrémna agresia: 1. vydanie Nové Zámky: 1999. s. 20
6. HERETIK, A.: Základy foreznej psychológie: Bratislava: 1994. s. 39
7. HOFREITER, L.: Bezpečnosť, bezpečnostné riziká a ohrozenia: Žilina: EDIS, 2004. s. 29. ISBN 80- 8070-184
8. HOFREITER, L.: Bezpečnosť, bezpečnostné riziká a ohrozenia: Žilina: EDIS, 2004. s. 191. ISBN 80- 8070-184
9. HRONCOVÁ, J. a kol.: Sociálna patológia a jej prevencia: Banská Bystrica: 2004. s. 26
10. HUNTINGTON, S., P.: Střet civilizací: Rybka Publishers. Praha: 2001. s. 104
11. KELLER, J.: Sociologie a ekologie: Sociologické nakladatelství: Praha: 1997. s. 11-12
12. KULICH, M. a kol.: Terorizmus destabilizujúci fenomén súčasnosti a boj proti nemu. MO SR: Bratislava: 2002. s. 18
13. KULAŠÍK, P. a kol.: Slovník bezpečnostných vzťahov: Bratislava: Smaragd: 2002. s. 19
14. KREJČÍ, O.: Mezinárodní politika: Praha: 2001. s. 405
15. KREJČÍ, O.: Geopolitika středočeského prostoru. Horizonty zahraniční politiky České republiky a Slovenské republiky: Ekopres: Praha: 2000
16. LUPTÁK, Ľ. - LÁML, L. a kol.: Panoráma globálneho bezpečnostného prostredia 2006-2007, MO SR: Bratislava: 2007. s. 497-500. ISBN 978-80-89261-11-6
17. IVANOVÁ - ŠALINGOVÁ, M. - MANÍKOVÁ, Z. : Slovník cudzích slov A/Z: Bratislava: SPN, 1979. s. 876
18. MIHOK, J - RYBÁR, R - CEHLÁR, M.- GOZORA, V: Trhavyiny v krízových situáciách: SPU Nitra: 2005. s. 18. ISBN-80-8069-661-6
19. MIKOLAJ, J. a kol.: Krízový manažment ako spoločensko-vedný problém: Žilina: 2000. s. 17
20. NOVÁK,L. a kol.: Krízové plánovanie: FŠI, ŽU Žilina: 2005. s. 7. ISBN-8770-391- 4
21. NOVÁK,L. a kol.: Krízové plánovanie, FŠI, ŽU Žilina: 2005. s. 151. ISBN-8770-391- 4

22. NESKUSIL, J. a kol. : Československá kriminologie, Panoráma, Praha, 1978. s. 8.
23. POLEDŇAK, P: Ochrana pred povodňami: FŠI, ŽU Žilina: 2/2005. s. 76-80
24. REITŠPÍS, J.: a kol. Manažérstvo bezpečnostných rizík: 1. vydanie ŽU Žilina: EDIS, 2004. ISBN- 80-8070-328-0
25. SCHMIDT-SEMISCH, H.: Kriminalität als Risiko: Gerling Akademie Verlag, Munchen: 2002
26. ŠIMÁK, L.: Krízový manažment vo verejnej správe: 1. vydanie, FŠI, ŽU, Žilina: 1998. ISBN-80-88829-30-5
27. ŠIMÁK, L.: Krízový manažment vo verejnej správe, FŠI, ŽU, Žilina: 2001. s. 37, 293. ISBN 80-88829-13-5
28. ŠIMÁK, L.: Prehľad základných pojmov na úseku krízového riadenia. 1. vyd. Žilina: Žilinská univerzita FŠI, 2004
29. TYRALA,P.:Zarzadzanie kryzysowe: Ryzyko-bezpiecznostwo-obronnosć: Wydawnictwo Adam Marszalek: Toruń: 2002. s. 9

Zákony:

30. Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva
31. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu čl. 1 ods. 3
32. Zákon NR SR č. 387/2002 v znení zmien s účinnosťou 1. 2. 2006 o Integrovanom záchrannom systéme
33. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon § 419 ods. 1 Zbierka zákonov č. 129/2005 s. 3076
34. Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. s. 7

Dokumenty

35. Analýza tendencií vývoja vnútornej bezpečnosti SR a z nej vyplývajúcich rizík a ohrození SR 2007: MV SR: Úrad krízového manažmentu ZÚ-248-12/2007: Bratislava
36. Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky: Uznesenie NR SR č. 1853 zo dňa 27. 9. 2005
37. Vojenská stratégia Slovenskej republiky 2005
38. FÍGEL, J.: Bezpečnostné výzvy po skončení studenej vojny a slovenská bezpečnostná politika, In: Slovensko a NATO - bezpečnosť prostredníctvom spolupráce: Prešov: Výskumné centrum SFPA, 2001
39. LUBELCOVÁ, G.: Formovanie východísk sociologickej interpretácie kriminality. In: Sociológia: 1996. č. 4. s. 345

40. LUBELCOVÁ, G.: Kriminalistika optikou súčasného sociologického diskurzu: In: Sociológia a sociologická zmena: UK: Bratislava: 2000. s. 209-236
41. PIKNA, B.: Instrumenty mezinárodného a evropského práva v boji s mezinárodným terorizmom. In : Policajná teória a prax: 4/2003, Bratislava: 2003. s. 10
42. ŠIMÁK, L.: Bezpečnostný systém SR po vstupe do EÚ: In: Ochrana osôb a majetku 2004: Zborník príspevkov zo IV. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou: Košice: 18-19. 11. 2004: Košice Multiprint: 2004. s. 221-227
43. ŠKAVRNDA, F.: Mäkká bezpečnosť a nevojenské bezpečnostné hrozby, In: Mezinárodní politika 12/2002: Praha: IIR: 2001. s. 16
44. ŠKAVRNDA, F.: In: kolektív autorov: Hodnotenie bezpečnostného prostredia: Inštitút obrany a bezpečnosti MO SR: Bratislava: 2004. s. 22
45. ŠURYOVÁ, E.: Kriminologické aspekty majetkovej kriminality v SR, In: Policajná teória a prax: 4/2003, s. 20
46. ŠURYOVÁ, E.: Kriminalita mládeže: Bratislava: 2003. s. 71
47. VOLNER, Š. www.Army.cz/mo/obrana a stratégie/2-2005/volner.pdf
48. TARASOVIČ, V.: Asymetrické ohrozenia, In: Obrana č. 6/2003: MO SR: Bratislava: 2003. s. 26-27
49. TKÁČ, V. - MARCHEVKA, P. - CHÚPEK, A.: Terminologická príručka krízového manažmentu v rezorte ministerstva obrany: Bratislava: 2002. s.

Internet

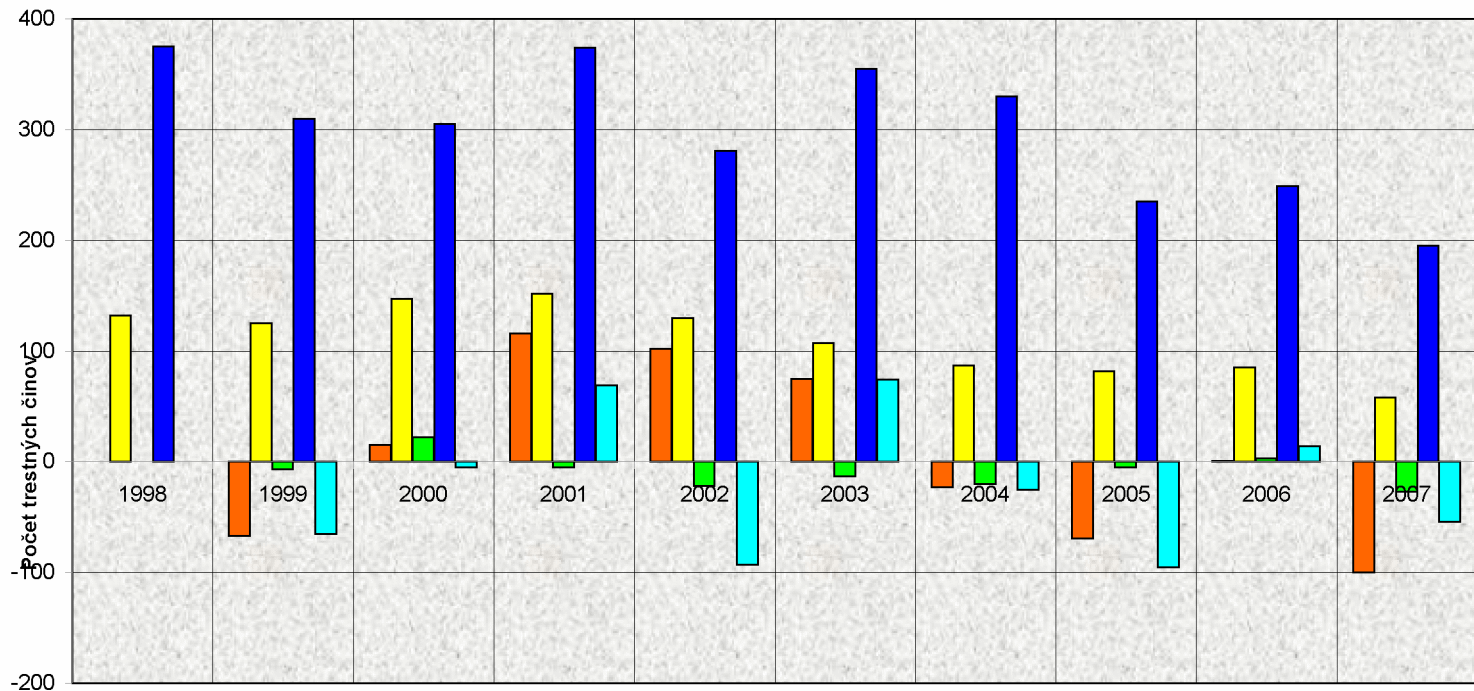
50. www.minv.sk/statistiky/

8 PRÍLOHY:

- Príloha 1 Tabuľka a graf nápad trestnej činnosti
- Príloha 2 Tabuľka a graf objasnenosť trestnej činnosti
- Príloha 3 Dotazník
- Príloha 4 CD diplomová práca

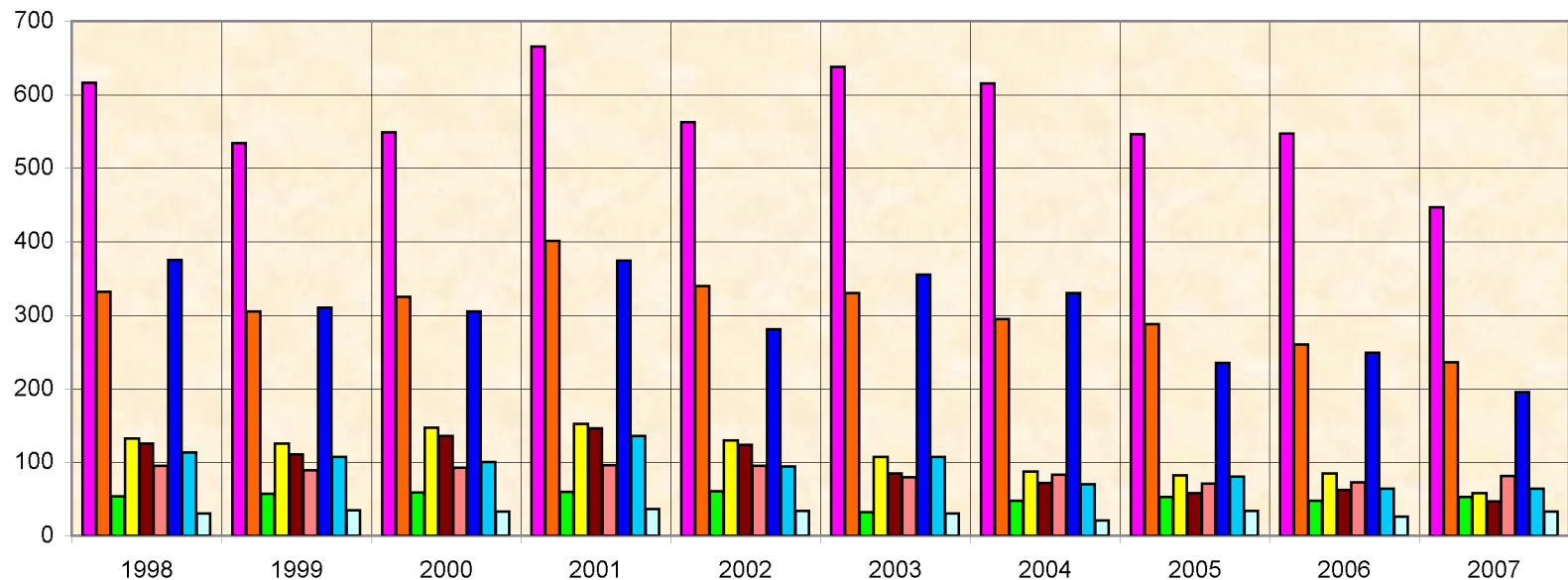
Príloha 1 Tabuľka a graf nápad trestnej činnosti

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Celkom	616	534	549	665	563	638	615	546	547	447
rozdiel	0	-67	15	116	102	75	-23	-69	1	-100
NÁSILNÁ	132	125	147	152	130	107	87	82	85	58
rozdiel	0	-7	22	-5	-22	-13	-20	-5	3	-27
MAJETKOVÁ	375	310	305	374	281	355	330	235	249	195
rozdiel	0	-65	-5	69	-93	74	-25	-95	14	-54

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
% objasnenosť	53,9	47,12	59,1	60,03	60,39	51,72	47,96	52,74	47,53	52,79
rozdiel	0	3,22	1,98	0,93	0,06	-8,67	-3,76	-4,78	-5,21	5,26
NÁSILNÁ	94,7	88,8	92,51	96,05	95,38	79,43	82,75	70,73	72,94	81,03
rozdiel	0	-5,9	3,71	3,54	-0,67	-15,95	3,32	-12,02	2,21	8,09
MAJETKOVÁ	30,13	34,52	32,78	36,36	33,45	30,14	21,12	34,04	25,7	32,82
rozdiel	0	4,39	-1,74	3,58	2,91	-3,31	-9,02	12,84	-8,34	7,1

Príloha 2 Tabuľka a graf objasnenosť trestnej činnosti

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
CELKOM	616	534	549	665	563	638	615	546	547	447
Objasnených	332	305	325	401	340	330	295	288	260	236
% objasnenosti	53,9	57,12	59,1	60,03	60,39	31,72	47,96	52,74	47,53	52,79
NÁSILNÁ	132	125	147	152	130	107	87	82	85	58
Objasnených	125	111	136	146	124	85	72	58	62	47
% objasnenosti	94,7	88,8	92,51	96,05	95,38	79,43	82,75	70,73	72,94	81,03
MAJETKOVÁ	375	310	305	374	281	355	330	235	249	195
Objasnených	113	107	100	136	94	107	70	80	64	64
% objasnenosti	30,13	34,52	32,78	36,36	33,45	30,14	21,12	34,04	25,7	32,82

D O T A Z N Í K

1. Stretli ste sa s niekedy s pojmom „Bezpečnostné prostredie „ ?

a/ áno

b/ nie

2. Stretli ste sa s niekedy s pojmom „Bezpečnosť, bezpečnostné riziká „?

a/ áno

b/ nie

3. Stretli ste sa už s pojmom terorizmus, kriminalita ?

a/ áno

b/ nie

4. Označte poradie bezpečnostných rizík (1 najvyššie ,2..5 najnižšie) v okrese Detva

☐	Ekonomické riziká
☐	Riziká ohrozenia životného prostredia
☐	Sociálne riziká
☐	Nevojenské riziká
☐	Vojenské riziká

5. Označte poradie nevojenských rizík (1 najvyššie ,2..5 najnižšie) v okrese Detva

☐	Povodne
☐	Požiare lesných porastov
☐	Terorizmus
☐	Zraniteľnosť informačných a komunikačných systémov
☐	Priemyselné havárie

6. Označte poradie sociálnych rizík (1 najvyššie ,2..5 najnižšie) v okrese Detva

☐	Kriminalita
☐	Organizovaný zločin a korupcia
☐	Šírenie nákazlivých chorôb
☐	Rasová neznášanlivosť
☐	nelegálna migrácia

7. Viete o tom, že v okrese Detva existujú objekty, v ktorých sa nachádzajú nebezpečné látky ako sú ropné produkty, amoniak a iné toxické látky ?

a/ áno

b/ nie

8. Označte poradie objektu, (1 najnižšie 2,..5 najvyššie riziko), ktorý považujete z pohľadu bezpečnostného rizika v prípade teroristického útoku ako najnebezpečnejší pre Váš život, zdravie a majetok?

Zimný štadión Detva amoniak

Slovnaft a. s. p. Terminál Stožok

Slovenské Štátne hmotné rezervy závod Borovina Vígľaš

Vodná stavba Hriňová

preprave nebezpečných látok po ceste I. triedy

9. Myslíte si, že terorizmus, pri ktorom je vždy ohrozený, život, zdravie a majetok obyvateľstva je bezpečnostným rizikom okresu Detva?

a/ áno

b/ nie

10. Považujete kriminalitu, pri ktorej býva ohrozený, život, zdravie alebo majetok obyvateľstva za bezpečnostné riziko okresu Detva?

a/ áno

b/ nie

Uved'te Váš vek, vzdelanie a pohlavie

vek :

vzdelanie :

pohlavia :

muž

žena

bývate v :

meste

obci